

613 83

๗ ๒ ๑๙๙๓

๖.๓

ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม

ปริญญานิพนธ์

ของ

เรือเอกหญิงศรีประกาย ทัดตานนท์

14 ส.ค. 2540

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา

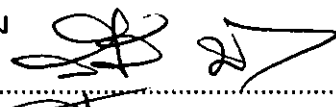
กรกฎาคม 2539

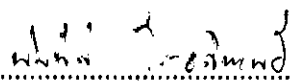
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

B. ๖27 85

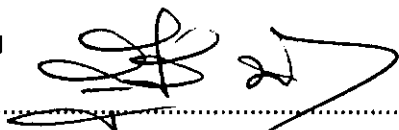
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกสุศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

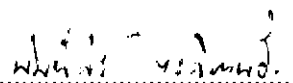
คณะกรรมการควบคุม

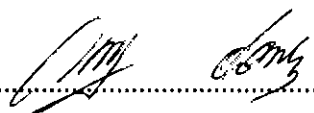

..... ประธาน
(รศ.สุจินต์ ปริษามารถ)

..... กรรมการ
(อ.พิมพ์ศรี ไตอติเทพย์)

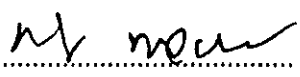
คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.สุจินต์ ปริษามารถ)

..... กรรมการ
(อ.พิมพ์ศรี ไตอติเทพย์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อ.ร.ท. ไพบุลย์ อ่อนมั่ง ร.น.)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุศึกษา ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์สุจินต์ ปริชามารถ อาจารย์พิมพ์ศรี โตคติเทพย์ อาจารย์ เรือโทไพฑูรย์
อ่อนมั่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทำนุ สิริสิงห์ อาจารย์ไมตรี วิริยะ อาจารย์นิรันดร์
รัตนพันธ์ อาจารย์พรพิลาศ เปล่งปลั่ง อาจารย์นิรมล เปลี่ยนจำรูญ ที่กรุณาตรวจและ
ให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ ครูประจำชั้น
และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน โรงเรียนสหศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม ที่กรุณาให้ความสะดวกและความร่วมมือเป็น
อย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณ คุณบัญชา คาวกระจาย ที่ให้ความช่วยเหลือ
และให้คำแนะนำด้านข้อมูล ขอขอบคุณ เรือโท หญิง พรนภา จุลละสร ที่ได้ให้ความช่วย
เหลือในการทำงาน

ท้ายที่สุด กราบขอบพระคุณ บิดามารดา ขอบคุณพี่น้องและเพื่อน ๆ ที่เป็นกำลัง
ใจให้ผู้วิจัยตลอดมา

ร.อ.หญิง ศรีประกาย ทัดตานนท์ ร.น.

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า	71
ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล	71
การวิเคราะห์ข้อมูล	72
ผลการศึกษาค้นคว้า	72
5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	89
บทย่อ	89
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	89
วิธีดำเนินการวิจัย	89
การวิเคราะห์ข้อมูล	90
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	91
อภิปรายผล	92
ข้อเสนอแนะ	97
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	98
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	107
ประวัติย่อของผู้วิจัย	132

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนนักเรียน นักศึกษาที่ใช้สารเสพติด แยกตามกรมที่มีสถานศึกษาในสังกัด และประเภทของสารเสพติดที่ใช้	4
2	จำนวนนักเรียน นักศึกษา ที่ใช้สารเสพติดแยกตามสถานศึกษาในสังกัดและประเภทของสารเสพติดทั่วไป	6
3	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
4	แสดงชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	58
5	จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตาม ระดับชั้น เพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ขนาดของครอบครัว แหล่งความรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบการณ์การใช้สารเสพติดของนักเรียน ..	73
6	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	76
7	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	77
8	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง	78
9	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน	79
10	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของรายได้ตั้งแต่ 3,000 - 8,000 บาทต่อเดือน และสูงกว่า 8,000 บาทต่อเดือน	81
11	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีขนาดของครอบครัวต่างกัน	82

12	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีแหล่งความรู้ต่างกัน	83
13	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่างกัน	84
14	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติ ในการป้องกัน สารเสพติดของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน	85
15	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้ สารเสพติดต่างกัน	86
16	ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ของนักเรียน	87
17	ค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากง่ายของแบบสอบถามความรู้ เจตคติ และ การปฏิบัติตน ในการป้องกันสารเสพติดระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	130

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คำนำ	1
✓ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	7
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	8
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	12
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	43
การวิจัยในต่างประเทศ	43
การวิจัยในประเทศไทย	46
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	53
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	56
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	56
ประชากร	56
กลุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	60
ลักษณะของเครื่องมือ	60
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	60
เกณฑ์การให้คะแนน	61
การหาคุณภาพเครื่องมือ	62
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	63
วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	64
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	64

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 จำนวนหมู่บ้านที่มีปัญหา/ไม่มีปัญหาสารเสพติดแยกตามรายภาค	2
2 จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหาสารเสพติดแยกตามชนิดของสารเสพติด ในแต่ละภาค	3
3 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของพฤติกรรมสุขภาพ	15
4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	53
5 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยละเอียด	59

บทที่ 1

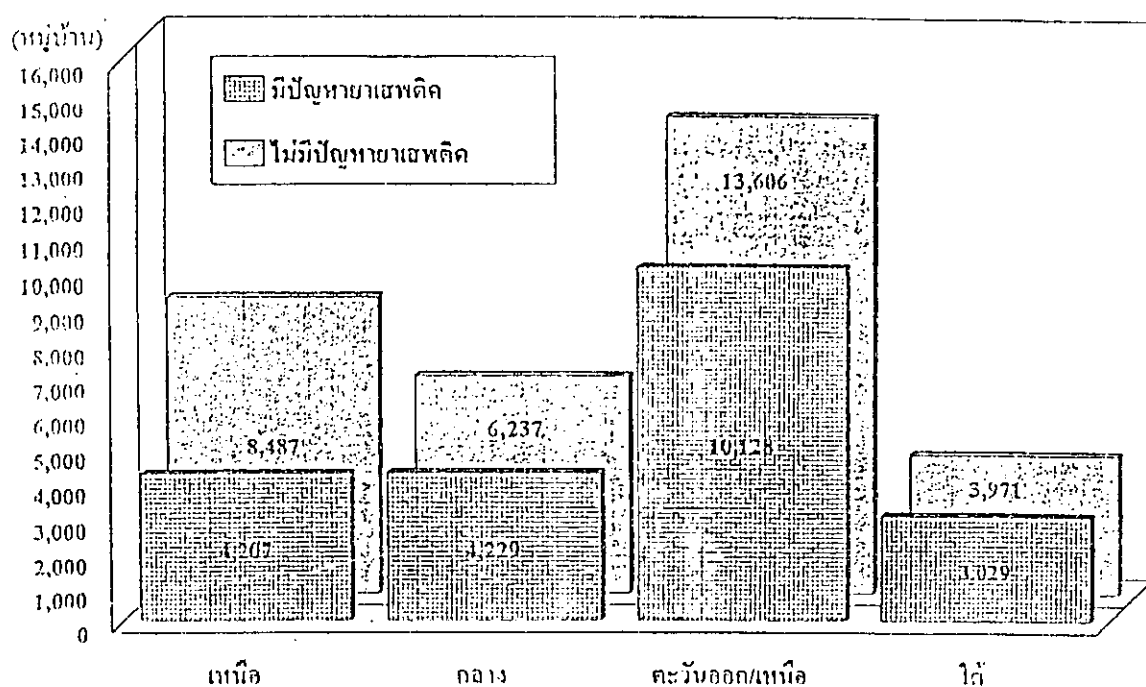
บทนำ

คำนำ

ปัญหาสารเสพติดเป็นปัญหาที่ร้ายแรงยิ่งของประเทศ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนความมั่นคงของประเทศ สำหรับประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาสารเสพติดที่จัดว่ารุนแรงกว่าประเทศใดในเอเชียอาคเนย์ ทั้งนี้เพราะประเทศไทยมีพื้นที่บางส่วนทางภาคเหนือที่ติดต่อกับบริเวณสามเหลี่ยมทองคำซึ่งเป็นแหล่งผลิตสารเสพติดที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก รวมทั้งมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกที่สุดในภูมิภาคนี้ ทำให้ประเทศไทยถูกใช้เป็นเส้นทางลำเลียงสารเสพติดภายในประเทศและไปสู่ประเทศต่าง ๆ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีส่วนเอื้ออำนวยให้การแพร่ระบาดของสารเสพติดเป็นไปอย่างกว้างขวาง (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2535 : 4) อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้พยายามแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องตลอดมา ปัจจุบันในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535 - 2539) รัฐบาลได้กำหนดนโยบายหลักและแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดไว้อย่างเด่นชัดคือ การลดปริมาณสารเสพติดโดยใช้มาตรการในการปราบปราม การปลูกพืชอื่นทดแทนพืชเสพติด และการลดความต้องการใช้สารเสพติดโดยใช้มาตรการป้องกัน การบำบัดรักษา และเสริมด้วยการนำมาตรการทางกฎหมายใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปราบปรามปรับปรุงพัฒนาองค์กร ระบบการบริหารและบุคลากร ตลอดจนการแสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศ ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะดำเนินการอย่างเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องต่อปัญหาสารเสพติดเพียงใด จำนวนผู้ติดยาเสพติดก็ไม่ลดลง ตรงกันข้ามกลับมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ

จากผลการประมาณจำนวนผู้ติดยาเสพติด ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2536 ประเทศไทยมีผู้ติดยาเสพติดขึ้นตํารวมทั้งสิ้น 1,267,590 คน (การประมาณผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย ประจำปี พ.ศ.2536, คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2538 : ไม่ทราบเลขหน้า) ซึ่งอาจกล่าวโดยภาพรวมปัญหาสารเสพติดในปี พ.ศ.2537 การแพร่ระบาดของสารเสพติดได้ขยายตัวไปยังพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งถือเป็นโครงสร้างการปกครองระดับพื้นฐานของประเทศ จากข้อมูลการสำรวจประมาณร้อยละ 40 ของหมู่บ้าน/ชุมชนทั่ว

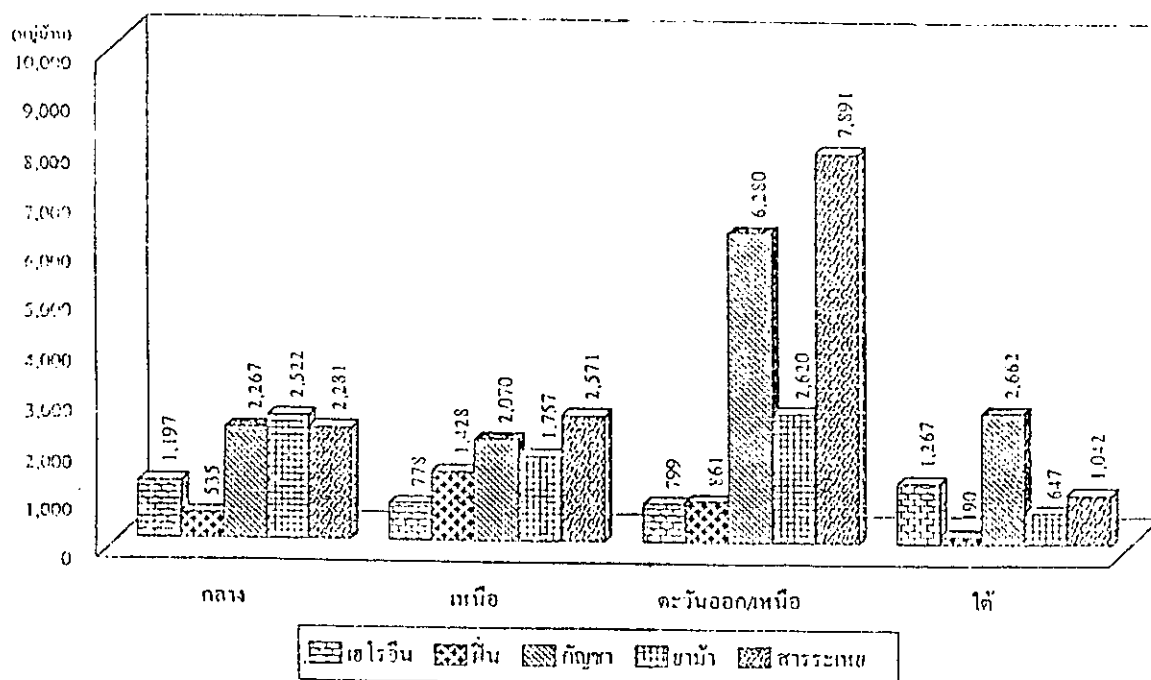
ประเทศ เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาสารเสพติด โดยมีภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ มีสัดส่วนของพื้นที่ที่มีปัญหามากที่สุด ส่วนภาคกลางและภาคเหนือมีสัดส่วนรองลงมา (สภาพปัญหาสารเสพติดในไทย ปี พ.ศ.2537, คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2538 : 3) ดังปรากฏใน ภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 จำนวนหมู่บ้านที่มีปัญหา/ไม่มีปัญหาสารเสพติดแยกตามรายภาค

แหล่งที่มา : คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2538 : 3

หากจำแนกประเภทสารเสพติดที่แพร่ระบาดในหมู่ผู้บริโภครายไทย ปัจจุบันมีอยู่ด้วยกัน 5 ชนิดคือ ผิ่น เฮโรอีน กัญชา ยาม้า และสารระเหย โดยสองชนิดหลังมีการแพร่ระบาดที่เพิ่มสูงขึ้น และหากจำแนกสารเสพติดที่แพร่ระบาด กล่าวได้ว่า สารระเหย กัญชา ยาม้า เป็นสารเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุดในทุกภาค (สภาพปัญหาสารเสพติดในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2537, คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2538 : 4) ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหาสารเสพติดแยกตามชนิดของสารเสพติดในแต่ละภาค

แหล่งที่มา : คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2538 : 4

จากการศึกษาของ โสภา ชูพิชัยกุล และคนอื่น ๆ พบว่าผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่อยู่ในวัยรุ่นคือ มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาถึงอุดมศึกษาและเป็นวัยที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงอาจถูกชักจูงไปในทางที่ผิดได้ง่าย (โสภา ชูพิชัยกุล และคนอื่น ๆ. 2529 : 3)

นอกจากนี้ยังพบว่าสารเสพติดมีการแพร่ระบาดสู่สถาบันการศึกษามากขึ้น จากการที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้สั่งให้กรมที่มีสถานศึกษาในสังกัด ดำเนินการสำรวจข้อมูลนักเรียนนักศึกษา ที่ทราบว่าเสพสารเสพติดให้โทษ เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไข พบว่าการแพร่ระบาดของสารเสพติดในสถานศึกษานั้นมีจำนวนสูงขึ้น และสารเสพติดที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือ เหล้า บุหรี่ สารระเหย และยาม้า (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 14 กรกฎาคม 2538 : 8) ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนนักเรียน นักศึกษาที่ใช้สารเสพติด แยกตามกรมที่มีสถานศึกษาในสังกัด และประเภทของสารเสพติดที่ใช้

กรมที่มีสถานศึกษาในสังกัด	นักเรียน/นักศึกษา ทั้งหมด	เฮโรอีน	กัญชา	ยาบ้า	สาร ระเหย	เหล้า ปური
กรมศิลปากร	6,967	16	-	14	7	117
สถาบันเทคโนโลยี- ราชมงคล	69,451	11	51	-	-	968
สำนักงานคณะกรรมการ- การศึกษาเอกชน	1,676,722	166	109	67	16	731
กรมสามัญศึกษา	2,095,533	61	398	767	1,249	12,734
สำนักงานคณะกรรมการ- การประถมศึกษาแห่งชาติ	6,734,653	1	5	16	92	162
สถาบันราชภัฏ	99,442	-	1	1	1	344
กรมอาชีวศึกษา	290,324	56	45	204	77	1,558
กรมพลศึกษา	5,052	-	-	-	-	257

แหล่งที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. 14 กรกฎาคม 2538 : 8

ปัญหาสารเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา เป็นปัญหาที่เหนี่ยวรั้งการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ก่อให้เกิดความสูญเสียทางสังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ
อนามัยของเยาวชน นักเรียน นักศึกษาที่ติดสารเสพติดต้องประสบกับความล้มเหลวในการ
ศึกษา สุขภาพอนามัยเสื่อมโทรม ติดเชื้อไวรัสเอดส์ เยาวชนจำนวนมากเสียนาคตอันเนื่อง
จากปัญหาสารเสพติด ยังความเศร้าโศกเสียใจให้กับบิดามารดา ญาติพี่น้อง ตลอดจนครู
อาจารย์

สถานศึกษาเกือบทุกแห่งต้องประสบปัญหาการใช้สารเสพติดของนักเรียน นัก
ศึกษาในสังกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาและโรงเรียนอาชีวศึกษา

ของรัฐบาลและเอกชนที่มีนักศึกษาทั้งหมดอยู่ในวัยรุ่นที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษา แสวงหาประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ และเป็นเป้าหมายของขบวนการค้าสารเสพติดที่แอบแฝงเข้าไปในโรงเรียน นับวันปัญหาการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา ยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น หากไม่รีบดำเนินการป้องกันและแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นภัยอันตรายที่บ่อนทำลายเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติและความเจริญก้าวหน้าของประเทศโดยรวม

สาเหตุของการใช้สารเสพติดในสถานศึกษามีสาเหตุอันเป็นปัจจัยส่งเสริมและเกื้อหนุนการใช้ยู่หลายประการ นับตั้งแต่สาเหตุจากตัวนักเรียนนักศึกษาเอง ได้แก่ ความอยากรู้อยากลอง เพื่อนชวน ต้องการเข้ากลุ่มเพื่อน ต้องการเลียนแบบ มีเวลาที่จะมั่วสุมกันมากเกินไปตลอดจนการขาดการเหลียวแลเอาใจใส่ ขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว เป็นต้น ส่วนสาเหตุอันเนื่องมาจากบิดามารดาและผู้ปกครอง เช่น ครอบครัวแตกแยก ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ ผู้ปกครองมีการศึกษาดำขาดความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูลูกที่อยู่ในวัยรุ่น นอกจากนั้น โรงเรียนและชุมชนที่ตั้งของโรงเรียนก็มีส่วนทำให้มีการใช้สารเสพติดด้วย เช่น สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนไม่ดี สภาพชุมชน ที่ตั้งโรงเรียนเป็นชุมชนแออัดมีการค้าสารเสพติด โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนร่วมรู้เห็นและมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง ส่วนองค์ประกอบภายในโรงเรียนที่มีส่วนเอื้อต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียน เช่น สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนไม่ดี ขนาดของโรงเรียนใหญ่เกินกว่าที่จะควบคุมได้ ผู้บริหาร ครู และอาจารย์ในโรงเรียน ไม่มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาสารเสพติดและเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่เด็กนักเรียน ตลอดจนมีขบวนการค้าสารเสพติดในโรงเรียน โดยนักเรียนด้วยกันเอง ในขณะที่โรงเรียนไม่มีระบบป้องกันปัญหาสารเสพติด

โดยภาพรวมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา มุ่งเน้นที่จะดำเนินงานในลักษณะของการป้องกันไม่ให้เกิดการใช้สารเสพติด (Primary Prevention) เป็นหลัก โดยเน้นในเรื่องของการให้การศึกษาตามหลักสูตร และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด ตลอดจนเสริมสร้างทักษะส่วนรวมและสังคมให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการมุ่งเน้นการดำเนินงานเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนนักศึกษา ตามแนวทางการดำเนินงานสร้างภูมิคุ้มกันของกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้มาตรการทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างให้บุคคลมีองค์ประกอบของภูมิคุ้มกันทั้ง 6 ประการ อันได้แก่

1. การส่งเสริมการนับถือตนเอง

2. การส่งเสริมการสัมฤทธิ์ผล
3. การส่งเสริมให้เกิดความมุ่งมั่น
4. การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมความเคารพตนเองและเกียรติภูมิของบุคคล
5. การพัฒนาทักษะส่วนตนและทักษะทางสังคม อันจำเป็นต่อการปฏิบัติในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

6. การส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพ

(แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา, คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2538 : 1 - 5)

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องแต่ปัญหาการติดสารเสพติดของนักเรียน นักศึกษา ยังไม่มีทีท่าว่าจะลดลง กลับมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จังหวัดนครปฐมก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติดในสถานศึกษาเช่นกัน จากการสำรวจข้อมูลสารเสพติดในสถานศึกษาของศูนย์พลศึกษาและกีฬาจังหวัดนครปฐม ประจำปี พ.ศ. 2538 ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2538 พบว่า สุรา ยาม้า บุหรี่ เป็นสารเสพติดที่เข้าไปแพร่ระบาดในสถานศึกษาโดยเฉพาะกรมสามัญศึกษา ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนนักเรียน นักศึกษา ที่ใช้สารเสพติดแยกตามสถานศึกษาในสังกัดและประเภทของสารเสพติดทั่วไป

สถานศึกษา	นักเรียน/นักศึกษาทั้งหมด	สุรา	ยาม้า	บุหรี่
กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส	77,997	-	3	-
เทศบาล	4,834	-	5	-
เอกชน	32,257	-	-	5
ทบวงมหาวิทยาลัย	13,158	-	-	-
กรมสามัญศึกษา	34,010	12	54	20
อาชีวศึกษา	9,690	-	22	25

แหล่งที่มา : ศูนย์พลศึกษาและกีฬาจังหวัดนครปฐม. 2538

จากการแพร่ระบาดของสารเสพติดในจังหวัดนครปฐม และผู้วิจัยเองก็ได้ตระหนักถึงปัญหาสารเสพติดในกลุ่มนักเรียน และเห็นความสำคัญในด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกัน จึงสนใจที่จะศึกษาถึงความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา จังหวัดนครปฐม และเนื่องจากเด็กมัธยมศึกษาเป็นวัยรุ่น ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสรีระวิทยา อารมณ์ จิตใจ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อเตรียมพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจทำให้วัยรุ่นแสดงลักษณะก้าวร้าว ซึ่งเป็นผลจากฮอร์โมนทางด้านอารมณ์และจิตใจวัยรุ่นจะสนใจตัวเองมากขึ้น ต้องการความเป็นอิสระ ต้องการทำอะไรด้วยตนเองและจะหันไปหาความช่วยเหลือจากคนนอกครอบครัวมากขึ้น มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย เกิดความวิตกกังวลเพราะความเปลี่ยนแปลงของร่างกาย นอกจากนี้วัยรุ่นจะเฝ้าหาเอกลักษณ์ของตัวเอง ซึ่งเขาอาจเลือกจากแบบอย่างที่เขาเห็น ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัยรุ่นจะเริ่มออกห่างจากบ้าน ชอบคลุกคลีกับคนในสังคม การคบเพื่อนจะทำให้เขารู้สึกเข้มแข็งและมั่นใจ มีอำนาจมากขึ้น บิดามารดาจึงต้องเข้าใจการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นี้ และมีความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ที่สุด เพราะเป็นช่วงวัยที่สำคัญอย่างยิ่งแก่การพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 31 มกราคม 2538 : 19)

ปัญหาสารเสพติดให้โทษในสถาบันการศึกษาเป็นปัญหาใหญ่ที่ผู้รับผิดชอบทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไป การแก้ไขปัญหานี้ให้ได้ผลอย่างจริงจังจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่มีความละเอียดอย่างเพียงพอเกี่ยวกับความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดของเด็กนักเรียน ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ เช่น ใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นฐานของนักเรียนและการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและสภาพปัญหาของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทราบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

2. เพื่อทราบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

1. ทำให้ทราบข้อมูลด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกัน สารเสพติดให้โทษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานด้านการศึกษา ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวกับสารเสพติดให้โทษ ในระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดังกล่าวด้วย
3. เป็นข้อเสนอแนะแนวทางแก่โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการป้องกันสารเสพติดให้แก่ นักเรียน
4. เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้แก่ นักเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด นครปฐม ปีการศึกษา 2538 ซึ่งมีจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5,748 คนและนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2,179 คน รวมทั้งสิ้น 7,927 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด

นครปฐม ปีการศึกษา 2538 จำนวน 381 คน ตามสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (Yamane.1967: 919) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับชั้น เพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ขนาดของครอบครัว แหล่งความรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบการณ์การใช้สารเสพติดของนักเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนของนักเรียนในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน หมายถึง ความคิด ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสาเหตุการติดสารเสพติด อันตรายและโทษของการใช้สารเสพติด แหล่งความรู้และการป้องกันสารเสพติด

2. เจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน หมายถึง สภาพความพร้อมทางจิตใจ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อ ของนักเรียนในการป้องกันสารเสพติด

3. การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน หมายถึง การกระทำเพื่อการแสดงออกให้ผู้อื่น ได้เห็นในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน ครอบคลุมถึงสาเหตุการใช้และไม่ใช้สารเสพติดของนักเรียน ลักษณะและปริมาณของสารเสพติดที่นักเรียนใช้เสพ ประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้สารเสพติดครั้งแรก สาเหตุที่นักเรียนผู้เสพติดยาจะเลิกหรือไม่คิดเลิกสารเสพติด

4. การป้องกันสารเสพติดของนักเรียน หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่เป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนหันไปใช้สารเสพติด ไม่ว่าจะเป็นโดยการสูบ การฉีด การกิน การดม และวิธีอื่น ๆ

5. ระดับชั้น หมายถึง ระดับการศึกษาของนักเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

5.1 มัธยมศึกษาปีที่ 3

5.2 มัธยมศึกษาปีที่ 6

6. เพศ หมายถึง เพศของนักเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

6.1 เพศชาย

6.2 เพศหญิง

7. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง การเรียนชั้นสูงสุดของผู้ปกครองที่ใกล้ชิดนักเรียนที่สุด แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 85 - 86)

7.1 ต่ำกว่าประถมศึกษา

7.2 ประถมศึกษา

7.3 มัธยมศึกษา

7.4 อุดมศึกษา

8. ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง หมายถึง รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนักเรียนต่อเดือน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2536 : 10)

8.1 ต่ำกว่า 3,000 บาท/เดือน

8.2 ตั้งแต่ 3,000 บาท - 8,000 บาท/เดือน

8.3 สูงกว่า 8,000 บาท/เดือน

9. ขนาดของครอบครัว หมายถึง จำนวนสมาชิกภายในครอบครัวซึ่งรวมถึงผู้ปกครองและญาติที่อยู่ประจำ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ (สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย. 2525 : 185 - 188)

9.1 ครอบครัวขนาดเล็ก (บุคคลในครอบครัวต่ำกว่า 5 คน)

9.2 ครอบครัวขนาดกลาง (บุคคลในครอบครัว 5 - 7 คน)

9.3 ครอบครัวขนาดใหญ่ (บุคคลในครอบครัวมากกว่า 7 คน)

10. แหล่งความรู้ หมายถึง แหล่งที่นักเรียนได้รับความรู้เรื่องสารเสพติดมากที่สุด แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ (ประภาพัฒน์ สุวรรณ และ สว่าง สุวรรณ. 2534 : 109)

10.1 สมาชิกในครอบครัวและเพื่อน

10.2 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือบุคคลอื่น ๆ เช่น ครู ตำรวจ เป็นต้น

10.3 สื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ หรือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

11. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่สะสมของนักเรียน (Grade Point Average = GPA) ของทุกวิชา แบ่งเป็น 3 ระดับคือ (วีรวรรณ สุธีรไกรลาศ. 2536 : 6)

11.1 คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำ หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00

11.2 คะแนนเฉลี่ยสะสมปานกลางหมายถึงได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.00 - 3.00

11.3 คะแนนเฉลี่ยสะสมสูง หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 3.00 ขึ้นไป

12. ประสิทธิภาพการใช้สารเสพติด หมายถึง การที่นักเรียนเคยติดสารเสพติด ซึ่งจำแนกนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเป็น 4 กลุ่ม คือ (เอกสารแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา, ปปส. 2538 : 7 - 8)

12.1 กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้สารเสพติด

12.2 กลุ่มนักเรียนที่มีประสิทธิภาพในการใช้สารเสพติด และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่นๆ แต่ยังไม่ติดสารเสพติด

12.3 กลุ่มนักเรียนที่ติดสารเสพติด

12.4 กลุ่มนักเรียนที่มีส่วนในขบวนการค้าสารเสพติด

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของความรู้ เจตคติ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพ ความหมายประเภท ชนิด และลักษณะของสารเสพติด สภาพปัญหาสารเสพติดในประเทศไทย สาเหตุของการเสพติด ลักษณะของผู้ติดยาเสพติด และการป้องกันปัญหาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ (Health Knowledge)

ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจัดเป็นพฤติกรรมสุขภาพที่เป็นกระบวนการทางด้านสมอง ซึ่งในเรื่องนี้ เบนจามิน เอส บลูม (Bloom. 1975 : 18) กล่าวว่า พฤติกรรมด้านความรู้ (Cognitive Domain) จัดเป็นพฤติกรรมส่วนหนึ่งของมนุษย์โดยอาจจำแนกพฤติกรรมนี้ออกเป็น

1. ความรู้ความจำ หมายถึง การวัดความสามารถในการจำหรือระลึกได้ แต่ไม่ใช่การใช้ความเข้าใจไปตีความหมายในเรื่องนั้น ๆ แบ่งเป็นลักษณะย่อย ๆ ดังนี้

1.1 ความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ซึ่งเป็นข้อเท็จจริง

1.2 ความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินงาน

1.3 ความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี โครงสร้างและหลักการ

2. ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องราวต่าง ๆ ได้ทั้งในด้าน ภาษา รหัส สัญลักษณ์ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งแบ่งเป็น

2.1 การแปลความ หมายถึง การแปลความหมายสิ่งที่สื่อความหมายได้ถูกต้องหรือเรียกว่าจับใจความได้ถูกต้อง

2.2 การตีความ หมายถึง การเก็บใจความเรียบเรียงใหม่ แต่ความหมายยังคงเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

2.3 การขยายความ หมายถึง การนำข้อเท็จจริงในปัจจุบันไปทำนายเหตุการณ์ในอนาคต หรือนำไปขยายให้กว้าง หรือลึกลงไป

3. การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถนำเอาสิ่งที่ได้ประสบมา เช่น แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์หรือนำไปใช้แก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

4. การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวออกเป็นส่วนประกอบย่อยเพื่อความสัมพันธ์ และหลักการหรือทฤษฎี เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้ แบ่งออกเป็น

4.1 การวิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง การใช้ความคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องที่สุด สมเหตุสมผลที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง การใช้ความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ ตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไป เพื่อใช้เป็นหลักในการแก้ปัญหา

4.3 การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการมองเห็นวิธีรวมองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

5. การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการนำเอาเรื่องราวหรือส่วนประกอบย่อยมาเป็นเรื่องราวเดียวกัน โดยมีการคิดแปลง ริเริ่ม สร้างสรรค์ ปรับปรุงของเก่าให้มีคุณค่าขึ้น

5.1 การสังเคราะห์ข้อความ เป็นการพูดหรือเขียนเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึกไปยังบุคคล

5.2 การสังเคราะห์แผนงาน เป็นการเสนอแผนการทำงานของงานที่รับผิดชอบหรือที่คิดจะทำขึ้น

5.3 การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการสร้างชุดของความสัมพันธ์ขึ้นเพื่ออธิบายข้อมูลหรือสิ่งต่าง ๆ

6. การประเมินค่า หมายถึง การวินิจฉัยหรือการติราดาอย่างมีหลักเกณฑ์ เป็นการตัดสินใจว่าอะไรดี ไม่ดีอย่างไร โดยใช้หลักเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ แบ่งเป็น

6.1 การประเมินค่าโดยอาศัยข้อเท็จจริงภายใน

6.2 การประเมินค่าโดยอาศัยข้อเท็จจริงภายนอก

เจตคติเกี่ยวกับสุขภาพ (Health Attitude)

เจตคติเป็นสิ่งสมมุติในวิชาจิตวิทยา ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาอธิบายและพยากรณ์พฤติกรรมของมนุษย์ ได้มีผู้ให้นิยามไว้หลายคนโดยเน้นหนักในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

กู๊ด (Good. 1959 : 48) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "เจตคติคือความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจจะเป็นการเข้าหาหรือหนีหรือต่อต้านสภาพการณ์บางอย่างของบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น รักเกลียดกลัว ความไม่พอใจในสิ่งนั้น ๆ"

ลินดี และอรอนสัน (Lindzey and Aronson. 1969 : 271- 272) กล่าวว่า "เจตคติเป็นความพร้อมของจิตใจและประสาท เกิดจากการได้รับประสบการณ์ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ และสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องับบุคคลนั้น"

เคสเลอร์ คอลลินส์และมิลเลอร์ (Keisler, Collins and Miller. 1969 : 238) ได้อธิบายลักษณะของเจตคติไว้ 5 ประการ ซึ่งช่วยให้ความหมายของเจตคติกระจ่างขึ้น คือ

1. เจตคติ เป็นสิ่งที่บุคคลเรียนรู้ไม่ใช่สิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดมาทางพันธุกรรม
2. เจตคติ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่มียู่ชั่วคราว เมื่อเกิดขึ้นแล้วมักมีความคงตัวพอสมควร แต่ก็ไม่ถึงกับไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ฉับพลัน
3. เจตคติ มีความคงตัวในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคม เป็นสิ่งที่เกิดจากการแสดงปฏิกริยาต่อกันระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม เป็นอนุพันธ์ของค่านิยมของกลุ่มคน สังคม สถาบันและวัฒนธรรมนั้น ๆ
4. ความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม เมื่อเป็นเจตคติแล้วมีลักษณะเป็นแรงจูงใจและความชอบ ไม่ชอบ เป็นกลาง
5. เจตคติ มีลักษณะเป็นกลุ่มที่ประกอบไปด้วยเจตคติด้อย ๆ

การปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพ (Health Practice)

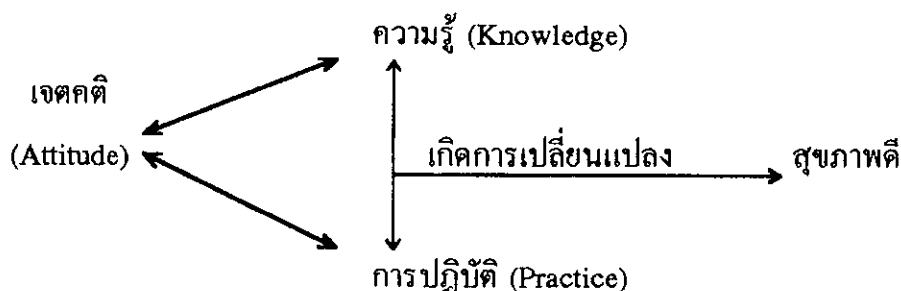
เนื่องจากการปฏิบัติด้านสุขภาพของบุคคล เป็นพฤติกรรมที่บุคคลสามารถแสดงออกให้ปรากฏ ซึ่งสังเกตเป็นได้และประเมินผลได้ง่าย จึงมีความสำคัญต่อการมี สุขภาพดีหรือไม่ดีในระดับต่างๆ สุชาติ โสมประยูร (2525 : 47) กล่าวถึงการปฏิบัติด้านสุขภาพไว้ว่า "การปฏิบัติด้านสุขภาพหรือสุขปฏิบัติ เป็นกระบวนการทางด้านร่างกายหรือใช้กล้ามเนื้อ ได้แก่ การที่นักเรียนได้กระทำหรือมีความสามารถในการปฏิบัติในสิ่งเกี่ยวกับ

สุขภาพหรือสวัสดิภาพอย่างถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้นกว่าเดิม การปฏิบัติอาจช่วยทำให้เกิดเจตคติและความรู้ขึ้นได้"ไม่ว่าเด็กจะปฏิบัติด้วยตนเองหรือถูกบังคับก็ตาม"

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 21) ได้ให้ความเห็นว่าการปฏิบัติหรือการกระทำของบุคคลเกี่ยวกับสุขภาพ เป็นเป้าหมายขั้นสุดท้ายที่จะช่วยให้บุคคลมีสุขภาพดี ห่างจากโรคได้ง่ายแต่การที่จะให้บุคคลเกิดหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านพุทธิปัญญาและทางเจตคติของบุคคลเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการปฏิบัติที่คงทนถาวร

✓ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพ

นิภา มนูญปิฏ (2528 : 20) กล่าวว่า "การเปลี่ยนแปลงความรู้เรื่องสุขภาพอนามัย อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติ และการปฏิบัติทางด้านสุขภาพหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพในด้านอื่นด้วย" จากคำกล่าวข้างต้น พอจะสรุปออกมาเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของพฤติกรรมสุขภาพได้ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของพฤติกรรมสุขภาพ

แหล่งที่มา : นิภา มนูญปิฏ . 2538 : 20

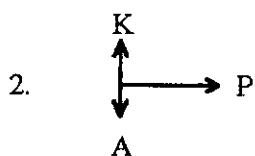
นักจิตวิทยาและนักพฤติกรรมศาสตร์ส่วนมากมีความเชื่อว่า ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กัน เช่น

เคสเลอร์ คอลลินส์ และมิลเลอร์ (Keisler, Collins and Miller. 1969 : 238) กล่าวว่า "เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และการเรียนรู้นั้นจะต้องสัมพันธ์กับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ทาสังคมประกอบด้วยมีความคิดเกี่ยวกับตนเองอยู่ด้วย"

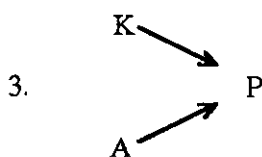
สวาร์ท (Schwart. 1975 : 28 - 31) กล่าวว่า ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ สามารถสรุปแบบของความสัมพันธ์ได้เป็น 4 ลักษณะคือ

1. $K \longrightarrow A \longrightarrow P$

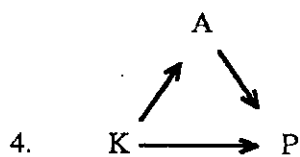
ในรูปแบบที่หนึ่งนี้ เจตคติเป็นตัวกลางที่ทำให้ความรู้เป็นตัวนำไปสู่การปฏิบัติ

รูปแบบที่สอง ความรู้และเจตคติ มีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) และมีผลทำให้เกิดการปฏิบัติ

รูปแบบที่สาม ความรู้และเจตคติต่างก็ทำให้เกิดการปฏิบัติได้ โดยความรู้และเจตคติไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน

รูปแบบที่สี่ ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับทางอ้อมนั้น เจตคติเป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดการปฏิบัติตามมาได้

หมายเหตุ K หมายถึง ความรู้ (Knowledge)

A หมายถึง เจตคติ (Attitude)

P หมายถึง การปฏิบัติ (Practice)

นอกจากนี้ รัชชัย ชัยจริยฉายากุล (2527 : 38 - 41) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และเจตคติ ไว้ว่า ในเรื่องของการเรียนรู้เชื่อว่าความรู้หรือสติปัญญาแหล่งใหญ่ของการควบคุมการเรียนรู้และแหล่งเกิดการเรียนรู้ในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษาก็ทำนองเดียวกันจะพบว่าเราให้ความสำคัญและเน้นการเรียนการสอนในด้านความรู้ จุดมุ่งหมายการศึกษาทางความรู้เป็นลักษณะที่มีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดผลในจุดมุ่งหมายทางเจตคติและการปฏิบัติความรู้จะเป็นตัวเอื้ออำนวยให้ประสบความสำเร็จหรือบรรลุจุดมุ่งหมายด้านเจตคติและการปฏิบัติ

ความหมาย ประเภท และลักษณะของสารเสพติด

ในการศึกษาเกี่ยวกับสารเสพติดจะพบคำว่า "ยาเสพติด" "ยาเสพติดให้โทษ" "สิ่งเสพติด" ให้ทำความเข้าใจว่ามีความหมายเหมือนกัน แต่ต่างคนต่างเรียกตามความเข้าใจของตน ตามกฎหมายเรียกว่า ยาเสพติดให้โทษ แต่เมื่อพูดไปนานๆ ก็ย่อลงเหลือยาเสพติด และยาเสพติดที่เป็นปัญหาของประเทศไทยขณะนี้ บางอย่างไม่ใช่ยา เป็นสารเคมี หรือบางชนิดก็เป็นพืชโดยธรรมชาติ บางท่านว่าน่าจะเรียกว่า สารเสพติด บ้างก็ว่าน่าจะเรียกรวมว่าเป็นสิ่งเสพติด โดยเหตุนี้จึงได้มีการเรียกสารเสพติดว่า ยาเสพติด ยาเสพติดให้โทษ สิ่งเสพติด (อรนุช พัวพัฒน์กุล. 2529 : 78) สำหรับการศึกษาครั้งนี้จะใช้คำว่า "สารเสพติด"

ความหมายของสารเสพติด

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ให้ความหมายของสารเสพติดไว้ว่า สารเสพติดหมายถึง ยาหรือสารใดก็ตาม เมื่อรับเข้าสู่ร่างกายจะโดยการรับประทาน นิด สูบ หรือดมติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้ว จะทำให้มีผลต่อร่างกายและจิตใจของผู้ได้รับยาหรือสารนั้นในลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะเสพยาหรือสารนั้นต่อไปอีก
2. มีความโน้มเอียงที่จะต้องเพิ่มปริมาณยาหรือสารนั้นมากขึ้นเรื่อย ๆ
3. เมื่อหยุดยาหรือสารนั้น จะเกิดอาการอดยาหรืออยากยา
4. ผู้ที่ใช้อยาหรือสารนั้นเป็นเวลานาน จะเกิดผลร้ายต่อสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ (กรมการฝึกหัดครู. 2525 : 84 - 85)

ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พุทธศักราช 2522 ได้ให้ความหมายของสารเสพติดไว้ว่า สารเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุนิคใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ นี๊ด หรือประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะที่สำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดของการเสพขึ้นเรื่อย ๆ มีอาการเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงสารเคมีที่ใช้ในการผลิตสารเสพติดดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ตามที่คณะรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่ได้หมายความว่าถึง ยาสามัญประจำบ้านบางตำรา ตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มีสารเสพติดผสมอยู่ (ราชกิจจานุเบกษา. 2528 : 32 - 33)

การติดยาเสพติด ในปี พ.ศ.2500 คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญสารเสพติดขององค์การอนามัยโลก ได้ให้ความหมายของการติดยาเสพติดไว้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การติดยาเสพติด (Drug Addiction) หมายถึง ภาวะที่ร่างกายได้รับยาชนิดหนึ่ง (จะเป็นสารธรรมชาติหรือสารสังเคราะห์ก็ได้) ซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จะเป็นครั้งคราวหรือเป็นเวลานานก็ได้ แล้วทำให้เกิดลักษณะ 4 ประการ คือ

1.1 เกิดความต้องการอย่างสุดจะอดกลั้นได้ (Compulsion) ที่จะต้องหาหนทางให้ได้ไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ตาม

1.2 จะต้องเพิ่มปริมาณของยาที่ใช้ขึ้นเรื่อย ๆ

1.3 ตกเป็นทาสของยานั้นทั้งทางจิตใจ (Psychic Dependence) และทางกาย (Physical Dependence) และถ้าหยุดยาจะมีอาการขาดยา (Withdrawal Symptoms)

1.4 ทำให้เกิดผลร้ายต่อผู้เสพ และต่อสังคม

2. การติดยาเป็นนิสัย (Drug Habituation) หมายถึง ภาวะที่เกิดจากการเสพยาชนิดใดชนิดหนึ่งซ้ำ ๆ บ่อย ๆ แล้วทำให้เกิดลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

2.1 มีความต้องการ (แต่ไม่ถึงขั้น Compulsion) ที่จะเสพยานั้นต่อไป เพื่อความสบายที่เกิดจากฤทธิ์ของยา

2.2 ไม่ต้องการเพิ่มปริมาณของยาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (หรือเพิ่มก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น)

2.3 อาจตกเป็นทาสของยานี้ทางจิตใจได้บ้าง (Psychic Dependence) แต่ไม่ได้ตกเป็นทาสของยานี้ทางร่างกาย จึงไม่มีอาการขาดยา (Withdrawal Symptoms) เมื่อหยุดยา

2.4 หากจะมีผลร้ายอะไรก็เกิดเฉพาะผู้เสพเท่านั้น

ในปี พ.ศ.2507 องค์การอนามัยโลกจึงได้ให้ความหมายของการติดยาเสพติด โดยเรียกว่า การตกเป็นทาสสารเสพติด (Drug Dependence) ซึ่งหมายถึง ภาวะที่ตกเป็น

ทาสทางจิตใจ (Psychic Dependence) และเป็นทาสทางร่างกาย (Physical Dependence) หรือเป็นทาสทั้งทางจิตใจและร่างกายต่อยาตัวใดตัวหนึ่งที่บุคคลนั้นเสพเป็นครั้งคราว หรือติดต่อกันเป็นเวลานาน (อุคมศิลป์ ศรีแสงนาม. ม.ป.ป. : 1 - 2)

ประเภทของสารเสพติด

ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และประกาศของกระทรวงสาธารณสุขได้ระบุประเภทและชื่อสารเสพติดให้โทษชนิดต่าง ๆ ไว้ทั้งสิ้น 104 ชนิด และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทอีก 4 ประเภท 42 ชนิด รวมเป็น 146 ชนิด สารเสพติดเหล่านี้ประจัน มณีนิล (2529 : 29 - 30) ได้แบ่งประเภทของสารเสพติดออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. แบ่งตามฤทธิ์ของยาที่มีต่อร่างกายของมนุษย์ ได้แก่

1.1 ยากดประสาทสมอง ที่ทำให้ประสาทมึนชา สมอง จิตใจ อารมณ์เฉื่อยชา และหย่อนคลาย ได้แก่ เฮโรอีน มอร์ฟีน เหล้าแห้ง

1.2 ยากระตุ้นระบบประสาทสมองที่ออกฤทธิ์กระตุ้น เร่งเร้าประสาททำให้เกิดความตื่นตัว กระวนกระวาย และประสาทสมองไวต่ออยู่เสมอ ได้แก่ แอมเฟตามีน ยาม้า ยาขยัน ใบกระท่อม

1.3 ยาหลอนจิตประสาท เป็นยาประเภทที่ทำให้เกิดประสาทหลอน เห็นภาพผิดไปจากปกติ รสสัมผัสเปลี่ยนแปลง รวมทั้งอวัยวะทั้ง 5 ของร่างกายแปรปรวน มีปฏิกิริยาผิดไปจากความจริงทั้งหมด ได้แก่ แอลเอสดี เมสคาลิน ดีเอ็มที และเห็ดบางชนิด

1.4 ยาที่ออกฤทธิ์หลายอย่าง ทั้งกดประสาท กระตุ้นประสาทและประสาทหลอนหรือยาที่ออกฤทธิ์ผสมผสานกัน เมื่อเสพจำนวนน้อยจะเกิดอาการกดประสาทอยู่ชั่วขณะหนึ่ง ต่อไปถ้าเสพเพิ่มมากขึ้นจะกลายเป็นพิษ มีอาการประสาทหลอนต่อไปได้ เช่น กัญชา

2. แบ่งตามแหล่งที่เกิดของยา ซึ่งมี 2 ประเภท คือ

2.1 สารเสพติดธรรมชาติ เป็นสารเสพติดที่กลั่นหรือสกัดได้จากพืชหรือพันธุ์ไม้บางชนิดโดยตรงที่เกิดอยู่แล้วตามธรรมชาติ หรือนำสารจากพืชเหล่านั้นมาทำกรรมวิธีต่าง ๆ ทางเคมี แปรธาตุไปเป็นสารเสพติดต่อไปได้ เช่นฝิ่น กัญชา กระท่อม

2.2 สารเสพติดสังเคราะห์ เป็นสารเสพติดที่ผลิตขึ้นในห้องปฏิบัติการทดลอง ด้วยกรรมวิธีทางเคมี นำมาใช้แทนสารเสพติดธรรมชาติได้ โดยสารที่สังเคราะห์ขึ้นนั้น

ออกฤทธิ์เหมือนสารเสพติดจากธรรมชาติเช่นกัน เช่น เฮโรอีน ยาม้า ยานอนหลับ ยาระงับประสาท เป็นต้น

3. แบ่งตามลักษณะของสารที่ใช้ในวงการแพทย์ ซึ่งในทางการแพทย์ยังมียาและสารเคมีหลายอย่างที่เป็นสารเสพติดให้โทษ ได้แก่

3.1 ผื่นหรือสารที่มีส่วนประกอบของฝิ่น เช่น มอร์ฟิน ทิงเจอร์ฝิ่น เฮโรอีน โคเคอีน รวมไปถึงสารสังเคราะห์หลายอย่างที่มีคุณสมบัติคล้าย ๆ กัน

3.2 ยานอนหลับชนิดต่างๆ ที่มีผลโดยตรงต่อสมองส่วนกลาง ยาพวกนี้มีจำหน่ายทั่วไป เช่น ฟิโนบาร์บิทัล เหล้าแห้ง ซอลเนอรัลทูวียาล รวมทั้งยานอนหลับอื่นที่ใช้บาร์บิทูเรท ได้แก่ ไบรไมล์ คลอโรล ไฮเครทพาร์ลดีไฮด์และยาสังเคราะห์ใหม่ ๆ เช่น กลูตาไทล์และเมตากูอาโลน

3.3 ยากระตุ้นประสาท ได้แก่ แอมเฟตามีน และโบกระท่อม

3.4 ยาที่ทำให้ประสาทหลอน ซึ่งทำให้ประสาทรับรู้การทำงานผิดไปจากปกติ ได้แก่ แอลเอสดี เมสคาลิน ดีเอ็มที เอสทีพี และกัญชา นอกจากนั้นก็มีสารอย่างอื่นและเห็ดบางชนิด

3.5 สารระเหยต่าง ๆ เช่น เบนซิน ทินเนอร์ และกาวติดเครื่องใช้ต่าง ๆ

3.6 แอลกอฮอล์ ซึ่งองค์การอนามัยโลกให้เป็นสารเสพติดมีโทษต่อร่างกาย เช่นเดียวกับยาเสพติดชนิดอื่น ๆ เพราะเมื่อดื่มจนติดแล้วจะทำให้ผู้ดื่มมีความต้องการ และเพิ่มปริมาณดื่มเรื่อย ๆ

ลักษณะของสารเสพติด

ปัญหาการติดสารเสพติดนั้นไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่ในโลกนี้ การเสพสารเสพติดได้มีมานาน ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ หลาย ๆ สังคมในโลก ได้ค้นพบสารที่มีคุณสมบัติระงับอาการปวดและเป็นยารักษาโรค รวมทั้งสารที่ทำให้เกิดอาการสบาย เช่น ฝิ่น ใบโคคา และกัญชาตั้งแต่โบราณกาล วัฒนธรรมยังมั่นคง ดังนั้นปัญหาสารเสพติดจึงจำกัดอยู่ในระดับปานกลางและได้สมดุลระหว่างความต้องการและการตอบสนองความต้องการ โดยมีสังคมเป็นผู้ควบคุมปัญหาอย่างไม่เป็นทางการ แต่ว่ามีอิทธิพลต่อปัญหาอย่างมาก ปัจจุบันแบบแผนและประเพณีการเสพยาได้เปลี่ยนแปลงไป เพราะว่ามีสารเสพติดบริสุทธิ์ที่ได้มาจากการสังเคราะห์และมีวิธีการเสพแบบใหม่ๆ เช่น การฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทำให้เสีย

สมดุลย์ที่สังคมเคยได้ประคับประคองมานานนับร้อยๆ ปี การที่วัฒนธรรมและประเพณีที่เคยควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์อ่อนแอลงหรือถูกทำลายไป เพราะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมอย่างรวดเร็วนี้มีผลต่อการเสพยาเสพติดด้วย

สารเสพติดที่เด็กก่อนวัยรุ่นเริ่มต้นทดลองเสพเป็นครั้งแรกในชีวิตของเขา มักจะเป็นบุหรี่ยาสูบ กัญชา และสารระเหย การเริ่มต้นทดลองเสพยาในวัยรุ่นและหลังวัยรุ่นนั้นมักเป็นยาประเภทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ประเภทของสารเสพติดที่กำลังแพร่ระบาดในปัจจุบันที่นักเรียน นักศึกษา เด็กและเยาวชน ผู้ใช้แรงงาน ใช้หรือเสพกันมากจนเกิดปัญหาการเสพติด การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งมีปัญหากลักลอบผลิตและจำหน่าย คือฝิ่น เฮโรอีน กัญชา แอมเฟตามีน (ยาบ้า) และสารระเหย เป็นต้น

สารเสพติดที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพุทธศักราช 2522 มีทั้งหมดร้อยกว่าชนิด แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงชนิดที่สำคัญ ๆ และกำลังแพร่ระบาดอยู่ในประเทศไทย ซึ่งมีอยู่ 5 ชนิดคือ ฝิ่น เฮโรอีน กัญชา ยาบ้า และสารระเหย (คู่มือบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด. 2538 : 6 - 9)

1. ฝิ่น (Opium) ได้มาจากยางซึ่งกรีดจากเปลือกผลของฝิ่นดิบ มีสีขาว เมื่อถูกอากาศจะมีสีคล้ำลง กลายเป็นยาเหนียวสีน้ำตาลไหม้หรือดำ มีกลิ่นเหม็นเขียวและระสม เรียกว่า ฝิ่นดิบ จะเป็นฝิ่นสุกต่อเมื่อนำฝิ่นดิบมาเติมน้ำ อาจจะมีการผสมกับสารอื่น ๆ เพื่อให้ได้ปริมาณมากขึ้น แล้วนำมาห่อด้วยถุงพลาสติกเป็นจ๊อย จ๊อยหนึ่งหนักประมาณ 1.6 กิโลกรัม ใช้เสพโดยวิธีสูบหรือกิน

ฝิ่น เป็นสารเสพติดให้โทษที่เป็นต้นตอของสารเสพติดหลายชนิด เพราะเราได้มอร์ฟิน เฮโรอีน และโคเคอินจากฝิ่น

ผลเสีย ผู้สูบฝิ่นในระยะหนึ่งจะมีอาการชুবวม เนื้อตัวสีผิวจะเหลือง ริมฝีปากเขียว ตาซึม ง่วงเหงาหาวนอน ตับหงศ แก้วตาหริ้ ไม้รู้สึกหิว เลื่อนลอย ซิพจรเต้นช้า หายใจช้า พุดจาไม่อยู่กับร่องกับรอย เมื่อขาดยาฝิ่นจะมีอาการหงุดหงิด นอนเฉียว ขึ้นเป็นพัก ๆ หดแรงแง กล้ามเนื้อหย่อน คลายตัว ต่อไปจะทำให้สุขภาพเสื่อมโทรม เป็นเหตุให้โรคต่าง ๆ เข้าแทรก และเป็นต้นเหตุของการประกอบอาชญากรรม

2. เฮโรอีน (Heroin) สกัดได้จากมอร์ฟิน โดยกรรมวิธีทางเคมีกับน้ำยาอะซิติก แอนไฮไดรด์ เฮโรอีน มีความร้ายแรงแงกว่ามอร์ฟิน ประมาณ 4-8 เท่า และร้ายแรงแงกว่าฝิ่นประมาณ 30-45 เท่า เฮโรอีนมี 2 ชนิด

2.1 เฮโรอินบริสุทธิ์ เรียกว่า เฮโรอินเบอร์ 4 เป็นผงละเอียดสีขาว ไม่มีกลิ่น รสขมจัด วิธีใช้ สูบ หรือผสมน้ำฉีดเข้าร่างกาย

2.2 เฮโรอินผสม เรียกว่า เฮโรอินเบอร์ 3 หรือ ไอระเหยเป็นเฮโรอินไม่บริสุทธิ์ เพราะมีส่วนผสมของสารอื่น ๆ ลงไปด้วย เช่น สารหนู สติ๊กนิน กรดประสานทอง ยานอนหลับและสีต่าง ๆ เป็นเกล็ดสีม่วงอ่อน สีชมพูอ่อน สีดินลูกรังสีน้ำตาล วิธีใช้สูบ

ผลเสีย ผู้ใช้เฮโรอิน ร่างกายผอมซีด หรือผอมเหลือง นัยตาดำเหลือง บางคนหน้า ตาคั่ว ริมฝีปากเขียว ดวงตาเหม่อลอย น้ำหนักตัวลดลงอย่างรวดเร็ว สมองเสื่อมความคิด อ่านและความจำเรื่องซ้ำ ฟุ้งซ่าน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มักมีความวิตกกังวลเสมอ ง่ายต่อการชักจูงให้กระทำการใด ๆ โดยไม่เกรงกลัวต่อความผิดแม้กระทั่งก่ออาชญากรรม

เฮโรอินเป็นสารเสพติดที่มีฤทธิ์มากกว่าฝิ่นและมอร์ฟิน ติดง่ายแต่เลิกสูบยากกว่ามอร์ฟินหรือฝิ่นมาก ทดลองใช้เพียงไม่กี่ครั้งก็ติดได้ทันที ฤทธิ์ของเฮโรอินทำให้วังง งุนงง และหลับใหลสนิทมาก อาจมีคลื่นไส้อาเจียน เบื่ออาหาร ร่างกายผ่ายผอมลงอย่างรวดเร็ว อ่อนเพลีย หมดความคิดอ่านกระตือรือร้น ไม่อยากทำงาน หงุดหงิด โกรธง่าย ต้องการเสพมากขึ้นและบ่อยขึ้น มักก่ออาชญากรรมได้เสมอ เพื่อให้ได้ยามา มักจะอาชุนัน สาเหตุการตายมักมีโรคแทรกหรือ เผลอตัวใช้ยาเกินขนาดไป

3. กัญชา (Cannabis) เป็นพืชชนิดหนึ่งที่มนุษย์นำมาใช้เป็นยาเมื่อหลายพันปีมาแล้วโดยใช้เป็นยาเจริญอาหาร ยาสงบประสาท ต่อมานำมาใช้เป็นสารเสพติด ซึ่งอยู่ในความควบคุมของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ

กัญชาที่นำมาใช้เป็นสารเสพติดนั้นได้มาจาก Cannabis Sativa กัญชาเป็นพืชที่มีทั้งต้นตัวผู้และตัวเมีย ส่วนมากนิยมใช้ต้นตัวเมียมากกว่าต้นตัวผู้ เพราะต้นตัวเมียมีฤทธิ์แรงกว่า ส่วนที่นำมาใช้ได้แก่ ส่วนยอด ช่อดอกตัวเมียนำมาตากแห้ง บดให้เป็นผงหยาบ ๆ หรือหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วนำมามวนเป็นบุหรี่สูบหรือนำมาเคี้ยว หรือเจือปนกับอาหารรับประทาน

พิษของกัญชา

1. พิษเฉียบพลัน เกิดจากการให้กัญชาเกินขนาดนั้นยังไม่ปรากฏ ส่วนมากมักจะทำให้เกิดอุบัติเหตุในการขับรถยนต์ เนื่องจากกัญชาทำให้เกิดผลต่อร่างกายคล้ายกับการเมาเหล้าทำให้ขาดความระมัดระวังในการขับรถ และทำให้การตัดสินใจผิดพลาด

2. พืชจากการใช้กัญชาติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน จะทำให้ร่างกายเกิดความต้านทาน จึงทำให้ต้องใช้ปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จะเสี่ยงต่อการเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ เช่น มะเร็งปอด หลอดลมอักเสบเรื้อรัง โรคหืด หลอดลมและโรคปอดอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังทำให้ความคิดอ่านช้าลงและสับสน ความจำเสื่อม จนกลายเป็นโรคประสาทโรคจิตได้ ทำให้ความรู้สึกทางเพศลดลงหรือหมดไป เป็นตะคริว ท้องร่วง

4. แอมเฟตามีน (Amphetamine) หรือยาบ้า ในปี ค.ศ.1887 ได้มีการค้นพบวิธีสังเคราะห์ Amphetamine ขึ้นเป็นครั้งแรกโดย Gardon A.Alles ต่อมาปี ค.ศ.1930 Pniese และเพื่อนร่วมงานได้พบว่าแอมเฟตามีนมีฤทธิ์ทำให้หลอดโลหิตบีบเล็กลงและทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้น อีก 2 ปี บริษัทผลิตยา Smith Kine and French ได้นำเอาแอมเฟตามีนมาผลิตเป็นยาสูดดมแก้หวัดคัดจมูกให้ชื่อว่า Benzedrin inhaler ซึ่งต่อมาพบว่ายานี้ทำให้เกิดการเสพติด จึงเลิกใช้ ปี ค.ศ. 1933 Alles พบว่า แอมเฟตามีน มีฤทธิ์ทำให้หลอดลมขยาย กระตุ้นการหายใจและกระตุ้นสมอง Prinzmetal และ Bloomberg จึงได้นำเอาฤทธิ์ในการกระตุ้นสมองของแอมเฟตามีน มาใช้รักษาโรคง่วงหลับ (Narcolepsy) เป็นครั้งแรก ปี พ.ศ.1935 และหลังจากนั้นมาก็ได้มีการนำมาใช้เป็นยาลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน ใช้ในผู้ป่วยที่มีอาการอ่อนเพลีย ผู้ป่วยจิตที่มีอาการที่มีอาการซึมเศร้า ใช้เป็นยาแก้ง่วงและใช้เป็นยาแก้พิษสำหรับยาที่กดประสาทส่วนกลางหรือกดสมอง

การนำแอมเฟตามีนมาใช้ในทางที่ผิดเป็นปัญหาของสังคมในปัจจุบันคือการนำมาใช้กินเพื่อทำงานให้หนักหรือทนมากขึ้นกว่าปกติ มีลักษณะเป็นเม็ดยาหรือแคปซูล

ผลเสีย

1. แอมเฟตามีนเมื่อกินเข้าไปแล้วก่อให้เกิดความเครียด เป็นสารกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัว ไม่ช่วยสมองที่อ่อนเพลียให้จดจำได้ ซึ่งทำให้ทำงาน หรืออ่านตำราเรียนได้ทน แต่เปล่าประโยชน์ ฯลฯ

2. ก่อให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรง เมื่อใช้แอมเฟตามีน ในหมู่ผู้ขับรถบรรทุกใหญ่ เกิดความเครียด การจำกัดเวลาอน ต้องขับรถในเวลากลางคืน และต้องเร่งขับรถให้ทันเวลาในการขับรถขนส่งทางไกล เมื่อเสพยาบ้าแล้ว พอยาบ้าหมดฤทธิ์ก็จะเกิดการง่วงนอน และอ่อนเพลียเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

3. ผู้ใช้แอมเฟตามีน หรือยาบ้า จะต้องเพิ่มปริมาณของการเสพเพิ่มขึ้นตามลำดับ

4. ผู้ใช้แอมเฟตามีน หรือยาบ้า จะเป็นคนคิดมาก กังวล ขวัญอ่อน หงุดหงิดง่าย กระสับกระส่าย นอนไม่หลับ ใจสั่น ความคิดสับสน ผลเสียอื่น ๆ ที่สำคัญ คือ ไข้ขึ้นสูง ความดันโลหิตสูง ชัก และอาจถึงจิตวิปลาส ประสาทหลอน หวาดระแวง เห็นภาพหลอน อาจทำร้ายตนเองและผู้อื่นให้ได้รับอันตรายถึงแก่ความตายได้ ดังข่าวที่ปรากฏอยู่เนื่อง ๆ

5. ผู้เสพยาแอมเฟตามีน หรือยาบ้า เมื่อยาหมดฤทธิ์แล้วไม่่วงนอน ร่างกายต้องการพักผ่อน แต่นอนไม่หลับเพราะสารนี้ยังค้างอยู่ ยังกระตุ้นประสาทผู้เสพยาติดต้องหายากล่อมประสาทหรือยานอนหลับมาช่วย ในที่สุดบ่อยครั้งเข้าจึงเสพยาติดยากล่อมประสาท หรือยานอนหลับควบคู่ไปด้วย

5. สารระเหย (Volatile Solvents) เป็นสารประกอบอินทรีย์เคมี พวกไฮโดรคาร์บอน ที่ได้จากน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ เป็นสารที่ระเหยได้ง่ายในอุณหภูมิปกติสารเหล่านี้ใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประจำครัวเรือนซึ่งอยู่ในรูปของตัวทำละลาย เช่น พลาสติกซีเมนต์ แล็กเกอร์ ทินเนอร์ น้ำยาล้างเล็บ น้ำมันก๊าด น้ำมันเบนซินและในรูปของน้ำยาฟ้นฟอย เช่น สเปรย์ฉีดผม น้ำยาคำจัดกลิ่น ฯลฯ

คนที่สูดดมสารระเหยประจำจะไอและกระแอมบ่อย ๆ เพราะสารระเหยพวกไฮโดรคาร์บอนทำให้เกิดการระคายเคืองต่อเยื่อภายในจมูกและปาก การสูดดมสารระเหยอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุถึงแก่ชีวิต เพราะสารนี้ไปทำให้หัวใจเต้นผิดปกติ หรือตายเนื่องจากเกิดการขาดออกซิเจน

โทษพิษภัยที่ร้ายแรงของสารระเหย คือ

- ทำลายประสาทและสมอง ทำให้เกิดประสาทหลอน ความจำเสื่อม
- ทำลายระบบโลหิต ทำให้เกิดภาวะโลหิตจาง มะเร็งในเม็ดเลือด
- ทำลายระบบกล้ามเนื้อ อัมพาต ขาดการควบคุม ตัวสั่น
- ทำลายระบบทางเดินหายใจ หลอดลมอักเสบ ปอดอักเสบ เลือดออกที่เยื่อจมูก
- ทำลายระบบหัวใจและหลอดเลือด ทำให้หัวใจวาย หลอดเลือดแตกได้ง่าย
- ทำลายระบบทางเดินอาหาร มีเลือดออกในกระเพาะอาหาร ปวดท้องอย่างรุนแรง อาเจียน
- ทำลายระบบทางเดินปัสสาวะ ทำให้เกิดการอักเสบของไต และไตพิการ
- ทำลายระบบประสาท ทำให้เกิดการกดประสาท มึนงง เวียนหัว

- การทำลายทุกระบบของร่างกายต่อการใช้สารระเหยนี้ ยากแก่การบำบัดรักษาให้คืนสู่สภาพปกติ มีแต่ทรุดโทรมและตายหรือพิการตามอวัยวะส่วนต่าง ๆ

สภาพปัญหาสารเสพติดในประเทศไทย

ประเทศไทยประสบปัญหาสารเสพติด 3 ลักษณะ คือ ปัญหาการผลิตสารเสพติด ปัญหาการค้าและการลำเลียง และปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติด (คู่มือการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด. 2538 : 2 - 4)

1. ปัญหาการผลิตสารเสพติด

ปัจจุบันพบที่มีการลักลอบผลิตสารเสพติดสำคัญ 4 ชนิด คือ ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน และแอมเฟตามีน (ยาบ้า)

1.1 ฝิ่น

จากผลการสำรวจพื้นที่ลักลอบปลูกฝิ่นในฤดูกาลที่ผ่านมา พบว่าผลผลิตฝิ่นในประเทศไทยมีปริมาณลดลงตามลำดับจนเหลือสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ 1 ของผลผลิตทั้งสามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ปลูกฝิ่นของไทย พม่า และลาว โดยในปี 2535/2536 มีพื้นที่ปลูกฝิ่น 16,906 ไร่ ผลผลิตฝิ่น 38,951 ตัน แต่ผลการสำรวจในปี 2536/2537 พบว่า พื้นที่ปลูกฝิ่นลดลงเหลือเพียง 11,198 ไร่ ปริมาณการผลิต 12,093 ตัน ถูกตัดทำลาย 8,209 ไร่ จังหวัดที่มีการปลูกหนาแน่น ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน และตาก

1.2 กัญชา

แต่เดิมการผลิตกัญชาเกือบทั้งหมดอยู่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จังหวัดคือ นครพนม สกลนคร และมุกดาหาร และกัญชาชนิดที่สุกที่สุดในโลกก็อยู่ที่ 3 จังหวัดนี้ โดยราษฎรในพื้นที่เป็นผู้ผลิตเอง ปัจจุบันแนวโน้มของการปลูกกัญชาในภูมิภาคนี้เริ่มลดลงเนื่องจากมีกัญชาจากประเทศข้างเคียงทดแทนในตลาดการค้ากัญชาภายในประเทศและระหว่างประเทศ แต่ในภาคอื่น ๆ จะยังคงมีการลักลอบปลูกกัญชาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือ

1.3 เฮโรอีน

มีการลักลอบตั้งโรงผลิตเฮโรอีนในเขตประเทศไทย โดยนักค้าสารเสพติดอิสระ ซึ่งจะมีขนาดเล็กและสามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวกรวดเร็ว ปรับปรุงการผลิตในแต่

ละขั้นตอนให้ใช้เวลาน้อยลง วางแนวป้องกันการทำลายของเจ้าหน้าที่ มีการแยกเก็บเคมีภัณฑ์และอุปกรณ์การผลิตไว้ในพื้นที่อื่น เพื่อลดความสูญเสีย และสามารถนำกลับมาผลิตได้ใหม่เมื่อเจ้าหน้าที่ปราบปรามเคลื่อนย้ายออกจากพื้นที่ พื้นที่ลักลอบผลิตที่พบจะอยู่บริเวณชายแดนของประเทศ

1.4 แอมเฟตามีน

การลักลอบผลิตแอมเฟตามีน ประมาณการว่าปัจจุบันปริมาณการผลิตไม่ต่ำกว่า 100,000 เม็ดต่อวัน พื้นที่ลักลอบผลิตหั่วเชื้ออยู่ในจังหวัดปทุมธานี ราชบุรี นครปฐมและระยอง ส่วนการลักลอบอัดเม็ดคนนอกจากจะมีใน 4 จังหวัดที่ผลิตหั่วเชื้อนี้แล้ว ยังพบในจังหวัดกาญจนบุรี อุรุษยา สระบุรี และหนองคาย โดยโอกาสที่จะขยายการผลิตออกไปในพื้นที่อื่น ๆ มีสูงมาก เนื่องจากขบวนการผลิตไม่ยุ่งยากซับซ้อน และใช้พื้นที่เพียงเล็กน้อย สามารถหลบซ่อนจากการพบเห็นได้ง่าย

2. ปัญหาการค้าและการลำเลียง

โครงสร้างการค้าสารเสพติดโดยเฉพาะเฮโรอีนเป็นโครงสร้างที่ก่อรูปมานานและเชื่อมโยงข้ามประเทศ จึงเป็นโครงสร้างที่ค่อนข้างมั่นคง การดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่สามารถทำลาย หรือส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหลัก สภาพการค้าจึงยังคงมีอยู่ก้นชาก็อยู่ในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ปริมาณการค้าส่วนใหญ่อยู่ในมือของกลุ่มการค้าที่เป็นชาวยาน ตลาดสำคัญ คือ ต่างประเทศ และแอมเฟตามีนเป็นสารเสพติดเพียงประเภทเดียวที่มีการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศเป็นหลัก และมีโอกาสที่จะขยายตัวเป็นการผลิตเพื่อส่งออกได้ในอนาคต เพราะเริ่มพบว่ามีความต้องการสารเสพติดประเภทนี้ในประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับความต้องการของแรงงานไทยในต่างประเทศ แหล่งค้าส่งแอมเฟตามีนรายใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี อุรุษยา เพชรบุรี ราชบุรี ขอนแก่น นครราชสีมา และเพชรบูรณ์ และมีการค้าส่งรายกลางและการค้าปลีกในจังหวัดต่าง ๆ รวมแล้ว 21 จังหวัด

การลำเลียงสารเสพติดประเภทฝิ่น เฮโรอีน และกัญชาจากประเทศเพื่อนบ้านผ่านประเทศไทยไปยังตลาดโลกยังคงเป็นปัญหา แม้ว่าจะมีเส้นทางลำเลียงทางด้านประเทศจีนมาช่วยแบ่งปันไปส่วนหนึ่ง เนื่องจากความสัมพันธ์ของเครือข่ายการค้าที่ยังรากลึกคั่งกล่าวในพื้นที่ตั้งแต่แนวชายแดนทางภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย เลย หนองคาย นครพนม ยังคงเป็นพื้นที่หลักหรือจุดนำเข้าสารเสพติดที่สำคัญ หรือกล่าวโดยรวมได้ว่า จุดนำเข้าสารเสพติดอยู่ในท้องที่ของ 31 อำเภอ 10 จังหวัด

ปริมาณยาเสพติดที่ถูกลักลอบนำเข้าประเทศ ส่วนหนึ่งจะถูกใช้เสพยาในประเทศไทย บางส่วนถูกจับกุม ส่วนที่เหลือซึ่งเป็นส่วนใหญ่จะถูกส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศโดยผ่าน 3 เส้นทาง คือ ทางบก ทางเรือ และทางอากาศ ปัจจุบันปริมาณการส่งออกขนาดใหญ่เป็นจำนวนมากอาศัยทางเรือ แนวโน้มที่จะขยายไปทางอากาศเป็นได้สูงหากการขยายท่าอากาศยานและความเจริญของการขนส่งทางอากาศเพิ่มสูงขึ้น เส้นทางบกอาศัยผ่านไปทางภาคใต้ออกไปด้านมาเลเซีย ส่วนทางเรืออาศัยผ่านทั้งท่าเรือที่มีการขนส่งสินค้าตามกฎหมาย ถึงท่าเรือกรุงเทพและลักลอบออกตามชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกและตะวันออกในพื้นที่ของจังหวัดชายฝั่งทะเลทั้งภาคกลางและภาคใต้ สำหรับทางอากาศก็ผ่านทางท่าอากาศยานนานาชาติของประเทศโดยอาศัยการลักลอบไปกับตัวบุคคล สินค้า และไปรษณีย์ภัณฑ์

3. การแพร่ระบาดของสารเสพติด

ปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติด นับว่ามีความรุนแรงมากกว่าปัญหาการผลิตและการค้าสารเสพติด เนื่องจากการขยายตัวของปัญหาแอมเฟตามีนและสารระเหย ซึ่งพบว่ามีมากขึ้นในพื้นที่เขตชนบท ในขณะที่การแพร่ระบาดในเขตเมืองก็มากขึ้นอย่างรวดเร็ว สารเสพติดที่แพร่ระบาดอยู่มี 5 ชนิด คือ เฮโรอีน ผีน กัญชา แอมเฟตามีน และสารระเหย

3.1 เฮโรอีน แพร่ระบาดมากในกรุงเทพฯ และหลายจังหวัดในส่วนกลาง เช่น ชลบุรี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ซึ่งผู้เสพส่วนใหญ่เป็นชาวประมงและคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทางภาคใต้ก็มีการแพร่ระบาดของเฮโรอีนสูง ผู้เสพแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมใน 5 จังหวัดชายแดน กลุ่มชาวประมงและกลุ่มชุมชนแออัด นอกจากนี้ชาวเขาในภาคเหนือก็เสפהโรอีนกันมากขึ้น ผู้เสפהโรอีนส่วนใหญ่มีอายุ 25-34 ปี

3.2 ผีน พื้นที่แพร่ระบาดรุนแรง ได้แก่ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อายุของผู้เสפהผีนค่อนข้างสูง คือ มีอายุเฉลี่ยมากกว่า 44 ปี

3.3 กัญชา พื้นที่แพร่ระบาดรุนแรง คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ มีข้อที่น่าสังเกตว่าในภาคใต้มีการทดลองใช้กัญชาในกลุ่มเยาวชนว่างงานและกลุ่มนักท่องเที่ยวดังชาติ กลุ่มผู้เสพากัญชาส่วนใหญ่มีอายุ 20-24 ปี

3.4 แอมเฟตามีน (ยาบ้า) เป็นสารเสพติดที่มีอัตราการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในช่วงไม่กี่ปีนี้ ถูกค้าขายใหญ่คือ พนักงานขับรถทางไกลประเภทต่าง ๆ ซึ่งประมาณ

ร้อยละ 80 ต้องใช้ยานี้ แหล่งแพร่ระบาดที่สำคัญจึงอยู่ตามถนนสายหลักในทุกภาคของประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สิงห์บุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และประจวบคีรีขันธ์

3.5 สารระเหย ใช้กันมากในกลุ่มเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา เนื่องจากราคาถูกและหาซื้อได้ง่าย พื้นที่แพร่ระบาดรุนแรงเกือบทุกภาคและปรากฏปัญหาทั้งในชุมชนเมืองและหมู่บ้านชนบท

สาเหตุของการติดสารเสพติด

การติดสารเสพติดนั้นมีสาเหตุผสมผสานกันหลายประการ และยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่า อะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริงของการติดสารเสพติด เมื่อพิจารณาปัญหาสารเสพติดที่เกิดขึ้น คำว่าสาเหตุของการติดสารเสพติดจะหมายถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปัญหา 3 ประการ คือ สารเสพติด คน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมีปฏิสัมพันธ์กันจนกระทั่งนำไปสู่ปัญหาสารเสพติดและการใช้ยาในทางที่ผิด

1. สารเสพติด เป็นสารที่เมื่อเข้าสู่ร่างกายแล้ว มีฤทธิ์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในร่างกายและจิตใจ มีผลทำให้อยากได้หรือจำเป็นต้องได้สารนั้นอย่างแรงกล้า มีแนวโน้มที่จะเพิ่มปริมาณการเสพ ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อตัวเองและสังคม ชื่อของสารเสพติดย่อมแสดงความหมายไว้ชัดเจนแล้วว่า ถ้าเสพหรือใช้แล้วจะเกิดการติด แม้ผู้เสพยาจะมีสุขภาพดีก็ตาม ก็ติดได้ทั้งนั้น เช่น เฮโรอีน เมื่อร่างกายได้รับสารเสพติดเข้าไป อานาจของสารเสพติดจะทำให้การทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกายเปลี่ยนแปลงไปอีกรูปหนึ่ง ซึ่งถ้าการใช้สารนี้ไม่บ่อยหรือนานครั้ง ร่างกายก็ไม่ถูกกระทบกระเทือนมากนัก แต่ถ้าใช้โดยสม่ำเสมอจนถึงขั้นติดแล้ว ร่างกายก็เกิดสภาพความเคยชินต่อการทำงานของร่างกายในรูปนั้น ซึ่งถ้าขาดสารเสพติด การทำงานของร่างกายก็พยายามจะคืนตัวเข้าสู่สภาพปกติ และการเปลี่ยนแปลงการทำงานของร่างกายโดยกระทันหัน ทำให้ผู้เสพยาเกิดอาการผิดปกติขึ้นกับร่างกาย ซึ่งอาจรุนแรงจนผู้นั้นทนไม่ไหวจึงเสาะแสวงสารเสพติดมาเสพเพื่อระงับอาการให้ร่างกายทำงานอยู่ในระบบเดิมต่อไป จึงทำให้ผู้นั้นต้องเสพยาอยู่เรื่อย ๆ

2. คน ทุกคนย่อมมีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่มีความสับสนวุ่นวาย และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน จนไม่สามารถที่จะแก้ไขหรือปรับตัวให้เข้ากับความเสี่ยงเปลี่ยนแปลงหรือสภาพนั้น ๆ ได้ ก็จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

ไปจากบรรทัดฐานของสังคม และหันไปใช้สารเสพติดเป็นทางออกในการแก้ไขปัญหาก็ได้

3. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลที่จะผลักดันให้คนไปติดสารเสพติดได้ เช่น สถานที่อยู่อาศัย เต็มไปด้วยแหล่งค้าสารเสพติด สิ่งแวดล้อมภายในบ้านขาดความรักความอบอุ่น รวมไปถึงฐานะทางเศรษฐกิจและปัญหาชีวิต สิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายไม่เพียงแต่ช่วยเร่งให้คนใช้สารเสพติดเท่านั้นยังเป็นอุปสรรคขัดขวางมิให้คนเลิกใช้สารเสพติด แม้ว่าจะรักษาให้หายแล้ว เพราะสิ่งแวดล้อมเก่าจะกดดันให้คนหันกลับไปใช้สารเสพติดอีก (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันปราบปรามยาเสพติด, 2531 : 24 - 25)

สาเหตุของการเสพยาเสพติด

สาเหตุที่ทำให้นักเรียนและเยาวชนหันไปติดสารเสพติดนั้น มีหลายประการด้วยกันคือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525 : 35 - 37)

1. เกิดจากตัวนักเรียนเอง สาเหตุส่วนนี้อาจมาจาก

1.1 ความบกพร่องทางร่างกาย อันเนื่องมาจากความพิการต่าง ๆ โดยกำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง จำเป็นต้องทนมีชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความกดดันจากการล้อเลียน ถูกดูถูกถูกละทิ้งหรือให้ความเห็นใจเด็กจนเกินเหตุ ทำให้ผู้พิการเหล่านั้นเกิดความหงุดหงิด มีปมด้อยไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดกำลังใจ ไม่กล้าสู่สภาพความเป็นจริงของตน ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จึงหาทางออกโดยการแสวงหาที่พึ่ง หรือแสวงหาที่พึ่งทางใจ เพื่อทดแทนสิ่งต่าง ๆ ด้วยการเสพยาเสพติดหรือก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่น ๆ

1.2 เกิดการเจ็บป่วยเรื้อรัง ทั้งที่ทราบสาเหตุและไม่ทราบสาเหตุ แล้วใช้ยานั้นเพื่อรักษาการเจ็บป่วยเป็นประจำจนเกิดการติดยา

1.3 เกิดจากความบกพร่องทางสภาพจิตใจ จากการศึกษาผู้ที่ติดสารเสพติดพบว่า มีสภาพจิตใจหลายประเภทที่อาจเป็นเหตุนำไปสู่การติดสารเสพติด ได้แก่

1.3.1 ผู้เป็นโรคจิตหรือโรคประสาท เช่น โรคจิตเภท อาจใช้สารเสพติดเพื่อระงับอาการและต้องใช้อยู่บ่อย ๆ จึงติดสารเสพติด

1.3.2 บุคลิกภาพผิดปกติ เช่น เด็กเกรี้ยวขบถอยู่ในกรอบประเพณีชอบเล่นการพนัน ชอบรังแกและแกล้งผู้อื่น ชอบหนีโรงเรียน เป็นต้น สภาพจิตดังกล่าวนี้อาจเป็นมาแต่กำเนิดหรือเกิดจากการเลี้ยงดูในระยะแรก เด็กพวกนี้จะหันเข้าใช้และติดสารเสพติดหากสารเสพติดนั้นหาได้ง่าย

1.3.3 บุคลิกภาพอ่อนแอ ผู้ที่อ่อนแอไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบอิงและพึ่งพาผู้อื่น อาจตกเป็นเหยื่อของสภาพแวดล้อมที่สารเสพติดหาได้ง่ายและมีเพื่อน หรือผู้เกี่ยวข้องกับชักจูงหรือหลอกลวงไปใช้สารเสพติด โดยตัวเองไม่มีกำลังพอที่จะหักห้ามไม่ให้กระทำได้

บุคคลเหล่านี้ หากมีค่านิยมผิดไปจากปกติด้วยแล้ว ยังมีโอกาสเกิดปัญหาสารเสพติดได้มาก บางคนอาจชอบโดคโหม หรือชอบเสี่ยงอันตราย ซึ่งทราบว่าสารเสพติดเป็นสิ่งต้องห้ามและมีอันตรายยิ่งยอกลอง บางคนมีความพอใจที่สามารถกระทำในสิ่งที่ผิดแล้วไม่ถูกจับได้ หรือ สามารถเลี่ยงพ้นได้ การขาดแนวความคิด ความไม่แน่ใจในตัวเอง การขาดระเบียบวินัยตลอดจนการขาดความหวังในอนาคต ทำให้เยาวชนบางคนหลงทาง และไม่สามารถหาวิธีแก้ปัญหาได้ เมื่อประสบกับปัญหาต่าง ๆ ก็หันไปพึ่งพาสารเสพติดและเลือกเป็นทางออกในการแก้ปัญหาจนทำให้ติดสารเสพติด จะเห็นได้ว่า สภาพทางจิตบางประเภทเป็นตัวการผลักดันให้คนเข้าไปใช้และติดสารเสพติด และสภาพทางจิตบางอย่างทำให้ทนต่อแรงผลักดันของสภาพแวดล้อมไม่ได้ เลยนนำไปสู่ปัญหาสารเสพติด

2. เกิดจากบิดามารดา ผู้ปกครอง และบรรยากาศภายในบ้าน

บิดามารดา และบรรยากาศภายในบ้าน เป็นสิ่งสำคัญที่สุดประการแรกที่หล่อหลอมเยาวชนให้เกิดผลเช่นไรในอนาคต สิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่จะช่วยสร้างบุคลิกภาพที่สมบูรณ์และสุขภาพจิตที่ดีให้แก่เยาวชนก็คือความสัมพันธ์ในครอบครัว ยกย่องนับถือกัน และทั้งพ่อแม่ต่างก็รักลูก เยาวชนก็จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตและมีความสุข ถ้าเยาวชนขาดความสุขขาดความมั่นคงทางจิตใจ ความบกพร่องของบุคลิกภาพหรือความผิดปกติอื่น ๆ ก็จะมาตาม

สาเหตุที่ทำให้เยาวชนขาดความมั่นคงทางจิตใจแล้วหันไปหาสารเสพติด อันเนื่องมาจากผลสะท้อนจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา และบรรยากาศภายในบ้าน พอสรุปได้ดังนี้

2.1 ลักษณะของที่อยู่อาศัย อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมและมีสารเสพติดจำหน่ายอยู่ทั่วไป

2.2 การปกครองของบิดามารดา ผู้ปกครอง

2.2.1 ตามใจ ทำให้เยาวชนประพฤติดิระเบียบ

2.2.2 กวดขัน ทำให้เกิดการลงตี และประพฤติดิในทางต่อต้าน

2.2.3 ละทิ้ง ทำให้เยาวชนขาดความอบอุ่น

2.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

2.3.1 ยากจนเกินไป เยาวชนเกิดความคับข้องใจ หาทงออกในทางที่ผิด

2.3.2 ร่ำรวยเกินไป จะหาความสุขต่าง ๆ และประเพณีไม่เหมาะสมกับวัย

2.4 เจตคติของบิดามารดา ผู้ปกครอง

2.4.1 ไม่ทราบจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็ก

2.4.2 ไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน

2.4.3 ไม่เห็นคุณค่าของการเรียน

2.5 ความประเพณีของบิดามารดา ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชน บิดามารดา นิยัไม่ดี ลุ่มหลงในอบายมุข เล่นการพนัน เสพสารเสพติด ทำผิดกฎหมาย ทะเลาะวิวาท กันเนื่อง ๆ บางครอบครัวส่งเสริมในสิ่งฟุ้งเฟ้อ ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้ เยาวชนประเพณี ไม่สมควร

2.6 ความไม่สามัคคีในครอบครัว ความแตกแยกหรือการหย่าร้างในครอบครัว ความไม่ผาสุกที่มาจากนอกครอบครัว เช่น บิดามารดาถูกรังแกจากผู้อื่น

2.7 บิดามารดาไม่ได้ส่งเสริมให้เยาวชนได้ทำงานตามวัย หรือมีส่วนร่วมใน กิจกรรมของบ้าน ทำให้เด็กมีเวลาว่างมาก ออกไปเที่ยวนอกบ้านกับเพื่อน ๆ และถูกชักจูง ไปในทางที่ไม่สมควร

3. เกิดจากโรงเรียน ครู และเพื่อน

สภาพของโรงเรียนเปรียบได้กับบ้านที่สองของนักเรียน มีครูเป็นพ่อแม่ มีเพื่อน เป็นพี่เป็นน้อง เมื่อนักเรียนมาโรงเรียนย่อมต้องการความรักความอบอุ่น ความสัมพันธ์ที่ดี จากผู้ที่แวดล้อม จากครู จากเพื่อน หรือจากทั้งสองฝ่าย การต้องการความรักจากเพื่อนเป็น สัญชาตญาณของวัยรุ่น ความต้องการการยอมรับในสังคมเป็นธรรมชาติในตัวคนที่ต้อง แสดงออก เมื่อเกิดการรวมกลุ่ม การแสดงออกของกลุ่มขึ้นอยู่กับการคิดและตัดสินใจโดยใช้เหตุผลของผู้นำกลุ่มนั้นว่ากลุ่มจะแสดงพฤติกรรมไปในทางใด และส่วนที่ผลักดันพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ก็ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนนั่นเอง

3.1 สาเหตุจากโรงเรียน โรงเรียนเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนา ทั้ง ทางร่างกายและจิตใจของนักเรียน หากสถานที่เรียนและสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม ขาดการ ควบคุมกวดขันทางระเบียบวินัย หรือขาดการบริการแนะแนวที่ดีในโรงเรียน จะทำให้นักเรียนไม่สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมได้

3.2 สาเหตุจากครู ครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะหล่อหลอมนักเรียนให้เป็นคนดีต่อไป หากครูขาดความรู้ ความเข้าใจในความต้องการของนักเรียน หรือครูเข้มงวดเกินไปจะทำให้นักเรียนเกิดความคับข้องใจ หาทงออกในทางผิด ๆ เช่น หนีโรงเรียนเสพสารเสพติด

3.3 สาเหตุจากเพื่อน การคบเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญที่ชักนํานักเรียนไปติดสารเสพติด ในวัยรุ่นนี้เพื่อนฝูงเป็นผู้มีอิทธิพลมากกว่าบิดามารดา ในวัยนี้ชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและมักจะสร้าง พฤติกรรมที่เป็นปัญหาขึ้นแก่สังคม เด็กมักชอบเป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อน และรู้สึกว่าการเป็นสมาชิกนี้ตนเองยิ่งใหญ่ มีเสรีภาพเต็มที่ พฤติกรรมของเด็กเหล่านี้บางครั้งรุนแรงมากโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง ถ้าหากไม่มีการควบคุมดูแลที่ดีแล้ว การคบเพื่อนเลวก็ชักนำไปสู่หนทางแห่งความชั่ว

4. เกิดจากสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงในสังคม สภาพสังคมเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้รายได้ไม่สมดุลกับรายจ่ายในการดำรงชีวิต บิดามารดาและครูต้องทำงานพิเศษเพิ่มขึ้น จึงขาดความเอาใจใส่กวดขันความประพฤติของเด็กนักเรียน หรือบิดามารดาแยกทางไม่ดีในการครองชีพ เช่น ค่าของเดือน ค่าสารเสพติด เปิดบ่อนในบ้าน ทำให้เด็กนักเรียนประพฤติผิดระเบียบวินัย นอกจากนี้ สิ่งล่อใจที่เด็กได้รู้เห็นจากสื่อมวลชนและสังคม มีสถานที่เข้าชวนไปในทางที่ชั่วมากมายจากบ้านพักและโรงเรียน มีตัวอย่างเลวให้ได้เห็นได้ยินทุกวัน เช่น มีช่องโสเภณี แหล่งค้าและแหล่งมั่วสุมเสพสารเสพติดในทึบลับ หรือสถานที่เล่นการพนันอยู่ใกล้ หรือจากหนังสือ เอกสารที่เป็นไปในทางชั่วร้าย และเสื่อมเสียศีลธรรม การฟังวิทยุ การเห็นจากโทรทัศน์ และภาพยนตร์ที่เป็นตัวอย่างเลว ทำให้จำและประพฤติตาม ทำให้เด็กอยากทดลอง

ลักษณะของผู้ติดสารเสพติด

สารเสพติดทั้งหลาย เมื่อเกิดการเสพติดแล้วจะมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพ ซึ่งทำให้ลักษณะและความประพฤติของผู้เสพสารเสพติดเปลี่ยนไปจากเดิม ที่อาจสังเกตพบได้ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2536 : 13 - 14)

1. สุขภาพทรุดโทรม ซึ่งเป็นโทษโดยตรงของสารเสพติดต่อร่างกาย เช่น ร่างกายซูบผอม ปวดศีรษะประจำ

2. อารมณ์ฉุนเฉียว หรือเจี๊ยบขริ่มผิดปกติ จึงมักพบผู้คิดสารเสพติดชอบทะเลาะวิวาทและทำร้ายผู้อื่น และในทางกลับกันจะแยกตัวอยู่โดดเดี่ยวและหนีออกจากพรรคพวก
3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเรียน ผู้เสพติดที่เป็นนักเรียน พบว่า ไม่สามารถเรียนหนังสือได้ดี หรือผลการเรียนแย่ลง ถ้าเป็นพวกมีงานทำก็จะพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานลดลง หรือไม่ยอมทำงานเลย
4. มักสวมแว่นกันแดดตลอดเวลา เพื่อต้องการซ่อนแก้วตาที่เบิกกว้าง หรือตาผู้แสงสว่างไม่ได้
5. ใส่เสื้อแขนยาวตลอดเวลา เพื่อปกปิดรอยเข็มที่ฉีดสารเสพติดตรงท้องแขนด้านใน หรือรอยกรีดตรงต้นแขนด้านใน
6. มีการติดต่อกับเพื่อนแปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกคิดสารเสพติดเหมือนกัน
7. มีלבลมคมใน หรือมักอยู่ในที่ลับตาคน อาจเพื่อต้องการซุกซ่อนหรือเสพสารเสพติด
8. ขอลเงินจากผู้ปกครองเพิ่มขึ้น หรือยืมเงินจากเพื่อนฝูงเสมอ เพื่อนำไปซื้อสารเสพติดมาเสพ
9. ลักษณะสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ ภายในบ้าน หรือเพื่อนในโรงเรียน เพื่อหาเงินไปซื้อสารเสพติด

การป้องกันและแก้ไขปัญหาราสารเสพติด

ความหมายของการป้องกัน

ปรีชา จำปารัตน์ (2522 : 3 - 5) กล่าวว่า การป้องกันปัญหาราสารเสพติดนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน นับตั้งแต่การควบคุมการใช้สารเสพติดที่ผิดกฎหมายอย่างเข้มงวด โดยการกำหนดโทษและลงโทษอย่างรุนแรง นอกจากนั้นก็อาจจะรวมถึงการควบคุมและกำจัดการใช้น้ำยาเคมีบางประเภท ซึ่งเป็นสารที่จำเป็นในการผลิตสารเสพติด การทำลายหรือปลูกพืชทดแทนพืชเสพติด การตรวจสุขภาพและการตรวจสารเสพติดจากร่างกายของผู้สงสัย หรือผู้มีแนวโน้มว่าจะติดยาเสพติดเหล่านี้ เป็นวิธีในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาราสารเสพติดขึ้นทั้งสิ้น นอกจากนั้นยังมีการดำเนินงานในแนวนโยบายอันเกี่ยวกับกิจกรรมที่อื่น ๆ เช่น

การสนับสนุนเยาวชนให้เล่นกีฬาและพลัดเพลินกับงานอดิเรกต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ การให้คำปรึกษาแนะนำและฝึกให้เยาวชนรู้จักตัดสินใจอย่างถูกต้อง เมื่อมีปัญหาชีวิตโดยไม่หันเหไปหาสารเสพติดเป็นทางออกหรือเป็นทางแก้รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาสภาพครอบครัวและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเยาวชน

การป้องกันสารเสพติด หมายถึง การให้การศึกษาและข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสาเหตุของการติดสารเสพติดแก่เยาวชนและประชาชนด้วยวิธีการต่าง ๆ ผู้รับผิดชอบในการป้องกันสารเสพติดจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของสารเสพติดอย่างลึกซึ้ง และยังต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ การป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ต้องมีความเข้าใจจิตวิทยาของนักเรียน นักศึกษา โดยการให้การศึกษ การปลูกฝังอบรมเลี้ยงดูให้มีพัฒนาการและความเจริญงอกงามไปตามวัย ให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ รู้จักปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตน ครอบครัว และสังคม สร้างเสริมให้มีค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้อง เหมาะสมตลอดจนการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่ง ที่สถาบันในสังคมทุกสถาบันจะต้องเลี้ยงดูทำนุบำรุงและปลูกฝังให้เจริญเติบโตทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพอันเป็นพลังสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ แต่ในสังคมยังพบว่า เยาวชนส่วนหนึ่งประสบปัญหาในชีวิตและไม่อาจจะแก้ไขได้ด้วยตนเอง จึงหันไปพึ่งสารเสพติดในลักษณะต่าง ๆ กัน ปัญหาดังกล่าวนี้นี้เป็นสาเหตุสำคัญที่จะสกัดกั้นความเจริญงอกงามของเด็กและเยาวชนทั้งทางด้านสมอง ร่างกายและจิตใจ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2524 : 2)

หลักการป้องกันสารเสพติด

หลักการป้องกันสารเสพติดที่มุ่งพัฒนาเยาวชนหรือกลุ่มเป้าหมาย ควรคำนึงถึงการส่งเสริมให้เยาวชนหรือกลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้สึกรับผิดชอบตนเอง ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ สามารถแสดงออกซึ่งความถนัดและความสนใจ มีจุดมุ่งหมายในการทำงานและแก้ปัญหา มีโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์ที่ดีในบ้านที่ทำงานและชุมชนเคารพสิทธิผู้อื่น ตลอดจนการพัฒนาทักษะของตนเองและสังคม สามารถปรับตัวเข้ากับสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2527 : 71)

สภาสังคมสงเคราะห์ฯ ได้เน้นถึงคำปราศรัยของ นางแนนซี เรแกน (สภาสังคมสงเคราะห์ฯ

2528 : 4 ; อ้างอิงมาจาก Regan. n.d.) ที่กรุงบอนน์ ประเทศเยอรมนีตะวันตก เมื่อ 10 พฤษภาคม 2528 ว่า เยาวชนที่ติดสารเสพติดเป็นเยาวชนที่อายุน้อยลงทุกที กำลังตกอยู่ในอันตรายและน่าเป็นห่วงในการที่จะต้องสูญเสียเยาวชนเหล่านี้ จึงต้องหามาตรการเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องการติดสารเสพติดของเยาวชนแนวทางการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ส่วนใหญ่ได้กระทำดังนี้

1. การบริการสนเทศ หมายถึง การให้บริการด้านข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันสารเสพติด เป็นการดึงดูดคนให้สนใจมาดูลักษณะ เช่น การจัดป้ายสนเทศ การติดป้ายประกาศ ป้ายคำขวัญประเภทชวนคิดเป็นการกระตุ้นให้นักเรียน นักศึกษาได้ใช้ความคิด มีส่วนร่วม และเกิดความภาคภูมิใจในการแสดงออก

2. การจัดนิทรรศการ หมายถึง การที่สถานศึกษาจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ป้ายนิทรรศการ ป้ายประกาศ คติเตือนใจในทางส่งเสริมจิตใจในทางบวก และการให้เห็นโทษ พิษภัยของสารเสพติดจากการฉายภาพยนตร์ ภาพนิ่ง การบรรยายของวิทยากรหรือการอภิปราย

3. การใช้เอกสาร หมายถึง การที่สถานศึกษาเผยแพร่เอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพับรูปภาพต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษาได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด

หลักการในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา จำเป็นต้องดำเนินการด้วยวิธีการเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย โดยระดมทรัพยากรทางการศึกษา และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ให้มีการจำแนกกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการ

โดยการจำแนกนักเรียนออกตามลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออก โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก

1.1 กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้สารเสพติด

1.2 กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่น ๆ แต่ยังไม่ติดสารเสพติด

1.3 กลุ่มนักเรียนที่ติดสารเสพติด

1.4 กลุ่มนักเรียนที่มีส่วนในขบวนการสื่อสารเสพติด

การจำแนกกลุ่มเป้าหมายตามลักษณะของพฤติกรรมเสี่ยงเช่นนี้จะทำให้สามารถกำหนดมาตรการที่จะดำเนินการกับแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน

2. ผสมผสานมาตรการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้มาตรการทั้ง 3 มาตรการ คือ

2.1 การป้องกันสารเสพติด โดยดำเนินการทั้งการให้การศึกษาและการแทรกแซงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด

2.2 การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

2.3 การปราบปรามสารเสพติด

3. ระดมทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกคน อันได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสมาคมครูและผู้ปกครอง หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนตัวนักเรียนเองจะต้องมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันทุกฝ่าย ตามบทบาทและภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา. 2538 : 6 - 7)

บทบาทของโรงเรียนในการป้องกันการติดสารเสพติด

การป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาส่วนมากกระทำในเชิงปฏิบัติ สุรพล ปรานวนิช (2523 : 110 - 113) ได้จำแนกการป้องกันในเชิงปฏิบัติเป็น 3 ประเภท คือ การป้องกันในวงกว้าง การป้องกันในวงแคบ และการป้องกันกรณีพิเศษ

การป้องกันในวงกว้าง การป้องกันปัญหายาเสพติดในลักษณะนี้มุ่งหวังเพื่อให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้ตระหนักในพิษภัยของสารเสพติด ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในปัญหายาเสพติดอย่างถูกต้อง นอกจากนั้นยังมีจุดประสงค์ที่จะเสริมสร้างภาวะแวดล้อมที่มีส่วนสำคัญต่อบุคคลอย่างไรก็ตามการป้องกันก็มิได้มีการกำหนดขอบเขตหรือพื้นที่ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องมาจากการป้องกันในวงกว้างถือเป็นมาตรการเบื้องต้น การป้องกันในวงกว้างอาจทำได้หลายลักษณะ เช่น

1. การเผยแพร่ข่าวสาร การเผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย การเผยแพร่ดังกล่าวอาศัยช่องทางทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

2. การให้การศึกษา ปัญหาสารเสพติดเป็นปัญหาของเด็กวัยรุ่น การป้องกันปัญหาต้องกระทำตั้งแต่ระยะแรกของชีวิต ดังนั้นในทางปฏิบัติจึงต้องอาศัยการศึกษาเป็นช่องทางในการป้องกัน การป้องกันด้วยวิธีนี้กระทำได้โดยสอดแทรกความรู้เรื่องสารเสพติดไว้ในหลักสูตรการศึกษาระดับชั้นต่างๆ

3. การจัดกิจกรรมทางเลือก สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้คนใช้สารเสพติดเพื่อแก้ปัญหาก็เพราะบุคคลไม่มีทางเลือกอื่นที่มีคุณค่า ดังนั้นในการจัดหาทางเลือกอื่น ๆ จึงเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้บุคคลรอดพ้นจากปัญหาสารเสพติดได้ ทางเลือกดังกล่าว ได้แก่ การสันทนาการ การให้คำปรึกษาหารือ เป็นต้น

การป้องกันในวงแคบ สำหรับบุคคลบางกลุ่มหรือพื้นที่บางแห่ง ซึ่งล่อแหลมต่อปัญหาการป้องกันด้วยวิธีการในวงกว้าง ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องดำเนินการแก้ปัญหาโดยกำหนดขอบเขตหรือกลุ่มบุคคลให้แคบลง เพื่อให้การดำเนินงานปรากฏผลอย่างทันทั่วทั้งที่ กลุ่มบุคคลและพื้นที่ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้มาตรการป้องกันในวงแคบ เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ว่างงานพื้นที่ในเขตสลัม หรือชุมชนบางแห่งที่มีการแพร่ระบาดของสารเสพติดอย่างกว้างขวาง

การป้องกันกรณีพิเศษ ปัญหาบางกรณีจำเป็นต้องใช้วิธีการแก้ไขเป็นพิเศษ เช่น ผู้ที่กำลังเผชิญปัญหาคับข้องใจ ซึ่งต้องการความช่วยเหลืออย่างรีบด่วนหรือการป้องกันผู้เลิกลดมิให้กลับไปติดซ้ำ ปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องใช้วิธีการป้องกันเป็นกรณีพิเศษ ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้งที่

การให้การศึกษาเรื่องสารเสพติดแก่นักเรียน

เนื่องจากการระบาดของสารเสพติดมีแนวโน้มมุ่งสู่เด็กและเยาวชนมากขึ้น จำเป็นที่จะต้องดำเนินการป้องกันมิให้เกิดปัญหาที่ยุ่งยากและแก้ไขลำบากภายหลัง (เยาวชนกับปัญหาสารเสพติด. 2521 : 1) การให้การศึกษาเรื่องสารเสพติด คือ ให้ความรู้เรื่องสารเสพติด การให้การศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชนมิให้ติดสารเสพติดให้สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาสารเสพติด จุดมุ่งหมายของการให้การศึกษาเรื่อง

สารเสพติดในระยะสั้นคือ การป้องกันการใช้สารเสพติดและในระยะยาว คือ การสร้างนิสัยพัฒนาสติปัญญา ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองและการปลูกฝังเจตคติที่ถูกต้อง

ปัจจุบันการให้การศึกษาเรื่องสารเสพติดภายในโรงเรียนเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษา (หลักสูตรประถมศึกษา. 2521 : 31, 39) โดยมีเนื้อหาในช่วงประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องการหลีกเลี่ยงสารเสพติด โทษและลักษณะของสารเสพติด โทษตามกฎหมาย เนื้อหาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง วิธีการป้องกันสารเสพติด การหลีกเลี่ยงการติดสารเสพติดได้อย่างมีเหตุผล เนื้อหาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง เรื่อง การบอกผลร้าย สาเหตุ วิธีการป้องกันการติดสารเสพติดและวิธีหลีกเลี่ยงได้ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น. 2521 : 73) จะมีเนื้อหาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง สารเสพติดสำคัญที่ระบาดอยู่ในประเทศไทย ลักษณะของผู้ติดสารเสพติดและแหล่งบริการรักษา และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย. 2524 : 86, 87) เนื้อหาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ปัญหาและความสำคัญของสารเสพติด ความหมายและประเภทของสารเสพติด สาเหตุของการติดสารเสพติดของวัยรุ่น โทษของสารเสพติด บุหรี่ สุรา เครื่องดื่มบำรุงกำลัง สารระเหย เนื้อหาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง จุดประสงค์การเรียนรู้เรื่องสารเสพติด ปัญหาการติดสารเสพติด ลักษณะ ของบุคคลที่ติดสารเสพติด โทษของการติดสารเสพติด การป้องกันและการรักษา ตลอดจนการปราบปรามผู้ติดสารเสพติด และเนื้อหาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการติดสิ่งเสพติดที่ไม่ใช่สารเสพติด โรคที่เกี่ยวกับการสูบบุหรี่และการดื่มสุรา

หลักในการจัดการเรียนการสอนเรื่องสารเสพติดให้มีประสิทธิภาพนั้น ควรคำนึงในเรื่องต่อไปนี้ (การอบรมปฏิบัติการป้องกันสารเสพติด. 1979 : 44)

1. ควรคำนึงถึงกลุ่มประชากรที่จะให้การศึกษา เช่น เพศ วัย ระดับ ชั้น พื้นฐานความรู้ การดำรงชีวิต ฯลฯ เพราะเนื้อหาและวิธีการในการให้ความรู้ย่อมแตกต่างกัน
2. ควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนในการเรียนการสอน เช่น การจัดสัมมนา การอภิปราย ฯลฯ
3. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสารเสพติดต้องมีรากฐานบนความจริง ไม่เป็นไปในเชิงขู่หรือเกินความจริง จะทำให้เกิดความไม่เชื่อถือ (ปรีชา จำปารัตน์. 2522 : ไม่มี เลขหน้า)
4. ควรเน้นในด้านการป้องกันมากกว่าการปราบปรามหรือบำบัดรักษา

5. ควรมุ่งสร้างเสริมพัฒนาการในด้านสติปัญญา อารมณ์ในสังคมของเด็กเกี่ยวกับสารเสพติด
6. ควรใช้ทรัพยากรและวัสดุอุปกรณ์ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการป้องกันสารเสพติด

แนวคิดวิธีการและวัตถุประสงค์ในการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาของ เฮเลน โนวิส (กระทรวงศึกษาธิการ. 2525 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Novis. n.d.) ซึ่งกระทรวงศึกษาได้นำมาเป็นแนวทางในการป้องกันสารเสพติดมีดังนี้คือ

1. วิธีการป้องกันสารเสพติดโดยการใช้หลักกฎหมายและศีลธรรม ซึ่งต้องอาศัยการลงโทษและการขู่ว่าจะลงโทษผู้เสพหรือผู้มีไว้ครอบครอง วิธีนี้ถือว่าจะช่วยให้เกิดความกลัวไม่กล้าทำ โดยการออกกฎหมาย ตราบทลงโทษและบังคับใช้กฎหมายนั้น
2. วิธีการอาศัยหลักทางการแพทย์และอนามัย เป็นการสกัดกั้นมิให้ผู้ติดสารเสพติดทำการแพร่ระบาดไปถึงผู้อื่นได้ ค้นหาผู้ติดยาและบำบัดรักษา การให้การศึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาในทางที่ผิดเป็นสิ่งสำคัญ เน้นเรื่องรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์ ปราศจากโรคภัย
3. วิธีการอาศัยหลักจิตวิทยาสังคม วิธีนี้เน้นพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตามสภาพสังคมและวัฒนธรรม การให้ข้อมูลความรู้เรื่องสารเสพติด หากไม่นำไปใช้หรือข้อมูลไม่สอดคล้องกับความเชื่อและวิถีชีวิตส่วนตน ก็จะไม่มีผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเลย อีกประการหนึ่ง การตัดสินใจใช้สารเสพติดหรือไม่นั้น ข้อมูลความรู้ต้องเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาเรื่องค่านิยม การตัดสินใจและการแก้ปัญหา การป้องกันตามแนวคิดนี้ให้ความสนใจกับความต้องการ ปัญหาทางสังคมและปัญหาส่วนตัวที่จะเป็นสาเหตุทำให้มีการใช้สารเสพติด
4. วิธีการป้องกันที่อาศัยหลักทางสังคม วัฒนธรรม วิธีนี้ถือว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ จึงเห็นว่าสังคมควรจะได้รับ การปรับปรุงให้เหมาะสมกับความต้องการ โดยธรรมชาติของมนุษย์

แนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาราสารเสพติดในสถานศึกษา

จากการศึกษาและติดตามสภาพปัญหาราสารเสพติดในสถานศึกษา สภาพการดำเนินงานและปัญหาในการบริหารงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา บ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานตามมาตรการป้องกันสารเสพติด โดยอาศัยกระบวนการทางการศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษาแต่เพียงลำพัง ไม่อาจหยุดยั้งปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของสารเสพติดในสถานศึกษาได้ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกลยุทธ์ในการทำงานในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาราสารที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาราสารเสพติดในสถานศึกษา มุ่งบรรลุเป้าประสงค์ดังนี้

1. นักเรียนที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดเป็นอย่างดี และมีเจตคติที่ต่อต้านสารเสพติด
2. นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดมาแล้ว จะหยุดพฤติกรรมการใช้สารเสพติด จะได้รับการแนะนำให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้อยู่ในบรรทัดฐานที่เหมาะสม
3. นักเรียนที่ติดสารเสพติดจะได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจให้สมบูรณ์ เข้มแข็ง และกลับมาศึกษาเล่าเรียนดังเดิม
4. นักเรียนและนักศึกษาที่มีส่วนในขบวนการค้าสารเสพติดในโรงเรียน จะได้รับการลงโทษตามกฎหมายหากไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาราสารเสพติดในสถานศึกษา. 2538 : 6)

การดำเนินงานการป้องกันสารเสพติด

กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 2) ได้จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการป้องกันและปราบปรามสารเสพติดให้โทษในสถานศึกษา และได้กำหนดแนวคิดในการดำเนินงานไว้ 4 ประการ คือ

1. การแก้ปัญหาราสารเสพติดโดยการสกัดกั้น และป้องกันก่อนที่ปัญหาราสารเสพติดจะมาแพร่ระบาดสู่สถานศึกษา
2. การรณรงค์ต่อต้านการแพร่ระบาดของสารเสพติดในสถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้ทั่วทุกห้องที่โดยทันที

3. การปฏิบัติในสถานศึกษาจะต้องมีทั้งการบำบัดรักษา สกัดกั้นและป้องกันตามแต่สภาพของท้องที่ และสภาพของปัญหาแต่ละสถานศึกษา

4. การป้องกันและปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษา จะต้องกระทำติดต่อกันเป็นกระบวนการ และสัมพันธ์กันกับกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ

แผนการป้องกันการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2535 - 2539

กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 4 - 6) มีเจตจำนงส่งเสริมนักเรียน นักศึกษาของสถาบันศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักความสามารถในการป้องกันและการรักษา และส่งเสริมสุขภาพของตนเองและอนามัยชุมชนเพื่อเป็นพลเมืองซึ่งสร้างผลผลิตและทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้มาตรการการศึกษาในการพัฒนานักเรียน นักศึกษาให้มีความเจริญด้านเชาวน์ปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคมในการป้องกันสารเสพติด
2. เพื่อสนับสนุนการใช้ทรัพยากรและบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น อันเป็นปัจจัยเกื้อกูลให้สถานศึกษาใช้มาตรการการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อส่งเสริมประสานงานประชาสัมพันธ์กับส่วนราชการ องค์กรเอกชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแสวงหาทรัพยากร เพื่อสนับสนุนงานป้องกันสารเสพติด

นโยบายและมาตรการ

นโยบาย

พัฒนาระบบการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการใช้สารเสพติด และเพื่อการแก้ไขปัญหอันเนื่องมาจากพฤติกรรมการใช้สารเสพติดนั้น

มาตรการ

1. ให้หน่วยงานเจ้าสังกัดและสถานศึกษาประเมินความต้องการ ลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดเป้าหมายมิให้มีการใช้สารเสพติด

2. ให้นำหน่วยงานเจ้าสังกัด และสถานศึกษาจัดตั้งองค์การรับผิดชอบการป้องกันการใช้สารเสพติด

3. ให้นำหน่วยงานและสถานศึกษา จัดทำแผน/โครงการป้องกันการใช้สารเสพติดเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง

นโยบายใช้กระบวนการทางการศึกษาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดโดยมุ่งเน้นยุทธศาสตร์การป้องกันบุคคลให้มีภูมิคุ้มกัน

มาตรการ

1. พัฒนาความรู้พื้นฐานการป้องกันการใช้สารเสพติดแก่บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา

2. ศึกษาสภาพการใช้สารเสพติดของนักเรียน นักศึกษา เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา

3. ทำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันสำหรับใช้ประสานประสานกับการสอนทุกวิชา เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา พัฒนาการรับรู้ ความเชื่อ เจตคติ และความสามารถในการป้องกันการสารเสพติด

4. จัดบริการการเรียนการสอน จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียน นักศึกษา มีความนับถือตนเอง มีความสัมฤทธิ์ เกิดความรู้สึกรู้สึกภูมิใจ เคารพตนเอง และเกียรติภูมิของบุคคล มีทักษะส่วนตนและทักษะสังคม ตลอดจนมีทักษะอาชีพ

5. สร้างเสริมบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สะอาด เรียบร้อย ร่มรื่น สวยงาม และน่าอยู่ พร้อมทั้งจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียน นักศึกษาใช้เวลาสำหรับนันทนาการ

นโยบายให้สถานศึกษามุ่งใช้บริการทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

มาตรการ

1. ให้สถานศึกษาสำรวจเกี่ยวกับทรัพยากรสำหรับเสริมสร้างการป้องกันสารเสพติดให้นักเรียน นักศึกษา

2. จัดศูนย์ข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด

3. กำหนดแนวปฏิบัติและวิธีการให้สถานบริการสาธารณสุขและประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการพิจารณาสภาพปัญหา จัดทำแผน ดำเนินงาน

ประเมินการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหานั้นเนื่องมาจากการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา

4. จัดให้มีการรณรงค์ ส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักในความสำคัญของปัญหา
อนามัยชุมชน

นโยบายส่งเสริมการแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นทั้งในและนอก
ประเทศเพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหการใช้สารเสพติด

มาตรการ

1. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้
บุคคลในชุมชนทราบ ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนเข้าใจและสามารถช่วยเหลือได้ในกรณีสำคัญ

2. ให้สถานศึกษาติดต่อประสาน เพื่อขอความร่วมมือปฏิบัติงานกับหน่วยงานใน
กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง ทบวง กรมอื่น ตลอดจนองค์การเอกชน

3. ให้มีการประสานเพื่อจัดทำโครงการเพื่อขอความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วม
กับหน่วยงานระหว่างประเทศ

นโยบายให้สถานศึกษาจัดระบบการประเมินผลการดำเนินการป้องกันสารเสพติด
ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

มาตรการ

1. ให้จัดระบบการติดตาม การนิเทศ การควบคุมระหว่างการทำงานและให้
สรุปรายงานปัญหา อุปสรรค เพื่อปรับปรุงแก้ไขการทำงานเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง

2. จัดทำโครงการเพื่อการประเมินผลโดยกำหนดตัวชี้ เครื่องมือวัด วิธีการ
ประเมินการรายงาน แล้วรายงานให้กรมเจ้าสังกัดทราบ

3. ให้จัดทำการวิจัยปฏิบัติการ และหรือการวิจัยนำร่องเพื่อแสวงหาแนวความคิด
หรือนวัตกรรมในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน นักศึกษา

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยในต่างประเทศ

เฮเกอร์ (Hager. 1971 : 6158) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นที่ติดสารเสพติดในชนชั้นกลางของอเมริกากับครอบครัว แผนการเรียน การคบเพื่อน และความบกพร่องในการคบหาสมาคมกับคนอื่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 8 ถึง 12 จาก

โรงเรียน 3 แห่งจำนวน 4,230 คน สารเสพติดที่ศึกษา คือ กัญชา ซึ่งทำให้ประสาทหลอน และแอมเฟตามีนพบว่า นักเรียนที่ขาดความอบอุ่นจากครอบครัวมีโอกาสที่จะใช้สารเสพติด มากกว่านักเรียนที่ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว และการติดยาเสพติดของนักเรียนทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลงด้วย

บริสโก (Briscoe. 1971 : 3767) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การใช้สารเสพติดของนักเรียนที่ติดยาเสพติดกับนักเรียนที่ไม่ติดยาเสพติด โรงเรียนตำบลเดวิส" พบว่า นักเรียนที่ติดยาเสพติดกับนักเรียนที่ไม่ติดยาเสพติด มีความสัมพันธ์กับครอบครัวแตกต่างกัน กล่าวคือนักเรียนที่ติดยาเสพติดมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับครอบครัว นอกจากนั้น ยังพบว่าการติดยาเสพติดของนักเรียนทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเหินห่างกัน

พอลสัน (Paulson. 1971 : 5455-5456) ได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับนักศึกษาวิชาเอก พลศึกษา ในมหาวิทยาลัยในกรุงนิวยอร์กที่ใช้สารเสพติดกับนักศึกษาที่ไม่ใช้สารเสพติด สารเสพติดที่ศึกษา ได้แก่ กัญชา เฮโรอีน แอลกอฮอล์ แอมเฟตามีน และยาที่ทำให้เกิดประสาทหลอน พบว่า นักศึกษาที่ใช้สารเสพติดกับนักศึกษาที่ไม่ใช้สารเสพติด เกี่ยวกับบรรยากาศภายในครอบครัว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ นักเรียนที่ติดยาเสพติดความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจะห่างเหินกัน ขาดความสัมพันธ์ที่ดี มีความรักความอบอุ่นน้อยกว่านักเรียนในกลุ่มที่ไม่ใช้สารเสพติด

สเปฟเวค (Spevack. 1974 : 6748-A) ได้วิจัยเรื่อง "บุคลิกภาพ เจตคติ และพฤติกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาที่ติดยาเสพติด" ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ติดยาและไม่ติดยาเสพติด มีบุคลิกภาพ เจตคติและพฤติกรรมแตกต่างกัน นักเรียนที่ติดยาเสพติดจะมีลักษณะความเป็นผู้ใหญ่น้อยกว่า และมีแนวโน้มของการใช้สารเสพติดเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นยังพบว่านักเรียนที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่มีบิดามารดาสุบบุหรืและดื่มสุรา

แคนเดล (Kandel. 1974 : 107-135) ได้ศึกษาอิทธิพลของบุคคลต่างวัยและบุคคลวัยเดียวกันต่อการใช้กัญชาของวัยรุ่น โดยการใช้แบบสอบถามกับวัยรุ่น บิดามารดา และเพื่อนสนิทของวัยรุ่นเกี่ยวกับการใช้สารเสพติด พบว่า วัยรุ่นที่ใช้สารเสพติดที่ผิดกฎหมาย ในอัตราสูงจะปรากฏในสถานการณ์ที่ทั้งบิดามารดา และเพื่อนของวัยรุ่นนั้นใช้สารเสพติด สำหรับอิทธิพลของครอบครัวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสูบกัญชาของวัยรุ่นพบว่า พฤติกรรมการใช้ยาบำบัดทางจิตของบิดามารดาซึ่งมีอยู่ 3 ชนิด คือ ยาแก้ลมประสาท บาร์บิทูเรต และกระตุ้นประสาทตลอดจนการดื่มสุราของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการสูบกัญชาของวัยรุ่น ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กันน้อยกว่าเมื่อเทียบกับอิทธิพลของเพื่อน

โรเนย์ (Roney. 1975 : 3426-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการใช้สารเสพติดระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนอันดับที่ 1, 2 และอันดับที่ 3 ในรัฐมอนทานาตะวันตก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการใช้สารเสพติด โดยแยกตามเพศและขนาดของโรงเรียนที่ไม่เป็นสหศึกษา สุ่มกลุ่มตัวอย่างประชากรจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนทั้ง 3 อันดับ จำนวน 300 คน ผลการวิจัยสรุปว่า นักเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดไม่ใช่ว่าจะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสารเสพติดเสมอไป กล่าวคือ คนที่มีความรู้ก็อาจคิดสารเสพติดได้และไม่ทำให้การคิดสารเสพติดนั้นลดน้อยลง ส่วนนักเรียนที่เชื่อว่าสารเสพติดเป็นสิ่งที่ได้มีการติดยาและใช้ยามากกว่าคนที่ไม่เชื่อ ความรู้และเจตคติต่อสารเสพติดของนักเรียนได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่จากการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มจากเพศเดียวกันในโรงเรียนที่มีอันดับใกล้เคียงกัน

ไฟน์สไตน์ (Feinstein. 1978 : 5935-A) ได้ศึกษาการใช้สารเสพติดของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ พบว่า การใช้สารเสพติดของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับการใช้สารเสพติดของผู้ปกครอง กล่าวคือ ผู้ปกครองของนักศึกษาใช้สารเสพติดชนิดใดนักศึกษาก็มีแนวโน้มจะใช้สารเสพติดชนิดนั้นด้วย

สตอคลีย์ (Stokely. 1978 : 6026-6027A) ได้ร่วมกับโรงเรียนและชุมชนในรัฐแคลิฟอร์เนีย ทำการวิจัยเพื่อประเมินผลการป้องกันสารเสพติด ผลที่ได้รับและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พบว่า วัตถุประสงค์ที่บรรลุผลสำเร็จสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนและผลงานของครูแนะแนวประจำโรงเรียน ส่วนวัตถุประสงค์ที่จะต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ การประสานสัมพันธ์ของชุมชน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของนักเรียน และการจัดสรรงบประมาณ

โจนส์ (Jones. 1979 : 2583-A) ได้วิจัยเปรียบเทียบเจตคติและความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสองกลุ่ม ๆ ละ 60 คน กลุ่มหนึ่งได้เรียนโปรแกรมสารเสพติดมาแล้ว ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งยังไม่เคยเรียน ผลปรากฏว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันในด้านความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด และนักเรียนหญิงมีเจตคติต่อต้านสารเสพติดมากกว่านักเรียนชาย นอกจากนั้นยังพบว่า นักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันมีเจตคติต่อต้านสารเสพติดมากกว่านักเรียนที่บิดามารดาอยู่แยกกัน

แอนดรูว์ และคนอื่น ๆ (Andrew and others. 1980 : 28-67) ได้วิจัยเกี่ยวกับขนาดของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นชาวไอริชและ

อังกฤษ กลุ่มตัวอย่างจากจดหมายเลขโทรศัพท์กับพ่อแม่ 1 คน และลูก 1 คน ให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ได้แบบสอบถามกลับคืนมาร้อยละ 80 ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นชายชายไอริชและชาวอังกฤษ

แคพเพลน และมาร์ติน (Kaplan and Martin. 1984 : 270-289) ได้ประมวลผลการวิจัยของแคนเดล และคนอื่น ๆ (Kandel and others. 1978) พบว่า มีลักษณะหลายประการที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับวัยรุ่น ซึ่งเป็นตัวทำนายได้ว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นหันไปเสพยาเสพติด ลักษณะสำคัญประการหนึ่งคือ พ่อแม่และลูกขาดความใกล้ชิดกันพ่อแม่ไม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับลูกนอกจากนี้ แคลเดลและคนอื่น ๆ ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าการที่พ่อแม่วาดความใกล้ชิดกับลูกจะทำนายได้ว่า ลูกจะต้องรื้ออ่านเสพสารเสพติดชนิดอื่นอีกนอกจากกัญชา ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวโดยมีความรักความอบอุ่นการกระทำกิจกรรมร่วมกัน ย่อมเป็นภูมิคุ้มกันการติดสารเสพติดได้อีกแห่งหนึ่ง

การวิจัยในประเทศไทย

ศิริพร เกษนุรมย์ (2519 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพภายในครอบครัวของเด็กวัยรุ่นที่ติดสารเสพติดซึ่งเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นวัยรุ่นอายุ 13-18 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ติดสารเสพติดมากที่สุด มักมาจากครอบครัวที่มีสมาชิก 4-8 คน ซึ่งถือว่าเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ ทำให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดี

จิตรา เฝ้าทรัพย์ (2520 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเจตคติของเด็กวัยรุ่นที่ติดสารเสพติดที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางติดสารเสพติดมากที่สุด (ร้อยละ 58) รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ (ร้อยละ 25) ส่วนกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีจำนวนผู้ติดสารเสพติดน้อยที่สุด (ร้อยละ 17)

รัชชัย ไทยเขียว (2526 : 83-84) ได้ศึกษาถึงสาเหตุของการสูดดมสารระเหยของผู้ที่ติดสารระเหยที่ถูกควบคุมตัวที่กองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนและในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง พบว่า ผู้ติดสารระเหยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 14-15 ปี มีการศึกษาค่ำคือไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ซึ่งมีมากที่สุด และบางส่วนยังเป็นนักเรียนอยู่

ส่วนอาชีพนั้นพบว่ามีอาชีพรับจ้างมากที่สุด รองลงมาคือไม่ได้ประกอบอาชีพ ดังนั้นผู้ศึกษาคณะสหเวชศาสตร์จึงเป็นผู้มีรายได้ต่ำกับผู้ไม่มีรายได้ และพบว่าผู้ศึกษาคณะสหเวชศาสตร์จะไม่มีอาการขาดยาเมื่อไม่ได้เสพ ยกเว้นสารระเหยที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ และพบว่าเยาวชนที่ติดสารระเหยเหล่านี้ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดาเท่าที่ควร และไม่ทราบถึงอันตรายที่แท้จริงของสารระเหย และยังพบว่าผู้ที่ติดสารระเหยที่ไม่ทราบถึงอันตรายของสารระเหยก่อนการสูดดม เมื่อทราบถึงอันตรายแล้วก็จะไม่สูดดมอีกต่อไป แต่ผู้ที่ทราบอันตรายของสารระเหยมาก่อนการสูดดม หลังจากทราบอันตรายที่แท้จริงแล้ว ส่วนใหญ่จะไม่ยอมหยุด

— สุนทรี อยู่ทอง (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเจตคติ และพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านการป้องกันสารเสพติดทางสื่อโทรทัศน์ของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการสัมภาษณ์ประชาชน 300 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทั่วไปนั้น โดยปกติประชาชนจะไม่เจาะจงในการเปิดรับสื่อชนิดใดชนิดหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว แต่สื่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ โทรทัศน์ ส่วนพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านการป้องกันสารเสพติดก็จะพบมากทางโทรทัศน์ และอัตราการจำคำขวัญด้านการป้องกันสารเสพติดที่ออกมาพร้อมกับโฆษณาชุดนี้พบว่ามีความเข้าใจต่ำ ส่วนเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติดพบว่า ส่วนใหญ่มีเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติดในแนวทางที่ถูกต้องพอสมควร นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การโฆษณาด้านการป้องกันสารเสพติดทางโทรทัศน์มีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงดังนี้

1. ปรับแผนการใช้สื่อ ในแง่ของเวลา คือ ให้แพร่ภาพหรือออกอากาศให้บ่อยขึ้นและสอดคล้องกับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของกลุ่มเป้าหมาย
2. ปรับปรุงเนื้อหาสาระให้มีความกระชับ เข้าใจง่าย และชัดเจนกว่านี้
3. ~~๕~~ปรับปรุงแบบของข่าวสารให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความบันเทิง เพราะประชาชนจะสนใจด้านความบันเทิงมากกว่า

๔. ควรปรับปรุงด้านเทคโนโลยี เช่น ภาพและเสียงให้มีความดึงดูดใจและเด่นชัด

ศรีสมบัติ บุญเมือง (2527 : 110-119) ได้ศึกษาโดยการสอบถามวัยรุ่นที่ติดเฮโรอีน อายุ 12-25 ปี จำนวน 2,000 คน เพื่อศึกษาการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสารเสพติดที่มีผลต่อการติดสารเสพติดของวัยรุ่น เพื่อศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า สภาพครอบครัวของวัยรุ่นที่ติดเฮโรอีน ส่วนใหญ่บิดามารดายังมีชีวิตอยู่ มีการขัดแย้งกันในบางครั้ง แต่ยังรักกันดี ผู้ที่เลี้ยงดูในวัยเด็กคือ บิดามารดา ชีวิตในวัยเด็ก

มีความสุขบ้างทุกข์บ้าง และแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเฮโรอีน วัยรุ่นทราบจากบิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนที่โรงเรียน สื่อมวลชนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลในด้านลบคือ เฮโรอีนมีโทษร้ายแรง ซึ่งอาจเป็นปัจจัยทำให้วัยรุ่นเกิดความอยากรลองได้

นพพร พานิชสุข (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะของครอบครัว สาเหตุ และปัญหาครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาแอมเฟตามีนของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนสาธิตรามคำแหงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และคนไข้ชายที่เข้ารับการบำบัดรักษาที่โรงพยาบาล ศึกษารักษ์ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพภายในครอบครัวของนักเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหง ได้รับเลี้ยงดูจากบิดามารดาตั้งแต่เด็กถึงวัยรุ่น ซึ่งต่างจากสภาพครอบครัวของคนไข้ชายในโรงพยาบาล ศึกษารักษ์คือได้รับการเลี้ยงดูและเอาใจใส่จากบิดามารดาของตนน้อยมาก

2. นักเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหงส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในครอบครัว เพราะได้รับความรัก ความอบอุ่นจากบิดามารดาอย่างเพียงพอ และมีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจอยู่ในระดับดี แต่ในคนไข้ชายในโรงพยาบาล ศึกษารักษ์จะมีปัญหาภายในครอบครัวทำให้รู้สึกเบื่ออยากหนีออกจากบ้านเพราะรู้สึกหัวเหวและเหงา

3. ในการใช้ยากระตุ้นประสาทแอมเฟตามีนนั้น อิทธิพลจากครอบครัวมีผลมากที่สุดส่วนอาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดามีอิทธิพลน้อยมากต่อการติดสารเสพติดแอมเฟตามีน

4. ปัญหาและสาเหตุในครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยากระตุ้นประสาทแอมเฟตามีนเนื่องจากการแพร่ระบาดและการใช้ยาประเภทนี้เพิ่มมากขึ้นในหมู่เด็กวัยรุ่นปัจจุบัน โดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุขได้ปล่อยให้ร้านขายยาจำหน่ายยามากเกินไปโดยไม่ต้องมีใบสั่งยา ตลอดจนสภาพภายในครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่หรือหย่าร้าง ทำให้เด็กขาดความรัก ความอบอุ่นคำปรึกษาและคำแนะนำที่ดี ทำให้เกิดความสับสน ขาดสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจ รวมทั้งสภาพแวดล้อมของเด็ก จากการคบเพื่อนไม่ดีจึงถูกชักจูงไปในทางที่ผิด นอกจากนี้สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันค่าครองชีพสูงขึ้น ทำให้เด็กขาดแนวทางการประพฤติตัวที่เหมาะสม

จิราภรณ์ สุทธิสานนท์ (2529 : 81) ได้ศึกษาเรื่อง "การรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9" ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนชายและหญิงมีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดแตกต่างกัน และนักเรียนหญิงมีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดดีกว่านักเรียนชาย

2. นักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลหรือในเขตสุขาภิบาล มีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

3. นักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องในครอบครัวแตกต่างกัน จำนวนเพื่อนสนิทแตกต่างกัน สภาพครอบครัวแตกต่างกัน อาชีพของบิดามารดาแตกต่างกัน และรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ประไพศรี ช่อนกลิ่น และคนอื่น ๆ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การป้องกันและควบคุมการใช้สารเสพติดให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 6 แห่ง จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2530" ผลการศึกษาพบว่า อัตราการใช้สารเสพติดของนักเรียนชั้น ม.1 - ม. 6 เท่ากับร้อยละ 0.43 เป็นเพศชายทั้งหมด สารเสพติดที่นิยมใช้ทั้งหมดเป็นสารระเหย คือ กาวสามเค แลกเกอร์ ทินเนอร์ และเบนซิน ตามลำดับ อัตราการเสพสูงขึ้นตามชั้นเรียน คือ ม.1, ม.2 และ ม.3 เป็นร้อยละ 4.35, 43.48 และ 52.17 ตามลำดับบิดามารดาของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน แต่เป็นครอบครัวที่มีปัญหา

สนธิ สมักรการ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมและเจตคติเกี่ยวกับสารเสพติดของคนหนุ่มสาวไทย โดยการสัมภาษณ์ประกอบการสังเกตผู้ติดยาเสพติดจากทัณฑสถานบำบัดพิเศษและสถานบำบัดรักษาสารเสพติด ที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี จำนวน 1,033 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของผู้ติดยาเสพติด ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 -24 ปีได้รับการศึกษาค่อนข้างต่ำ คือ จบการศึกษาระดับประถมหรือมัธยมศึกษาเกือบทั้งหมด ส่วนใหญ่พ้นจากสภาพการเป็นนักเรียนแล้ว โดยประกอบอาชีพอิสระ ให้บริการและรับจ้างทางด้านฐานะครอบครัวของผู้ติดยาเสพติด ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและยากจน โดยบิดาประกอบอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ รองลงมาคือพ่อค้า/นักธุรกิจ ส่วนมารดาประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจ และแม่บ้าน สภาพครอบครัวเกือบครึ่งหนึ่งของผู้ติดยาเสพติดมาจากครอบครัวที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน

2. แหล่งข้อมูลข่าวสารและทัศนคติเกี่ยวกับสารเสพติด พบว่าส่วนใหญ่ของผู้ติดยาเสพติดได้รับทราบเรื่องราวเกี่ยวกับสารเสพติดจากเพื่อนและเพื่อนบ้านมากที่สุด (ร้อยละ 43) รองลงมาคือจากสื่อมวลชน (ร้อยละ 27) และจากสมาชิกในครอบครัว (ร้อยละ 16) สำหรับชนิดของสารเสพติดที่คิดว่าเสติดง่ายที่สุดและมีพิษร้ายแรงที่สุด คือ เฮโรอีน

3. พฤติกรรมเกี่ยวกับสารเสพติด ผู้ติดสารเสพติดกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดเป็นผู้ที่ติดเฮโรอีน แหล่งสารเสพติดที่มีการซื้อขาย ร้อยละ 44 บอกว่าซื้อจากแหล่งที่ระบุชื่อได้ชัดเจนร้อยละ 34 ซื้อจากผู้ขายใกล้บ้านภายในรัศมี 2 กิโลเมตร และร้อยละ 7 เป็นการฝากเพื่อน ชื่อ หรือเพื่อนชื่อให้ ผู้ติดสารเสพติดเพศหญิงส่วนใหญ่ซื้อจากผู้ขายใกล้บ้าน ภายในรัศมี 2 กิโลเมตร ในขณะที่เพศชายซื้อจากแหล่งที่ระบุชื่อได้ชัดเจน สำหรับความถี่ในการเสพอยู่ระหว่าง 4-6 ครั้ง คิดเป็นค่าใช้จ่ายเดือนละ 1,000-5,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ตอบว่าค่าใช้จ่ายนี้ได้มาจากการประกอบอาชีพสุจริต รองลงมาได้มาจากการทำงานที่ผิดกฎหมาย และศีลธรรม และได้มาจากการช่วยเหลือจากบิดามารดา ซึ่งกรณีหลังพบมากในกลุ่มผู้ติดสารเสพติดที่มีอายุ 15-19 ปี

4. สาเหตุของการเริ่มเสพติด ส่วนใหญ่เนื่องมาจากการอยากทดลอง รองลงมาคือเพื่อน และญาติเป็นผู้ชักชวน และมีเรื่องกลุ้มใจในปัญหาชีวิตโดยเฉพาะปัญหาครอบครัว เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุจะพบว่าเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ สาเหตุด้านบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นความอ่อนแอ อ่อนไหวทางจิตใจและอารมณ์ของผู้ติดสารเสพติดและสาเหตุด้านสังคม โดยเฉพาะจากความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ราบรื่น ซึ่งสาเหตุหลังพบมากในเพศหญิง

ชัยยุทธ คาผา (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยของการจัดเกลาทางสังคมของบิดามารดาที่กระทบต่อพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบิดามารดาและตัวนักเรียนชายที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรมสามัญศึกษา เขตเทศบาลเมืองสกลนคร จำนวน 300 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดามีรายได้สูง มีแนวโน้มที่จะดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดามีรายได้ต่ำ
2. วัยรุ่นที่บิดามารดาประกอบอาชีพรับราชการและค้าขาย มีแนวโน้มที่จะดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าวัยรุ่นที่บิดามารดาประกอบอาชีพรับจ้างใช้แรงงานและเกษตรกรรม
3. ระดับการศึกษาของบิดามารดา และขนาดของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น
4. การสนับสนุนของบิดามารดาให้บุตรหลานดื่ม มีอิทธิพลต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น
5. การอบรมเลี้ยงดูแบบใกล้ชิดจากมารดา และการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมอย่างเข้มงวดจากบิดาเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2536 : 384-393) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนไทย พ.ศ.2536 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีประสบการณ์ใช้สารเสพติด ในสังกัดกรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจำนวน 1,102 คน จากทุกภาคของประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า

1. สารเสพติดที่นักเรียนใช้กันมากที่สุด เรียงตามลำดับคือ บุหรี่ เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ กัญชา สารระเหย ยาแก้ไอประสาท ยากระตุ้นประสาท (ยาบ้า) และเหล้าแห้ง

2. นักเรียนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา มากกว่าครึ่งอาศัยอยู่ในเขตเมือง และสภาพแวดล้อมของที่พักอาศัยมีศูนย์การค้าอยู่ในละแวกบ้าน

3. พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว พบว่า บิดามารดา ญาติพี่น้อง และผู้ปกครองมากกว่าครึ่งหนึ่งดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ และสูบบุหรี่ ส่วนใหญ่ไม่เล่นการพนัน

4. สาเหตุที่นักเรียนใช้สารเสพติดคือ อยากรอง เพื่อนชวน และเพื่อความสนุกสนาน

5. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียน พบว่า

5.1 ตัวนักเรียนเอง พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งเคยแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนตั้งแต่อดีตหรือปัจจุบัน เช่น หนีโรงเรียน ขาดเรียน มาโรงเรียนสาย เล่นการพนัน ก่อการทะเลาะวิวาท แต่งกายผิดระเบียบ และประมาณสามในสี่ความสนใจการเรียนในระดับปานกลาง

5.2 ความสัมพันธ์ของครอบครัวพบว่า ประมาณครึ่งหนึ่งมีความสัมพันธ์กันดี บางครั้งมีการทะเลาะเบาะแว้งกัน และเกือบครึ่งหนึ่งมีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง หรือมีทั้งสองคนตัวนักเรียนได้รับความเชื่อใจจากครอบครัวปานกลาง

5.3 ความสัมพันธ์ทางโรงเรียน ด้านครู พบว่า ครูเคร่งครัดเรื่องระเบียบวินัยมาก ครูช่วยเหลือนักเรียนทั้งปัญหาการเรียนและปัญหาส่วนตัว ปานกลาง ด้านเพื่อน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียนที่ใช้สารเสพติดจำนวน 1-5 คน

6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติด พบว่า นักเรียนรู้จักสารเสพติดชนิดแรกคือ กัญชาและสารระเหย ชนิดที่ติดง่ายและร้ายแรง คือ เฮโรอีน การแสวงหาสารเสพติดนั้นนักเรียนรู้ว่าบุหรี่ สุรา/เบียร์หาได้จากร้านค้า ยากระตุ้นประสาท (ยาบ้า) เหล้าแห้งหาได้จากร้านขายยา ส่วนกัญชา ฝิ่น เฮโรอีนหาได้จากกลุ่มเพื่อนฝูง

7. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเลิกใช้สารเสพติด พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ไม่ว่าคนจะติดสารเสพติดประเภทใด สามารถรักษาให้หายขาดได้ วิธีการที่จะเลิกคือ การงดเสพ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลิกใช้สารเสพติดนั้น นักเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งบอกว่า บิดามารดาเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุด

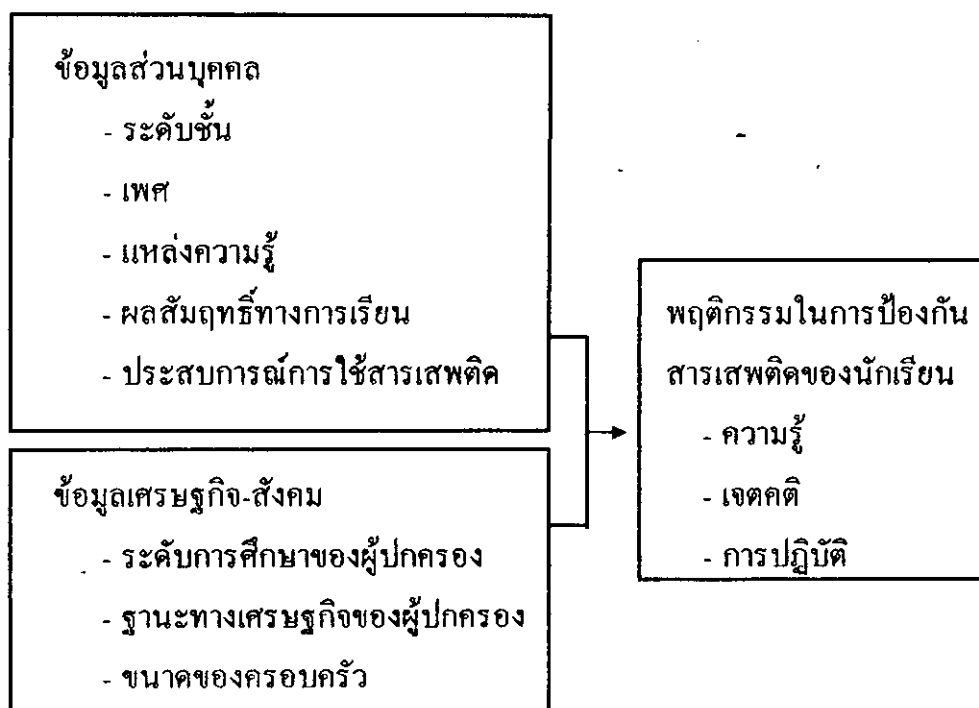
8. ภูมิหลังทางสังคมของนักเรียน พบว่า

8.1 รายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่เท่ากับหรือต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน

8.2 ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามารดา คือ จบชั้นประถมศึกษา รองลงมาคือจบชั้นมัธยมศึกษา

8.3 อาชีพของบิดาส่วนใหญ่รับราชการ รองลงมาคือ ค้าขายและเกษตรกรกรรม ส่วนอาชีพของมารดา ส่วนใหญ่ค้าขาย รองลงมาคือ เกษตรกรรม และแม่บ้าน

จากการศึกษาเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าสาเหตุสำคัญของปัญหาสารเสพติดในกลุ่มนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนในวัยรุ่นนั้นเนื่องมาจากปัญหาสำคัญ ๆ หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาจากในครอบครัวของนักเรียนเอง จากแหล่งการให้ข่าวสารที่มีน้อย การรับรู้ข่าวสารที่ไม่ถูกต้อง ความไม่รู้และรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเด็กนักเรียน ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ตรงกับปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติดของนักเรียนในสถานศึกษาในปัจจุบัน ดังนั้น การศึกษาถึงความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน จึงเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดที่สำคัญ และความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนที่สำคัญดังกล่าว จึงขึ้นอยู่กับตัวแปรหลายประการ ผู้วิจัยจึงวางกรอบแนวคิดและได้ตั้งสมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ภาพประกอบ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3
4. นักเรียนเพศชายกับหญิง มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดแตกต่างกัน
5. นักเรียนเพศชายกับหญิง มีเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดแตกต่างกัน
6. นักเรียนเพศชายกับหญิง มีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดต่างกัน
7. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูง มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำ x

8. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูง มีเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาค่ำ /
9. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูง มีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาค่ำ /
10. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ /
11. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง มีเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ /
12. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง มีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ /
13. นักเรียนที่มีขนาดของครอบครัวต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดต่างกัน
14. นักเรียนที่มีขนาดของครอบครัวต่างกัน มีเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดต่างกัน
15. นักเรียนที่มีขนาดของครอบครัวต่างกัน มีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดต่างกัน
16. นักเรียนที่มีแหล่งความรู้ต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดต่าง
กัน
17. /นักเรียนที่มีแหล่งความรู้ต่างกัน มีเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดต่าง
กัน
18. /นักเรียนที่มีแหล่งความรู้ต่างกัน มีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด
ต่างกัน
19. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด
ต่างกัน /
20. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด
ต่างกัน /
21. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดต่างกัน

22. นักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้สารเสพติดต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดต่างกัน /

23. นักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้สารเสพติดต่างกัน มีเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดต่างกัน /

24. นักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้สารเสพติดต่างกัน มีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดต่างกัน /

25. ความรู้และเจตคติในด้านการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน มีความสัมพันธ์กันเชิงนิมาน

26. เจตคติและการปฏิบัติตนในด้านการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันเชิงนิมาน

27. ความรู้และการปฏิบัติตนในด้านการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันเชิงนิมาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2538 จำนวน 7,927 คน (เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5,748 คน เป็นชาย 3,098 คน เป็นหญิง 2,605 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2,179 คน เป็นชาย 1,015 คน เป็นหญิง 1,164 คน)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน โรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2538 จำนวน 381 คนซึ่งคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1967 : 919) กำหนดความคลาดเคลื่อน .05 ดังสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระดับชั้น	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3,098	2,650	5,748	149	127	276
มัธยมศึกษาปีที่ 6	1,015	1,164	2,179	49	56	105
รวม	4,113	3,814	7,927	198	183	381

แหล่งที่มา : ฝ่ายสถิติและข้อมูล กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2538 : 11 - 14

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ดังนี้
คือ

ขั้นที่ 1 สุ่มอำเภอ โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) จากทั้งหมด 7 อำเภอ โดยวิธีจับฉลาก ปรากฏว่าได้ 5 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอกำแพงแสน อำเภอ นครชัยศรี อำเภอสองพี่น้อง และอำเภอพุทธมณฑล

ขั้นที่ 2 สุ่มโรงเรียนตัวอย่างจากอำเภอตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยวิธีจับฉลากอำเภอตัวอย่างละ 1 โรงเรียน ปรากฏว่าได้ 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา โรงเรียนภัทรฐานวิทยา โรงเรียน วัดไร่ขิงวิทยา และโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช

ขั้นที่ 3 สุ่มห้องเรียนตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยวิธีจับฉลาก โรงเรียนละ 4 ห้องเรียน ปรากฏว่าได้ 20 ห้อง โดยได้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 ห้องและนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 ห้อง

ขั้นที่ 4 สุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในห้องเรียน ตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลากให้ได้จำนวน นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 276 คน นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 105 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 381 คน ดังตาราง 4 และ ภาพประกอบ 5

ตาราง 4 แสดงชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง	มัธยมศึกษาปีที่ 3		มัธยมศึกษาปีที่ 6		รวม
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา	30	25	10	10	75
โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา	30	25	11	11	77
โรงเรียนภัทรญาณวิทยา	30	25	11	11	77
โรงเรียนวัดไร่จิงวิทยา	30	25	11	10	76
โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช	31	25	10	10	76
รวม	151	125	53	52	381

แหล่งที่มา : ฝ่ายสถิติและข้อมูล กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2538 : 11 - 14

อำเภอ	โรงเรียน	ห้อง	นักเรียน	จำนวนชาย,หญิง	
นครปฐม 5 อำเภอ	อ.เมือง	ศรีวิชัย วิทยา	3/9	27	ชาย 15 คน หญิง 12 คน
			3/10	28	ชาย 15 คน หญิง 13 คน
			6/1	10	ชาย 5 คน หญิง 5 คน
			6/3	10	ชาย 5 คน หญิง 5 คน
	อ.กำแพงแสน	กำแพงแสน วิทยา	3/1	27	ชาย 15 คน หญิง 12 คน
			3/8	28	ชาย 15 คน หญิง 13 คน
			6/2	10	ชาย 5 คน หญิง 5 คน
			6/4	12	ชาย 6 คน หญิง 6 คน
	อ.นครชัยศรี	ภัทรญาณ วิทยา	3/2	27	ชาย 15 คน หญิง 12 คน
			3/5	28	ชาย 15 คน หญิง 13 คน
			6/1	12	ชาย 6 คน หญิง 6 คน
			6/2	10	ชาย 5 คน หญิง 5 คน
	อ.สามพราน	วัดไร่ขิง วิทยา	3/7	27	ชาย 15 คน หญิง 12 คน
			3/9	28	ชาย 15 คน หญิง 13 คน
			6/2	11	ชาย 6 คน หญิง 5 คน
			6/3	10	ชาย 5 คน หญิง 5 คน
	อ.พุทธมณฑล	รัตนโกสินทร์ สมโภช	3/5	29	ชาย 16 คน หญิง 13 คน
			3/6	27	ชาย 15 คน หญิง 12 คน
			6/1	10	ชาย 5 คน หญิง 5 คน
			6/3	10	ชาย 5 คน หญิง 5 คน

ภาพประกอบ 5 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยละเอียด

แหล่งที่มา : ฝ่ายสถิติและข้อมูล กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2538 : 11-14

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบรายการสำรวจ โดยถามตามตัวแปร ระดับชั้น มพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ขนาดของครอบครัว แหล่งความรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพการใช้สารเสพติด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อคำถามมีทั้งที่แสดงลักษณะนิมานและลักษณะทางนิเสธ จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 3 ระดับ คือ ไม่ปฏิบัติ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ปฏิบัติเป็นประจำ ข้อคำถามจะมีทั้งข้อความนิเสธและนิมาน จำนวน 20 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของวัยรุ่น จากเอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย

3. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเรื่องที่จะศึกษาเพื่อนำมาเลือกและปรับปรุงใช้ตามความเหมาะสม

4. สร้างแบบสอบถามวัดความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ โดยให้มีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์มากที่สุด แล้วนำแบบสอบถามไปให้คณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญญานิพนธ์ตรวจเพื่อปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การให้คะแนน

1. แบบสอบถามความรู้ ถ้านักเรียนเลือกตอบข้อที่ถูกต้องจะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดจะได้ 0 คะแนน ประเมินค่าคะแนนเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์แบบอิงกลุ่ม แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 14.15 ขึ้นไป หมายความว่า มีความรู้อยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 11.87 - 14.15 หมายความว่า มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 11.87 หมายความว่า มีความรู้อยู่ในระดับไม่ดี

2. แบบสอบถามเจตคติ การให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความดังนี้
ข้อความที่มีลักษณะทางนิมาน (Positive) จะให้คะแนนดังนี้

ข้อเลือก	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4
เห็นด้วย	3
ไม่แน่ใจ	2
ไม่เห็นด้วย	1
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0

ข้อความที่มีลักษณะทางนิเสธ (Negative) จะให้คะแนนดังนี้

ข้อเลือก	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0
เห็นด้วย	1
ไม่แน่ใจ	2
ไม่เห็นด้วย	3
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4

ประเมินค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best. 1970 : 174 - 178)

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.00 หมายความว่า มีเจตคติที่ดีมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีเจตคติที่ดี

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีเจตคติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0.50 - 1.49 หมายความว่า มีเจตคติไม่ดี

ค่าเฉลี่ย 0.00 - 0.49 หมายความว่า มีเจตคติไม่ดีมาก

3. แบบสอบถามการปฏิบัติ การให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความ ดังนี้
ข้อความที่มีลักษณะทางนิมาน (Positive) จะให้คะแนนดังนี้

ข้อเลือก	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	2
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	1
ไม่ปฏิบัติ	0

ข้อความที่มีลักษณะทางนิเสธ (Negative) จะให้คะแนนดังนี้

ข้อเลือก	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	0
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	1
ไม่ปฏิบัติ	2

ประเมินค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ (Best. 1970 : 159) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.34 - 2.00 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 0.67 - 1.33 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0.00 - 0.66 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับไม่ดี

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในเรื่องสารเสพติด และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามโดยใช้สูตร IC

2. การหาค่าอำนาจจำแนก แบ่งออกเป็น

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดความรู้ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบแล้วตรวจให้คะแนนวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดความรู้ ใช้วิธีวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามเป็นรายข้อตามหลักเทคนิค

ร้อยละ 50 แล้วแทนค่าในสูตร ค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ และหาค่าความยากง่ายของข้อคำถามโดยแทนค่าในสูตร ข้อคำถามที่ดีและใช้ได้ต้องมีค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง .20-.80 (ปรากฏผลในภาคผนวก ก)

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดเจตคติ และการปฏิบัติ โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ของเอ็ดเวิร์ด (Edward) และทดสอบสถิติค่าที (t-test) (ปรากฏผลในภาคผนวก ค)

3. การหาความเชื่อมั่น

3.1 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความรู้ที่มีค่าอำนาจจำแนกและค่าความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ นำมาหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร K.R.-21 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ผลปรากฏว่า แบบสอบถามวัดความรู้มีค่าความเชื่อมั่น .77

3.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดเจตคติ และการปฏิบัติที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ นำมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัท (Cronbach) ผลปรากฏว่า แบบสอบถามวัดเจตคติมีค่าความเชื่อมั่น .79 และแบบสอบถามวัดการปฏิบัติมีค่าความเชื่อมั่น .74

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตจังหวัดนครปฐม เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปหาผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตจังหวัดนครปฐมด้วยตนเอง เพื่อบันทึกเวลาเก็บแบบสอบถาม

4. ผู้วิจัยไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองตามเวลาที่นัด

5. อธิบายการทำแบบสอบถามก่อนแจกแบบสอบถามกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

6. เก็บแบบสอบถาม และแบบสอบถามที่เก็บคืนนั้นได้คืนมาร้อยละ 100

วิธีจัดการกับข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. แยกข้อมูลออกเป็นกลุ่มตามตัวแปรอิสระ โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
3. วิเคราะห์ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1,2,3,4,5 และ 6
5. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน 1 ตัวประกอบ (One-Way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อ 7-24 ถ้าพบว่าการทดสอบข้อใดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method)

6. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t-test) เพื่อทดสอบ สมมติฐานข้อ 25 - 27

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (P) โดยใช้สูตร (ถ้วน และอังคณา สายยศ. 2531 : 59)

$$P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ

f แทน ค่าความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534 : 74)

$$S = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

2.1 การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้สูตร IC (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.

2535 : 124)

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IC แทน คำนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การวิเคราะห์หาความยากง่าย ใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 136)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน ค่าความยากง่าย

R แทน จำนวนที่ทำข้อนั้นถูก

N แทน จำนวนที่ทำข้อนั้นทั้งหมด

2.3 การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ

2.3.1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน

ใช้เทคนิคร้อยละ 25 แล้วแทนค่าในสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 137)

$$r = \frac{R_U - R_L}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนก

R_U แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง

R_L แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

2.3.2 แบบสอบถามวัดเจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน ใช้เทคนิคร้อยละ 25 ของเอ็ดเวิร์ด (Edward) ทดสอบด้วยสถิติที (t-test) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 139)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาของการแจกแจงแบบที

$\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S_H^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง

S_L^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ

n_H แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง

n_L แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำ

2.4 การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น

2.4.1 แบบสอบถามวัดความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของ

นักเรียน โดยใช้สูตร K.R.-21 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 131)

$$r_{tt} = \left[\frac{n}{n-1} \right] 1 - \frac{\bar{X}(n-\bar{X})}{nS_t^2}$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

2.4.2 แบบสอบถามวัดเจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

ของนักเรียน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 132)

$$\infty = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{\sum S_t^2} \right]$$

เมื่อ ∞ แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อคำถาม

S^2 แทน คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

S^2 แทน คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระจากกัน โดยใช้สูตรการทดสอบค่าที (t-test) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 177)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$\text{โดยที่ } df = \frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} \right]^2}{(n_1-1)} + \frac{\left[\frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{(n_2-1)}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบที

$\bar{X}_1$ และ $\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1
และกลุ่มที่ 2

S^2 และ S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
และกลุ่มที่ 2

n_1 และ n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)

3.2 ✓ ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน 1 ตัวประกอบ (One-Way Analysis of Variance) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534 : 249)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบเอฟ

MS_b แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

ถ้าการทดสอบพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของนิวแมน - กูลส์ (Newman - Keuls Method) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534 : 267)

$$q = \frac{MS_w}{\sqrt{n}}$$

เมื่อ q แทน ค่า q - statistic

MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

n แทน จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เท่ากัน

โดยที่

$$n = \frac{k}{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} + \dots + \frac{1}{n_k}}$$

เมื่อ k แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 $n_1, n_2, \dots, n_k$ แทน จำนวนคะแนนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 ถึง
 กลุ่มตัวอย่างที่ k ตามลำดับ

✓ 3.3 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t-test) ระหว่างคะแนน ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านความรู้กับเจตคติ ความรู้กับการปฏิบัติ และเจตคติกับการปฏิบัติเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 25 - 27 ใช้สูตร (บุศรี วงศ์รัตน์, 2534 : 332 - 325)

$$r = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด X
 $\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด Y
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
 $\sum Y^2$ แทน ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
 $\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่าง X และ Y
 N แทน จำนวนคน

$$t = \frac{r \sqrt{N-2}}{\sqrt{1-r^2}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที (t-test)
 r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้
 N แทน จำนวนคน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมายดังต่อไปนี้

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

S^2 แทน ความแปรปรวน

t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์การแจกแจงแบบที (t - distribution)

F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์การแจกแจงแบบเอฟ (F - distribution)

SS แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)

MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)

* แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ใช้โปรแกรม เอส พี เอส เอส พี ซี (SPSS/PC) โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน โดยแสดงค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน ตามตัวแปร ระดับชั้น เพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ขนาดของครอบครัว แหล่งความรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสบการณ์การใช้สารเสพติดของนักเรียน โดยการทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และโดยการทดสอบค่าที (t - test)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียน โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ตามตัวแปรที่ศึกษา ปรากฏผลตามตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตาม ระดับชั้น เพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ขนาดของครอบครัว แหล่งความรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบการณ์การใช้สารเสพติดของนักเรียน

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับชั้น		
มัธยมศึกษาปีที่ 3	276	72.40
มัธยมศึกษาปีที่ 6	105	27.60
รวม	381	100.00
เพศ		
ชาย	198	52.00
หญิง	183	48.00
รวม	381	100.00
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ที่ใกล้ชิดนักเรียนที่สุด		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	20	5.20
ประถมศึกษา	241	63.30
มัธยมศึกษา	91	23.90
อุดมศึกษา	29	7.60
รวม	381	100.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองรวมกัน		
ต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน	-	-
ระหว่าง 3,000-8,000 บาทต่อเดือน	205	53.80
สูงกว่า 8,000 บาทต่อเดือน	176	46.20
รวม	381	100.00
ขนาดของครอบครัว		
ขนาดเล็ก	127	33.30
ขนาดกลาง	215	56.40
ขนาดใหญ่	39	10.20
รวม	381	100.00
แหล่งความรู้		
สมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อน	27	7.10
เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ	100	26.20
สื่อมวลชน	254	66.70
รวม	381	100.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00	107	28.10
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.00-3.00	192	50.40
คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 3.00 ขึ้นไป	82	21.50
รวม	381	100.00
ประสบการณ์การใช้สารเสพติด		
ไม่เคยเสพสารเสพติด	268	70.30
เคยเสพสารเสพติด แต่ยังไม่ติด	85	22.30
ติดสารเสพติด	4	1.10
มีส่วนในขบวนการค้าสารเสพติด	24	6.30
รวม	381	100.00

จากตาราง 5 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 72.40 รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 27.60 เป็นเพศชาย ร้อยละ 52.00 เพศหญิง ร้อยละ 48.00 การศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษาจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 63.30) รองลงมาก็คือ ระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 23.90) อุดมศึกษา (ร้อยละ 7.60) และระดับต่ำกว่าประถมศึกษา (ร้อยละ 5.20) ตามลำดับมีรายได้ระหว่าง 3,000-8,000 บาท ต่อเดือน จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 53.80) รองลงมาก็คือ มีรายได้สูงกว่า 8,000 บาทต่อเดือน ส่วนรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท ไม่มี นักเรียนมีครอบครัวขนาดกลางจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 56.40) รองลงมาก็คือขนาดเล็ก (ร้อยละ 33.30) และมีครอบครัวขนาดใหญ่จำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 10.20) มีแหล่งความรู้จากสื่อมวลชนมากที่สุด (ร้อยละ 66.70) รองลงมา

คือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ (ร้อยละ 26.20) และจากสมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อน มีจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 7.10) มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.00-3.00 จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 50.40) รองลงมาคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 (ร้อยละ 28.10) และมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 3.00 ขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 21.50) นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยเสพสารเสพติด (ร้อยละ 70.30) รองลงมาคือเคยเสพยาเสพติดแต่ยังไม่ติด (ร้อยละ 22.30) มีส่วนในขบวนการค้าสารเสพติด (ร้อยละ 6.30) และติดสารเสพติด (ร้อยละ 1.10)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยแสดงค่าคะแนนเฉลี่ยความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรม

ตาราง 6 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ระดับชั้น	N	$\bar{X}$	S	ระดับพฤติกรรม
ความรู้				
มัธยมศึกษาปีที่ 3	276	12.8841	2.329	ปานกลาง
มัธยมศึกษาปีที่ 6	105	13.3333	2.133	ปานกลาง
เจตคติ				
มัธยมศึกษาปีที่ 3	276	3.2201	7.314	ดี
มัธยมศึกษาปีที่ 6	105	3.1600	5.658	ดี
การปฏิบัติ				
มัธยมศึกษาปีที่ 3	276	1.3590	5.071	ดี
มัธยมศึกษาปีที่ 6	105	1.3872	4.482	ดี

จากตาราง 6 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 12.8841 ($S = 2.329$) คะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติมีค่า

เท่ากับ 3.2201 ($S = 7.314$) คะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติ มีค่าเท่ากับ 1.3590 ($S = 5.071$) นั่นคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้ ในการป้องกันสารเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเจตคติและการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดอยู่ในระดับดี และคะแนนเฉลี่ยความรู้ในการป้องกันสารเสพติด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 13.3333 ($S = 2.133$) คะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติ มีค่าเท่ากับ 3.1600 ($S = 5.658$)คะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติมีค่าเท่ากับ 1.3872 ($S = 4.482$) นั่นคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ ในการป้องกันสารเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเจตคติและการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดอยู่ในระดับดี

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน ตามตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการทดสอบค่าที (t - test) ปรากฏผลตามตาราง 7

ตาราง 7 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ระดับชั้น	N	$\bar{X}$	S	t
ความรู้				
มัธยมศึกษาปีที่ 3	276	12.8841	2.329	.57
มัธยมศึกษาปีที่ 6	105	13.3333	2.133	
เจตคติ				
มัธยมศึกษาปีที่ 3	276	3.2201	7.314	.090
มัธยมศึกษาปีที่ 6	105	3.1600	5.658	

ตาราง 7 (ต่อ)

ระดับชั้น	N	$\bar{X}$	S	t
การปฏิบัติ				
มัธยมศึกษาปีที่ 3	276	1.3590	5.071	1.01
มัธยมศึกษาปีที่ 6	105	1.3872	4.482	

จากตาราง 7 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ข้อ 2 และ ข้อ 3

3.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยการทดสอบค่าที (t - test) ปรากฏผลตามตาราง 8

ตาราง 8 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

เพศ	N	$\bar{X}$	S	t	Prob
ความรู้					
ชาย	198	12.7020	2.488	2.77**	.006
หญิง	183	13.3388	1.993		
เจตคติ					
ชาย	198	3.1409	7.619	3.78**	.000
หญิง	183	3.2713	5.774		

ตาราง 8 (ต่อ)

เพศ	N	$\bar{X}$	S	t	Prob
การปฏิบัติ					
ชาย	198	1.3219	5.388	3.82**	.000
หญิง	183	1.4155	4.149		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 แสดงว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความรู้ เจตคติและการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4 ข้อ 5 และ ข้อ 6 โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยความรู้ เจตคติและการปฏิบัติ สูงกว่านักเรียนชาย

3.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน คือ ต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) ปรากฏผลตามตาราง 9

ตาราง 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ เจตคติและการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob
ความรู้					
ระหว่างกลุ่ม	3	8.8244	2.9415	.5623	.6402
ภายในกลุ่ม	377	1972.1520	5.2312		
รวม	380	1980.9764			

ตาราง 9 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob
เจตคติ					
ระหว่างกลุ่ม	3	109.4122	36.4707	.7622	.5159
ภายในกลุ่ม	377	18039.6745	47.8506		
รวม	380	18149.0866			
การปฏิบัติ					
ระหว่างกลุ่ม	3	66.3712	22.1237	.9146	.4339
ภายในกลุ่ม	377	9118.9516	24.1882		
รวม	380	9185.3228			

จากตาราง 9 แสดงว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7 ข้อ 8 และ ข้อ 9

3.4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน คือ ตั้งแต่ 3,000 - 8,000 บาทต่อเดือน และสูงกว่า 8,000 บาทต่อเดือน โดยการทดสอบค่าที (t - test) ปรากฏผลตามตาราง 10

ตาราง 10 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของรายได้ ตั้งแต่ 3,000 - 8,000 บาทต่อเดือน และสูงกว่า 8,000 บาทต่อเดือน

ระดับชั้น	N	$\bar{X}$	S	t	Prob
ความรู้					
ระหว่าง 3,000-8,000 บาทต่อเดือน	205	12.9463	2.174	.57	.571
สูงกว่า 8,000 บาทต่อเดือน	176	13.0795	2.408		
เจตคติ					
ระหว่าง 3,000-8,000 บาทต่อเดือน	205	3.2187	7.029	.93	.354
สูงกว่า 8,000 บาทต่อเดือน	176	3.1857	6.774		
การปฏิบัติ					
ระหว่าง 3,000-8,000 บาทต่อเดือน	205	1.3473	4.969	1.68	.093
สูงกว่า 8,000 บาทต่อเดือน	176	1.3897	4.829		

จากตาราง 10 แสดงว่านักเรียนที่ผู้ปกครอง มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 10 ข้อ 11 และ ข้อ 12

3.5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีขนาดของครอบครัวต่างกัน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) ปรากฏผลตามตาราง 11

ตาราง 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการ
ป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีขนาดของครอบครัวต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob
ความรู้					
ระหว่างกลุ่ม	2	.5203	.2601	.0497	.9516
ภายในกลุ่ม	378	1980.4561	5.2393		
รวม	380	1980.9764			
เจตคติ					
ระหว่างกลุ่ม	2	2.5001	1.2501	.0260	.9743
ภายในกลุ่ม	378	18146.5865	48.0068		
รวม	380	18149.0866			
การปฏิบัติ					
ระหว่างกลุ่ม	2	24.4553	12.2277	.5045	.6042
ภายในกลุ่ม	378	9160.8675			
รวม	380	9185.3228			

จากตาราง 11 แสดงว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีขนาดของครอบครัวต่างกันมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 13 ข้อ 14 และ ข้อ 15

3.6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีแหล่งความรู้ต่างกัน คือ สมาชิกใน

ครอบครัวหรือเพื่อน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ สื่อมวลชน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) ปรากฏผลตามตาราง 12 ✓

ตาราง 12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีแหล่งความรู้ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob
ความรู้					
ระหว่างกลุ่ม	2	17.4415	8.7208	1.6788	.1880
ภายในกลุ่ม	378	1963.5349	5.1945		
รวม	380	1980.9764			
เจตคติ					
ระหว่างกลุ่ม	2	35.8680	17.9340	.3743	.6881
ภายในกลุ่ม	378	18113.2187	47.9186		
รวม	380	18149.0866			
การปฏิบัติ					
ระหว่างกลุ่ม	2	.4554	.2277	.0094	.9907
ภายในกลุ่ม	378	9184.8675	24.2986		
รวม	380	9185.3228			

จากตาราง 12 แสดงว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีแหล่งความรู้ต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 16 ข้อ 17 และ ข้อ 18

3.7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน คือ คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 ระหว่าง 2.00 - 3.00 และสูงกว่า 3.00 ขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) ปรากฏผลตามตาราง 13

ตาราง 13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob
ความรู้					
ระหว่างกลุ่ม	2	2.8841	1.4421	.2756	.7593
ภายในกลุ่ม	378	1978.0922	5.2330		
รวม	380	1980.9764			
เจตคติ					
ระหว่างกลุ่ม	2	533.0094	266.5047	5.7186**	.0036
ภายในกลุ่ม	378	17616.0772	46.6034		
รวม	380	18149.0866			

ตาราง 13 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob
การปฏิบัติ					
ระหว่างกลุ่ม	2	82.5596	41.2798	1.7142	.1815
ภายในกลุ่ม	378	9102.7632	24.0814		
รวม	380	9185.3228			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 แสดงว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 19 และ ข้อ 21 ส่วนเจตคติ ในการป้องกันสารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 20 แสดงว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันอย่างน้อย 1 กลุ่ม มีเจตคติในการป้องกันสารเสพติดแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman - Keuls Method) ปรากฏผลตามตาราง 14

ตาราง 14 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		ต่ำกว่า 2.00	ระหว่าง 2.00-3.00	สูงกว่า 3.00ขึ้นไป
	$\bar{X}$	3.1098	3.2338	3.2548
ต่ำกว่า 2.00	3.1098	-	0.1240*	0.0210*
ระหว่าง 2.00-3.00	3.2338		-	0.1450
สูงกว่า 3.00 ขึ้นไป	3.2548			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่านักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 3.00 ขึ้นไป และระหว่าง 2.00-3.00 มีเจตคติแตกต่างจากนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 3.00 ขึ้นไป และระหว่าง 2.00-3.00 มีเจตคติในการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 ส่วนคู่อื่น ๆ มีเจตคติในการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

3.8 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้สารเสพติดต่างกัน ซึ่งไม่เคยเสพสารเสพติด เคยเสพสารเสพติดแต่ไม่ติด ติดสารเสพติด และมีส่วนร่วมในขบวนการกำสารเสพติด โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) ปรากฏผลตามตาราง 15

ตาราง 15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้สารเสพติดต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob
ความรู้					
ระหว่างกลุ่ม	3	26.3263	8.7754	1.6925	.1681
ภายในกลุ่ม	377	1954.6501	5.1847		
รวม	380	1980.9764			
เจตคติ					
ระหว่างกลุ่ม	3	12.5618	4.1873	.0870	.9671
ภายในกลุ่ม	377	18136.5248	48.1075		
รวม	380	18149.0866			

ตาราง 15 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob
การปฏิบัติ					
ระหว่างกลุ่ม	3	155.9347	51.9782	2.1702	.0911
ภายในกลุ่ม	377	9029.3881	23.9506		
รวม	380	9185.3228			

จากตาราง 15 แสดงว่านักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้สารเสพติดต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อ 22 ข้อ 23 และข้อ 24

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบค่าที (t - test)

ตาราง 16 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน

ตัวแปร		ความรู้	เจตคติ	การปฏิบัติ
	$\bar{X}$	13.0079	3.2035	1.3669
ความรู้	13.0079	-	.2076**	.2532**
เจตคติ	3.2035		-	.4505**
การปฏิบัติ		1.3669		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 แสดงว่านักเรียนมีความรู้และเจตคติ ความรู้และการปฏิบัติ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ นักเรียนมีความรู้และเจตคติ ความรู้และการปฏิบัติ เจตคติและการปฏิบัติ ในการป้องกัน สารเสพติด มีความสัมพันธ์กันเชิงนิมาน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อ 25 ข้อ 26 และ ข้อ 27

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทราบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
2. เพื่อทราบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตน ในการป้องกันสารเสพติดระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามตัวแปรที่ศึกษา
4. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2538 จำนวน 381 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน เป็นแบบรายการสำรวจ โดยถามเกี่ยวกับตัวแปร ระดับชั้น เพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ขนาดของครอบครัว แหล่งความรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบการณ์การใช้สารเสพติด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน เป็นคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคอร์ท 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อความมีทั้งที่แสดงลักษณะทางนิมานและลักษณะทางนิเสธ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และไม่ปฏิบัติ ข้อความมีทั้งที่แสดงลักษณะทางนิมานและลักษณะทางนิเสธ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม โดยทดสอบสถิติค่าที (t - test)
4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) และถ้าพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีนิวแมน-คูลส์ (Newman - Keuls Method)
5. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t-test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 72.40 เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 52.00 มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 63.30 มีรายได้ของผู้ปกครอง ระหว่าง 3,000 - 8,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 63.30 มีครอบครัวขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 56.40 มีแหล่งความรู้เรื่องสารเสพติดจากสื่อมวลชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.70 มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.00 - 3.00 คิดเป็นร้อยละ 50.40 และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยเสพสารเสพติด คิดเป็นร้อยละ 70.30

จากการศึกษาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ในการป้องกันสารเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง มีเจตคติและการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดอยู่ในระดับดี

ผลการเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดของ นักเรียนพบว่า

1. นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน
2. นักเรียนเพศชายและเพศหญิง มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนหญิงมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนชาย
3. นักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน
4. นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน
5. นักเรียนที่มีขนาดของครอบครัวต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน
6. นักเรียนที่มีแหล่งความรู้ต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน

7. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้ และการปฏิบัติ ในการ ป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน ส่วนเจตคติในการป้องกันสารเสพติด แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 3.00 ขึ้นไป และ ระหว่าง 2.00 - 3.00 มีเจตคติแตกต่างจากนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 3.00 ขึ้นไป และระหว่าง 2.00 - 3.00 มีเจตคติในการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00

8. นักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้สารเสพติดต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการ ปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน

9. ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน มีความ สัมพันธ์กันเชิงนิมิต

อภิปรายผล

จากการศึกษาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรม สามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม อภิปรายผลได้ว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ใน การป้องกันสารเสพติดในระดับปานกลาง มีเจตคติและการปฏิบัติในระดับดี เมื่อพิจารณา โดยรวมพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมในการป้องกันสารเสพติดในระดับดี อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร นักเรียนจึงได้รับข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อมวลชนได้กว้างขวาง ขึ้น เพราะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงทำให้นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุ การณ์ รวดเร็ว และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ร่วมมือกันรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา สารเสพติด ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่ความรู้ การให้คำปรึกษา การจัดนิทรรศการ ด้วยเหตุ ผลดังกล่าวจึงสรุปได้ว่านักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนทรี อยู่ทอง (2527 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเจตคติ และ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านการป้องกันสารเสพติดของประชาชน ในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนมีเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติดในแนวทางที่ถูกต้อง

2. จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของนักเรียน ในการป้องกันสารเสพติด ตามตัวแปร ระดับชั้น เพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ขนาดของครอบครัว แหล่งความรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ประสิทธิภาพการใช้สารเสพติด อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 1 ข้อ 2 และ ข้อ 3 แสดงว่า ระดับชั้นของนักเรียนที่ต่างกัน ไม่มีอิทธิพลต่อความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ทวีวรรณ ลีระพันธ์ (2525 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสารเสพติดให้โทษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับชั้นของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับความรู้ เรื่องยาเสพติด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนสมัยก่อนมีการเรียนรู้ในการป้องกันสารเสพติดจากโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัจจุบันพบว่าในยุคข่าวสารไร้พรมแดนคนมีโอกาสรับรู้ข่าวสารในการป้องกันสารเสพติดได้กว้างขวางขึ้น และนักเรียนในระดับชั้นต่างกันก็มีโอกาสรับรู้ข่าวสารนั้นอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน

2.2 นักเรียนเพศชายและเพศหญิง มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 4 ข้อ 5 และข้อ 6 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแล้ว พบว่านักเรียนหญิงมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนชาย แสดงว่าเพศของนักเรียน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ เจตคติและการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของโจนส์ (Jones. 1979 : 2583 - A) ที่ได้ศึกษาความรู้ และเจตคติ เกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียน พบว่านักเรียนหญิงมีความรู้และเจตคติต่อต้านสารเสพติดมากกว่านักเรียนชาย และการศึกษาของ จิราภรณ์ สุทธิสถานนท์ (2529 : 81) ได้ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 9 พบว่านักเรียนหญิงมีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดดีกว่านักเรียนชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสังคมไทยมีค่านิยมในการอบรมเลี้ยงดูลูกผู้หญิงให้มีความประพฤติ ความเป็นอยู่ในกรอบขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคม ส่วนเพศชายมีพฤติกรรมการแสดงออก และค่านิยมการเข้าสังคมต่าง ๆ มากกว่าเพศหญิง เช่น การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่านักเรียนหญิงมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนชาย

2.3 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 7 ข้อ 8 และข้อ 9 แสดงว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองไม่มีอิทธิพลต่อความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นพรัตน์ เสริมพาณิชย์ (2527 : 56 - 62) ที่ศึกษาเปรียบเทียบชาวปัญญาและภูมิหลังระหว่างเยาวชนที่ติดสารเสพติดและไม่ติดสารเสพติด โดยการสัมภาษณ์เยาวชนที่ติดสารเสพติดที่มารักษาตัวที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และโรงพยาบาลธัญญารักษ์ และเยาวชนที่ไม่ติดสารเสพติด ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จาก 10 โรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา ไม่สามารถจำแนกประเภทได้ระหว่างกลุ่มที่ติดและไม่ติดสารเสพติด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในช่วงวัยรุ่น และวัยรุ่นมีลักษณะเฉพาะคือ ชอบความอิสระไม่ค่อยเชื่อฟังผู้ปกครองแต่จะให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่า จึงสรุปได้ว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน

2.4 นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 10 ข้อ 11 และข้อ 12 แสดงว่าฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองไม่มีอิทธิพลต่อความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิราภรณ์ สุทธิสานนท์ (2529 : 81) ที่พบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีรายได้ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ นพรัตน์ เสริมพาณิชย์ (2527 : 56 - 62) ที่ว่ารายได้ของบิดามารดาไม่สามารถจำแนกประเภทได้ระหว่างกลุ่มที่ติดและไม่ติดสารเสพติดอาจเป็นเพราะว่าหน่วยงานของรัฐและเอกชน ตลอดจนสื่อมวลชนต่าง ๆ ได้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดไปสู่ประชาชนทุกกลุ่ม ดังนั้นนักเรียนจึงมีความรู้ตระหนักถึงปัญหาสารเสพติดและปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดประกอบกับนักเรียนอยู่ในวัยรุ่นชอบทำอะไรด้วยตนเองเชื่อฟังเพื่อนมากกว่าผู้ปกครองของตนเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน

2.5 นักเรียนที่มีขนาดของครอบครัวต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 13 ข้อ 14 และ ข้อ 15 แสดงว่าขนาดของครอบครัวนักเรียนไม่มีอิทธิพลต่อความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นพรัตน์ เสริมพาณิชย์ (2527 : 56-62) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบเยาวชนปัญญา และภูมิหลังระหว่างเยาวชนที่ติดสารเสพติดและไม่ติดสารเสพติด พบว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่สามารถจำแนกประเภทระหว่างเยาวชนที่ติดสารเสพติดและไม่ติดสารเสพติดได้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองทุกกลุ่มต่างตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของการเป็นบิดามารดา จึงรักและห่วงใยบุตรหลานของตน ปราศรัยที่จะทำให้มีสุขภาพดีและห่างไกลจากสารเสพติด และจากการที่มีนักเรียนเป็นวัยรุ่นไม่ค่อยเชื่อฟังผู้ปกครอง หันไปหาความช่วยเหลือจากคนบางครอบครัวมากขึ้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่านักเรียนที่มีขนาดของครอบครัวต่างกันมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

2.6 นักเรียนที่มีแหล่งความรู้ เรื่องสารเสพติดต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 16 ข้อ 17 และข้อ 18 แสดงว่าแหล่งความรู้เรื่องสารเสพติดไม่มีอิทธิพลต่อความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญศรี เกิดนาค (2537 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิถีชีวิตในการป้องกันโรคไม่ติดต่อของประชาชนเขตเมือง : กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี พบว่าประชาชนเขตเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่มีแหล่งข่าวสารด้านสุขภาพต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อทางสุขภาพและการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไม่ติดต่อ ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันมีการรณรงค์ในการป้องกันสารเสพติดทั้งภาครัฐและเอกชน มีการเผยแพร่ข่าวสารในหลาย ๆ ด้าน ประกอบกับประชาชนมีการตื่นตัวในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองมากขึ้น และการศึกษาที่เข้าถึงประชาชนมากขึ้น ไม่ว่าจะรับข่าวสารเรื่องสารเสพติดจากแหล่งความรู้ใด ก็จะทำให้ประชาชนมีการป้องกันสารเสพติดได้เท่าเทียมกัน จึงสรุปได้ว่านักเรียนที่มีแหล่งความรู้ต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

2.7 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีเจตคติ ในการป้องกัน สารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกับสมมติฐานข้อ 20 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแล้วพบว่านักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป และระหว่าง 2.00 - 3.00 มีเจตคติที่ดีกว่านักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 ซึ่งสอดคล้องกับการ

ศึกษาของ อรวรรณ วัดเอก (2532 : บทคัดย่อ) ที่ว่านักเรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านพื้นความรู้เดิม เจตคติของนักเรียนต่อวิชาที่เรียน การรับรู้ต่อการสอนของครู มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความรู้และให้ความสำคัญในการป้องกันสารเสพติดคือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเนื่องจากมีระดับความรู้ที่ต่ำกว่า จึงตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในการป้องกันสารเสพติดได้ดีกว่า จึงสรุปได้ว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีเจตคติในการป้องกันสารเสพติดแตกต่างกัน ส่วนความรู้และการปฏิบัติพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 19 และข้อ 21 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีอิทธิพลต่อความรู้และการปฏิบัติของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บลูม (Bloom, 1971 : 47) ที่ว่าถ้าสามารถปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และใช้เวลาให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคนแล้ว นักเรียนทุกคนก็จะสามารถสัมฤทธิ์ผลได้เท่าเทียมกัน อาจเป็นเพราะว่านักเรียนในปัจจุบันมีความกระตือรือร้นและห่วงใยในสุขภาพของตัวเองมากขึ้น ประกอบกับมีสื่อในการป้องกันสารเสพติดออกมาเผยแพร่ให้เกิดความรู้ในหลายรูปแบบ นักเรียนที่มีระดับความรู้ต่างกันก็จะสามารถเลือกรับความรู้จากสื่อต่าง ๆ นั้นได้โดยง่าย จึงสรุปได้ว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

2.8 นักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้สารเสพติดต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 22 ข้อ 23 และข้อ 24 แสดงว่าประสบการณ์การใช้สารเสพติดของนักเรียนไม่มีอิทธิพลต่อความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มาสเนอร์ (Mausner, 1974 : 342 - 353) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนพบว่าปัจจัยเบื้องต้นในการตัดสินใจหยุดหรือเพิ่มการสูบบุหรี่ เกือบทุกคนที่ผู้สูบบุหรี่ ผู้ที่เคยสูบบุหรี่แต่เลิกแล้ว และผู้ที่ไม่เคยสูบบุหรี่ มีความเห็นร่วมกันว่า การสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ไม่ดี และการศึกษาของ พจนารถ วัชรระพิมลมาศ (2535 : 89) ที่ได้ศึกษาความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของผู้สูบบุหรี่ต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีเจตคติทางบวกเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ที่มีต่อบุคคลที่ไม่สูบบุหรี่ หรือบุคคลใกล้เคียง และผู้สูบบุหรี่ส่วนใหญ่ปฏิบัติตามข้อกำหนด เมื่อพบเขตปลอดบุหรี่ อาจเป็นเพราะว่านักเรียนทุกกลุ่มทั้งที่เสพสารเสพติดและไม่เสพสารเสพติด ต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพ

และพิษภัยของสารเสพติดที่จะมีต่อตนเองและผู้อื่น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้สารเสพติดต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน

3. จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับเจตคติ ความรู้กับการปฏิบัติ และเจตคติกับการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน พบว่ามีความสัมพันธ์กันเชิงนิมานที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 25 ข้อ 26 และข้อ 27 แสดงว่านักเรียนมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด มีความสัมพันธ์กันเชิงนิมาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิภา มนูญปิฎ (2528 : 20) ที่ว่า การเปลี่ยนแปลงความรู้เรื่องสุขภาพอนามัย อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติและการปฏิบัติทางด้านสุขภาพหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพในด้านอื่นด้วย และจากการศึกษาของ ดวงเดือน พันธมนาวิน (2529 : 170 - 206) ที่ว่า ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กัน โดยความรู้เป็นองค์ประกอบเบื้องต้นที่จะส่งผลต่อเจตคติ และเจตคติเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางพฤติกรรมของบุคคล อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในปัจจุบันมีการศึกษากันมากขึ้น กว้างขวางขึ้น สามารถคิดหาเหตุและผลได้อย่างถูกต้อง ประกอบกับมีการรณรงค์ป้องกันสารเสพติดกันอย่างกว้างขวาง ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักเรียนมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด มีความสัมพันธ์กันเชิงนิมาน

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนมีความรู้ในการป้องกันสารเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน สถานบริการสาธารณสุขหรือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรรณรงค์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดให้ครอบคลุมประชาชนกลุ่มเป้าหมายคือ ตัวนักเรียนให้มากยิ่งขึ้นและเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดใหม่ ๆ ที่กำลังแพร่ระบาดร่วมไปด้วย โดยจัดให้มีโครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับสารเสพติดอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ในการป้องกันสารเสพติดที่ถูกต้องยิ่งขึ้น

2. นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่จะได้รับความรู้จากสื่อมวลชน ดังนั้นการเผยแพร่ความรู้เรื่องสารเสพติดผ่านสื่อมวลชนจึงจำเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการเสนอ

ข่าวสารต่าง ๆ รวมทั้งข่าวสารเกี่ยวกับสารเสพติดได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์มากที่สุด ดังนั้นภาครัฐและเอกชนควรให้ความสำคัญในการนำเสนอความรู้เรื่องสารเสพติดผ่านสื่อมวลชนให้ข่าวสารมีความกระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่าย

3. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้สารเสพติดมีจำนวนถึงร้อยละ 23.30 และมีส่วนในขบวนการค้าสารเสพติดถึงร้อยละ 6.30 ซึ่งนับว่ามีจำนวนสูงมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้สุขศึกษา เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน รวมถึงการรักษาสู่ที่ติดสารเสพติดอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้ให้นักเรียนที่ติดสารเสพติดหันกลับไปหาสารเสพติดอีก รวมถึงการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เสริมเพิ่มขึ้น เช่น การกีฬา การสันทนาการต่าง ๆ การจัดชมรมต่างๆ ที่สร้างสรรค์ความสามัคคีในหมู่คณะและเป็นประโยชน์ต่อสังคมตลอดจนถึงครูและผู้ปกครองต้องให้ความสนใจและใส่ใจในตัวนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น

4. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียน ในระดับต่ำ มีเจตคติ ในการป้องกันสารเสพติด อยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน หรือ สื่อมวลชน ควรมุ่งเน้นปลูกฝังเจตคติในการป้องกันสารเสพติด เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติในการป้องกันสารเสพติดที่ถูกต้องยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาพฤติกรรมของนักเรียน ในการป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนเอกชน หรือโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดอื่น ๆ
2. ควรศึกษาอิทธิพลของเพื่อนต่อพฤติกรรมการติดสารเสพติด
3. ควรใช้กลุ่มสัมพันธ์ในการแก้ปัญหายาเสพติด
4. ควรศึกษาพฤติกรรมของการชื้อกับสารเสพติดของผู้ติดสารเสพติดในพื้นที่ที่มีปัญหาโดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน
5. ควรศึกษาประสิทธิผลของสื่อสาธารณะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
6. ควรศึกษาประสิทธิภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งในระดับชาติและระดับโลก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การฝึกหัดครู, กรม. งานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษในสถานศึกษา.
คู่มือวิทยากรศูนย์เวชศึกษาก่อนป้องกัน งานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
 กรุงเทพฯ, กรมการฝึกหัดครู, 2525.
- "การแพร่ระบาดของสารเสพติดในสถานศึกษา," หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. 14 กรกฎาคม 2538.
 หน้า 8.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. มาตรการป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2527.
- . มาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี,
 2527.
- . การป้องกันยาเสพติด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2531.
- . รายงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเทศไทย ประจำปี 2535.
 กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2536
- . การประมาณจำนวนผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย ประจำปี 2536. กรุงเทพฯ :
 สำนักนายกรัฐมนตรี, 2538.
- . สภาพปัญหายาเสพติดในประเทศไทย จากแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานยาเสพติด
ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ปี 2537. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2538.
- . แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :
 สำนักนายกรัฐมนตรี, 2538.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ศัพทานุกรมสำหรับปฏิบัติการในระบบสาร
สนเทศทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงานและปฏิบัติการของระบบ
 สารสนเทศเพื่อการศึกษา กองสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 แห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2529.
- คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่ง
ชาติฉบับที่ 7 พ.ศ.2535-2539. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2537.
- คหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, สมาคม. ตำราพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 วิบูลย์กิจ, 2525.

จิตรา เฝ้าทรัพย์. การศึกษาทัศนคติของเด็กวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

"จิตแพทย์ชี้หนทางลดช่องว่างระหว่างวัย," หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. 31 มกราคม 2538. หน้า 19.

จิราภรณ์ สุทธิสานนท์. การรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

ชัยยุทธ คาผา. ปัจจัยของการขัดเกลาทางสังคมของพ่อแม่ที่กระทบต่อพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : 2534. อัดสำเนา.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :

ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของวัยรุ่น," รายงานการวิจัย. 18 : 3 - 7 ; เมษายน 2518.

ทวีวรรณ ลีระพันธ์. ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525. อัดสำเนา.

ธวัชชัย ไทยเขียว. การศึกษาวาสนาเหตุของคดีสารระเหย. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526. อัดสำเนา.

ธวัชชัย ชัยจิราภยากุล. จุดหมายสำหรับการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรแนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์, 2527.

นพพร พานิชสุข. อิทธิพลของครอบครัวที่มีผลต่อการใช้จ่ายกระสุนประทายแอมเฟตามีนของเด็กวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528. อัดสำเนา.

นพรัตน์ เสริมพาณิชย์. การเปรียบเทียบเขาวนปัญญาและภูมิหลังระหว่างเยาวชนที่ติดยาและไม่ติดยาเสพติด. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

นิภา มนูญปัจ. การวิจัยทางสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2528.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ : การวัดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2526.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวีน สุวรรณ. พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพ และสุขภาพศึกษา.

กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2534.

ประจัน มณีนิล. ปัจจัยที่มีต่อการกระทำความคิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของผู้กระทำ
ความคิดที่เป็นชายไทยมุสลิมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ส.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529. อัดสำเนา.

ประไพศรี ช่อนกลิ่น และคนอื่น ๆ. การป้องกันและควบคุมการใช้สารเสพติดในนักเรียน
ที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาในโรงเรียนมัธยม 6 แห่ง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ :

ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.

อัดสำเนา.

ปรีชา จำปารัตน์. ข้อคิดเห็นในการดำเนินงานการป้องกันการใช้นาในทางที่ผิด.

กรุงเทพฯ : สำนักงาน ปปส., เอกสาร โรเนียว 2522.

พจนารถ วัชรพิมลมาศ. การศึกษาความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของผู้สูบบุหรี่ต่อข้อ

บัญญัติกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะผู้สูบบุหรี่เพศชาย ณ ศูนย์การค้าในเขต

กรุงเทพมหานคร.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพฯ : บริษัทฟิงเกอร์ปรีนแอนคมีเดีย จำกัด, 2535.

เพ็ญศรี เกิดนาค. ลีลาชีวิตในการป้องกันโรคไม่ติดต่อของประชาชนเขตเมือง : กรณีศึกษา

จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2537, อัดสำเนา.

เลขาธิการคณะกรรมการ, สำนัก. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 2 ตอนที่ 55 ฉบับพิเศษ. 24 ต.ค.

2528.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : บริษัทศึกษาพร, 2531.

วิเชียร เกตุสิงห์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ :

ไทยวัฒนาพานิช, 2530.

วีรธรรม สุธีรไกรลาศ. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการติดเชื้อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536. อัดสำเนา.

ศิริพร เกษบุรมย์. สภาพภายในครอบครัวของเด็กวัยรุ่นที่ติดเชื้อเสพติดซึ่งเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519. อัดสำเนา.

ศรีสมบัติ บุญเมือง. การรับข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีผลต่อการติดเชื้อของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527. อัดสำเนา.

ศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัย. คู่มือการเขียนบทนิพนธ์ (รายงาน ภาคนิพนธ์ และปริญญานิพนธ์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2534.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ. โรงพิมพ์การศาสนา. 2521, 213 หน้า.

———. แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปัญหาเสพติดให้โทษในสถานศึกษา (ปปส.ศธ.) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2524.

———. การศึกษาสภาพปัญหาการใช้สารเสพติดของนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : แผนกพิมพ์โรงพิมพ์สารพัดช่าง, 2525.

———. แผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ระดับมัธยมศึกษา พ.ศ.2535-2539. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.

———. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2511 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ.2533) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535.

———. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2533) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535.

———. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2533) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535.

———. ศึกษาธิการ, กระทรวง. รายงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนไทย. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการ กองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2536.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. จำนวนห้องเรียน นักเรียน ครูและภารโรงในสังกัดกองมัธยมศึกษา

ปีการศึกษา 2538. นครปฐม : ฝ่ายสถิติและข้อมูล กองแผนงาน

กรมสามัญศึกษา, 2538.

----- การสำรวจข้อมูลสารสนเทศในสถานศึกษา ประจำปี 2538. นครปฐม :

ศูนย์พลศึกษาและกีฬาจังหวัดนครปฐม, 2538.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการสำรวจแรงงาน พ.ศ.2534. กรุงเทพฯ :

สำนักนายกรัฐมนตรีย, 2536.

สนธิ์ สัมครการ และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับ

ยาเสพติดของคนหนุ่มสาวไทย. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒน

บริหารศาสตร์, 2530.

โสภา ชูพิชัยกุล และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาวิธีการนำศาสนาเข้ามา

ส่วนช่วยเหลือแก้ปัญหาเสพติด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ประสานงาน

กลางองค์การภาคเอกชนต่อต้านยาเสพติด สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย

ไทย, 2529.

สังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, สภา. ข่าวสารศูนย์ประสานงานกลางองค์การเอกชน

ต่อต้านยาเสพติด. กรุงเทพฯ : 2528.

----- คู่มือบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด. กรุงเทพฯ : 2538.

สุชาติ โสมประยูร. การสอนสุขศึกษา. ไทยวัฒนาพานิช 2525.

สุนทรี อยู่ทอง. การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านการป้องกัน

ยาเสพติดของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

สุพัฒน์ ชีระเวชเจริญชัย. ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2534.

สุรพล ปธานวนิช. การป้องกันปัญหาเสพติด "ทฤษฎีและการปฏิบัติ." กรุงเทพฯ :

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2524.

อรนุช พัวพัฒนกุล. "การใช้ยา" ในเอกสารอ่านประกอบสำหรับวิทยากร เล่ม 1

เรื่องคุณภาพชีวิต ยาและการป้องกันยาในทางที่ผิด. กรุงเทพฯ :

สำนักนายกรัฐมนตรีย, 2529.

อรรพรรณ วัฒนอก. ปัจจัยที่ใช้อธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532. อัดสำเนา.
อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม. ยาเสพติดให้โทษ. ม.ม.ป., 23 หน้า, อัดสำเนา.

Andrew, M. Greely ; Mc Cready, William C. and Theisen Gary. Ethnic Drinking Subcultures. New York : 1980.

Bernard Mausner. "An Ecological View of Cigarette Smoking," Health and Social Environment. Edited by Paul M. Insel and Rudolf H. Moos (America : B.C. Health and Copany, 1974), pp.342 - 353.

Best, John W. Research in Education. New Jersey Prentice Hall Inc. 1970.

Bloom S. Benjamine. Taxonomy of Education Objective, Hand Book I ; Cognitive Domain. New York : David McKay Company, Inc., 1975.

-----, Mastery Learning : Theory and Practice. New York : Holf Rinehat and Winston. 1971.

Briscoe, Ravmond G. "Education Implications of Differences of Perception by Drug-Using and Non-Drug Using Students in Davis School District," Dissertation Abstracts. 31 : 3767 ; February, 1971.

Feinstein, L.S. "An Investigation of Illicit Prescription and Over- the-Counter Drug Use in a Under-graduate Student Population," Dissertation Abstracts International : The Humanities and Social Science. 38 : 5935-A ; April, 1978.

Good, Carter V. (ed.) Dictionary of Education. New York, McGraw- Hill Book Company. 1959.

Hager David. "Adolescent Drug Use in Middle America ; Social Psychological Correlation," Dissertation Abstracts. 31 : January, 1971.

- Jones, Wyman L. "A Study of Tenth Grade Student Attitudes Toward and Drug Abuse When Related to a Drug Education Program," Dissertation Abstracts. 38 : 2583-A; November, 1979.
- Kandel, D. "Inter - and Intragenerational Influences on Adolescent Marihuana Use," Journal of Social Issues. 30(2) : 107-135, 1974.
- Kaplan, H.B. and Martin, S.S. "Pathways to Adolescent Drug Use : Self - derogation Peer influence, Weakening of Social Controls, and Early Substance Use," Journal of Health and Social Behavior. 25 ; 270-289; September, 1984.
- ✓ Keisler, Charles A., Collins, Barry E. and Miller Norman. Attitude Change New York, John Wiley and Sons 1969.
- ✓ Lindzey, Gardner and Aronson, Elliot. The Handbook of Social Psychology. 3rd. ed., New York, Addison Wesley Publishing Co., 1969.
- Paulson, Patricia C. "Psychosocial Factors in Drug Use Among Community College Students," Dissertation Abstracts. 31(9) : 5455-5456 B ; March, 1971.
- Roney, Whiddern Thomas. "A Comparative Study of Knowledge Attitude toward drus, and use of drugs among Twelfth Grade Students in Class I, II and III School in Western Montana," Dissertation Abstracts International. 32 : 3426-A; December, 1975.
- Schwartz, Nancy E. "Nutritional Knowledge, Attitude and Practices of High School Graduated," Journal of The American Dietetic Association. 66 : 28-31; January, 1975.
- Spevack, Michale G. "Drugs and the Adolescent High School Students : A Three Years Survey Study," Dissertation Abstract. 14 : 6748-A; April, 1974.
- Stokely, Barbara L. "An Evaluation of School of a School Community Team for the Primary Prevention of Drug Abuse," Dissertation Abstracts. 38 : 6026-6027 A; April, 1978.
- Yamane, Taro. Statistics An Introductory. 2nd ed. New York : Haper and Row, 1967.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

(หนังสือขอความอนุเคราะห์)

ที่ ทม 1007/0825

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการกองป้องกันยาเสพติด

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า เรือโทหญิงศรีประกาย ทัดตานนท์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกสุศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.สุจินต์ ปรีชามารถ ประธาน

อ.พิมพ์ศรี โตคติเทพย์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์คือ ขอเชิญ นายท่าน สิริสิงห์ ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายป้องกัน, และ นายไมตรี วิริยะ ตำแหน่งนักวิชาการฝ่ายป้องกัน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/0825

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการกองสารวัตรนักเรียน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า เรือโทหญิงศรีประกาย ทัดตานนท์ เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกสุศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้ี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
ปริญญานิพนธ์ เรื่อง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดระหว่าง
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสหศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.สุจินต์ ปริชามารถ ประธาน

อ.พิมพ์ศรี โตคติเทพย์ กรรมการ

สิ่งที่ินิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์คือ ขอเชิญ นายนิรันดร์ รัตนพันธ์, นางพรพิลาศ
เปล่งปลั่ง และ นางนิรมล เปลี่ยนจำรูญ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ
ขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ินิสิตผู้ี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริฎา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/0825

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า เรือโทหญิงศรีประกาย ทัดตานนท์ เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกสุขศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้ี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติด
ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน
สหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ
ขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้ี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/0825

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2539

เรื่อง ขอลความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนกำแพงแสนวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า เรือโทหญิงศรีประกาย ทัดตานนท์ เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโทวิชาเอกสุศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติด
ระหว่างนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน
สหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ
ขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/0825

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนภัทรญาณวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า เรือโทหญิงศรีประกาย ทัดตานนท์ เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกสุศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้ี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เพื่อทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติด
ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน
สหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ
ขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้ี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/0825

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า เรือโทหญิงศรีประกาย ทัดตานนท์ เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกสุศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เพื่อทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติด
ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน
สหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ
ขอบขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/0825

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2539

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า เรือโทหญิงศรีประกาย ทัดตานนท์ เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกสุศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติด
ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน
สหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ
ขอบคุนในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริฎา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ภาคผนวก ข

(แบบสอบถาม)

แบบสอบถาม

"ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน มี 11 ข้อ
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน มี 18 ข้อ
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน มี 20 ข้อ
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน มี 20 ข้อ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (/) ลงในช่อง [] ตามความเป็นจริง

1. ระดับชั้น
 - [] มัธยมศึกษาปีที่ 3
 - [] มัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพศ
 - [] ชาย
 - [] หญิง
3. ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่นักเรียนใกล้ชิดที่สุด
 - [] ต่ำกว่าประถมศึกษา
 - [] ประถมศึกษา
 - [] มัธยมศึกษา
 - [] อุดมศึกษา
4. รายได้ของผู้ปกครองของนักเรียนรวมกัน
 - [] น้อยกว่า 3,000 บาท/เดือน
 - [] 3,000 - 8,000 บาท/เดือน
 - [] มากกว่า 8,000 บาท/เดือน
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว
 - [] น้อยกว่า 5 คน
 - [] 5 - 7 คน
 - [] มากกว่า 7 คน
6. นักเรียนได้รับความรู้เรื่องสารเสพติดจากที่ไหนมากที่สุด
 - [] สมาชิกในครอบครัวและเพื่อน ๆ
 - [] เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ครู ตำรวจ หรือบุคคลอื่น ๆ
 - [] สื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

7. คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียน
- ☐ ต่ำกว่า 2.00
 - ☐ ระหว่าง 2.00 - 3.00
 - ☐ สูงกว่า 3.00 ขึ้นไป
8. ประสบการณ์การใช้สารเสพติด
- ☐ เคย
 - ☐ ไม่เคย
9. ถ้าตอบว่าเคย นักเรียนมีประสบการณ์ในลักษณะใด
- ☐ เคยเสพครั้งเดียวแล้วเลิก
 - ☐ ยังเสพอยู่เป็นบางครั้ง
 - ☐ เสพเป็นประจำ
 - ☐ อื่น ๆ (ระบุ)
10. สารเสพติดที่นักเรียนใช้
- ☐ บุหรี่
 - ☐ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
 - ☐ กัญชา
 - ☐ ยาม้า
 - ☐ เฮโรอีน
 - ☐ อื่น ๆ (ระบุ)
11. นักเรียนเคยเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ☐ ทราบแหล่งซื้อขายสารเสพติด
 - ☐ เคยซื้อสารเสพติดให้เพื่อน
 - ☐ เพื่อนนำสารเสพติดมาจำหน่าย
 - ☐ เพื่อนในกลุ่มซื้อสารเสพติดมาแบ่งกันเสพ
 - ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายกากบาท (X) กับตัวอักษรที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อความใดคือความหมายที่ถูกต้องของสารเสพติด
 - ก. เมื่อไม่สบายใจช่วยแก้ปัญหาให้ผู้อื่นเสพได้
 - ข. เมื่อเสพแล้วผู้เสพเข้าสังคมได้อย่างมีความสุข
 - ค. เมื่อเสพเป็นเวลานานก่อให้เกิดผลร้ายต่อผู้เสพ
 - ง. เป็นสารเคมีที่เสพเข้าร่างกายโดยวิธีสูบบุหรี่หรือฉีดเข้าในจึงจะเกิดโทษ
2. นักเรียนควรปฏิบัติตัวอย่างไรเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด
 - ก. พยายามอยู่ห่างไกลสารเสพติด
 - ข. ทดลองเสพเพื่อให้รู้แล้วเลิกเด็ดขาด
 - ค. ศึกษาหาความรู้และหาทางป้องกันตนเอง
 - ง. ไม่ต้องสนใจเพราะเป็นปัญหาของชาติ
3. ข้อใดเป็นวิธีป้องกันอันตรายจากสารเสพติด
 - ก. ไม่มีวามสัมพันธ์ผู้ติดสารเสพติดและไม่ทดลองเสพสิ่งเสพติดทุกชนิด
 - ข. ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใสและปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน
 - ค. ทดลองเสพเพื่อจะได้รู้ถึงอาการที่แท้จริง
 - ง. ใช้ยาโดยได้รับคำแนะนำโดยแพทย์หรือเภสัชกร
4. การกระทำในข้อใดเป็นเหตุให้คนเสพยาเสพติด
 - ก. แดงเข้าไปคุยกับเพื่อนที่กำลังสูบบุหรี่
 - ข. สายเห็นเพื่อนสูบบุหรี่จึงทดลองสูบ
 - ค. คำนวณสบายใจจึงหนีออกจากบ้านไปหาเพื่อน
 - ง. ตึกดีชอบแอบไปมั่งเจียบ ๆ คนเดียวเป็นประจำ

5. คนที่คิดสารเสฟคิดเมื่อหยุดเสฟจะมีอาการอย่างไร
 - ก. มีอารมณ์เยือกเย็น
 - ข. ง่วงเหงาหาวนอน
 - ค. สนุกสนานรื่นเริง
 - ง. อารมณ์ปกติ
6. บุหรี่ที่ผลิตในประเทศไทย มีค่าเตือนพิษอยู่ข้างซองว่าอะไร
 - ก. สูบบุหรี่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ
 - ข. สูบบุหรี่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
 - ค. สูบบุหรี่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
 - ง. ไม่มีค่าเตือนใด ๆ
7. ข้อใดเป็นความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการสูบบุหรี่
 - ก. การสูบบุหรี่เป็นสุขนิสัยที่ไม่ดี
 - ข. การสูบบุหรี่ทำให้หายกลุ่มใจได้
 - ค. ความอยากรู้้อยากลองทำให้คิดบุหรี่ได้
 - ง. คนในบ้านสูบบุหรี่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่เด็ก
8. ข้อใดเกี่ยวข้องกับสารเสฟคิดมากที่สุด
 - ก. ดึงง่าย เลิกยาก
 - ข. ทำให้สดชื่นแจ่มใส
 - ค. เสพครั้งเดียวก็ติดได้ทันที
 - ง. เมื่อเสพจนติดแล้วจะเลิกเมื่อไหร่ก็ได้
9. อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนติดบุหรี่ได้มากที่สุด
 - ก. เชื่อตามคำโฆษณา
 - ข. ความใจตัวเองมากเกินไป
 - ค. อยากทำตัวให้เหมือนผู้ใหญ่
 - ง. อยากทดลอง

10. การดื่มสุรามีผลอย่างไรต่อบุคลิกภาพของคน

- ก. ทำให้รู้สึกเป็นผู้ใหญ่ขึ้น
- ข. ทำให้รู้สึกเป็นผู้ชายเต็มตัว
- ค. เข้าสังคมได้ดี ไม่มีสังคมรังเกียจ
- ง. ทำให้ไม่สามารถควบคุมความประพฤติของตนเองได้ จนคนภายนอก
เสื่อมความนับถือ

11. สาเหตุสำคัญที่ทำให้คนดื่มสุราคือ

- ก. เกิดจากอยากทดลอง เพราะเพื่อนฝูงชักชวน
- ข. เนื่องจากความเชื่อและหลงผิดว่าสุราเป็นยาบำรุงกำลัง ทำให้ร่างกาย
กระฉับกระเฉง ประสาทตื่นตัว
- ค. สภาพแวดล้อมและพื้นฐานของสังคมที่มีค่านิยมผิด ๆ เป็นเหตุจูงใจ
- ง. ถูกทุกข้อ

12. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุสำคัญที่ทำให้คนคิดสารเสพติด

- ก. มีฐานะยากจน
- ข. มีจิตใจอ่อนแอ
- ค. มีปัญหาครอบครัว
- ง. มีปัญหาในการปรับตัว

13. ติดสารเสพติดมีผลเสียทางด้านเศรษฐกิจอย่างไร

- ก. เสียทรัพย์สินเงินทอง
- ข. เสียบุคลิกภาพ
- ค. เสียชื่อเสียง
- ง. เสียการทำงาน

14. สารเสพติดชนิดใดที่แพทย์ใช้เป็นยาบรรเทาความเจ็บปวดในการผ่าตัดจริง ๆ เท่านั้น

ก. กัญชา	ข. เฮโรอีน
ค. มอร์ฟีน	ง. คีโน

15. ผู้ที่เสพยาโคหรือยาขยัน เมื่อหมดฤทธิ์ยาจะเกิดอาการอย่างไร
- มีความกระปรี้กระเปร่าไปเรื่อย ๆ
 - ประสาทตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา
 - มีอาการประสาทหลอน
 - มีอาการซึม อ่อนเพลียอย่างหนัก
16. ข้อใดเป็นข้อที่ถูกต้องสำหรับการกินเซคโคบาลหรือเหล้าแห้ง
- สมควรกินเพราะช่วยให้นอนหลับสบาย
 - ไม่สมควรกินเพราะยานี้ออกฤทธิ์กดประสาท ทำให้ซึมเศร้า
 - สมควรกินเป็นบางครั้ง เพราะทำให้ลืมความทุกข์ได้
 - ไม่สมควรกินเพราะยานี้ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท ทำให้สมองและร่างกายถูกกระตุ้นให้ตื่นตัว
17. สารเสพติดที่ ทำให้ผู้เสพยาเกิดความสับสน คมสติไม่อยู่ เห็นภาพหลอน มีอาการโรคจิต ชอบหัวเราะดัง ๆ อยากกินของหวาน คือสารเสพติดอะไร
- กัญชา
 - ฝิ่น
 - เฮโรอีน
 - แอมเฟตามีน
18. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้ติดสารระเหย
- อยากทดลอง
 - เพื่อนชักชวน
 - มีอาชีพที่ต้องใช้สารเคมีบ่อย ๆ
 - มีอาชีพเป็นช่างทาสี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อความนั้นอย่างไร (ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) แล้วทำเครื่องหมายถูก (/) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นและความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนเพียงข้อเดียว

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	การเสพยาเสพติดเป็นการบั่นทอน สุขภาพร่างกาย					
2	เมื่อพบว่ามีความคิดสารเสพติดใน ละแวกบ้าน ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้ดำเนินการจับกุมทันที					
3	การคิดสารเสพติดสามารถทำให้คน เป็นอาชญากรได้ง่าย					
4	ถ้าเพื่อนสนิทไม่ยอมเลิกสารเสพติด ควรเลิกคบกับเขา					
5	นักเรียนไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ ผู้คิดสารเสพติด เพราะ เป็นบุคคลที่ สังคมรังเกียจ					
6	นักเรียนควรมีบทบาทในการป้องกัน การแพร่ระบาดของสารเสพติด ...					
7	ผู้ที่ค้าสารเสพติดเป็นบุคคลเห็นแก่ตัว					
8	ผู้ใหญ่ที่สุบหรือยอมเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ต่อเด็ก					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
9	นักเรียนควรจะย้ายที่อยู่ ถ้าบ้านอยู่ใน ย่านที่มีการเสพยาเสพติด					
10	นักเรียนไม่ควรเข้าไปในย่านซื้อขาย สารเสพติดเพราะอาจถูกชักจูงให้ ทดลองสารเสพติดได้					
11	การสู้รบหรือและการตีมีสุราจะเพิ่ม ความแค้นแก่กันกับบางคนได้					
12	การสูดดมสารระเหย ไม่เป็นผลเสีย ต่อสุขภาพ					
13	การเสพยาเสพติด เป็นการทำลาย เศรษฐกิจของชาติ					
14	ปัญหาสารเสพติดในนักเรียนเกิดจาก ครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น					
15	ครูที่โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการ ป้องกันสารเสพติดให้แก่นักเรียน ..					
16	บิดาหรือมารดามีบทบาทสำคัญในการ ป้องกันเป็นอันดับแรก ไม่ให้นักเรียน หันไปหาสารเสพติด					
17	สารเสพติดใช้แล้วไม่ติด					
18	สารเสพติดเป็นสิ่งน่าลอง					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
✓ 19	โรงเรียนควรมีบริการแนะแนว และข่าวสาร					
✓ 20	โรงเรียนควรจัดสิ่งแวดล้อมในบริเวณ โรงเรียนให้สวยงาม					

ข้อ	ข้อความ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง	ปฏิบัติเป็น ประจำ
12	นักเรียนจะปฏิเสธถ้าเพื่อนชวนให้ทดลองเสพ สารเสพติด			
13	นักเรียนจะหาทางหลีกเลี่ยง ถ้าเพื่อนชักชวนให้ทดลอง เข้าร่วมกิจกรรมที่อาจนำไปสู่การเสพยาเสพติด ..			
14	นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและ ตนเอง			
15	เมื่อมีเรื่องกังวลใจ นักเรียนจะใช้สารเสพติดเสมอ			
16	นักเรียนจะปฏิเสธถ้าเพื่อนชักชวนให้ทดลองสิ่งที่สงสัย ว่าอาจเป็นสารเสพติด			
17	นักเรียนระมัดระวังในการคบเพื่อน			
18	นักเรียนยอมรับความผิดทางเศรษฐกิจของตนเอง ตามที่เป็นจริง			
19	นักเรียนปฏิบัติตามครูและระเบียบของโรงเรียน ...			
20	นักเรียนขอการรักษาโรคด้วยตนเองเมื่อเจ็บป่วย ...			

ภาคผนวก ค

(ค่าอำนาจจําแนก ค่าความยากง่ายของแบบสอบถาม)

ตาราง 17 ค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากง่ายของแบบสอบตามความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ
 คนในการป้องกันสารเสพติดระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 6

ข้อที่	ความรู้		เจตคติ	การปฏิบัติ
	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก
1	.76	.31	3.33	4.20
2	.67	.22	8.60	2.00
3	.78	.20	1.87	2.91
4	.63	.26	1.91	3.16
5	.79	.22	2.48	2.00
6	.80	.28	2.00	2.00
7	.80	.28	13.00	1.71
8	.57	.22	3.00	2.00
9	.66	.36	2.67	1.77
10	.80	.24	5.05	2.00
11	.78	.20	1.89	3.11
12	.55	.26	2.00	1.82
13	.71	.22	3.00	3.06
14	.78	.20	2.50	2.00
15	.65	.34	2.28	1.80
16	.39	.20	2.00	2.36
17	.80	.24	2.28	1.81

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	ความรู้		เจตคติ	การปฏิบัติ
	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก
18	.73	.22	12.20	2.00
19			2.10	1.76
20			1.67	2.57

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ เรือเอก หญิง ศรีประกาย ชื่อสกุล ทัดตานนท์

เกิดวันที่ 20 เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2502

สถานที่เกิด 46 ตรอกสันโค้ง ถนนรัชฎา ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

สถานที่อยู่ปัจจุบัน แพลตสัญญาบัตรในโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า ตำบลบुकคโล

เขตธนบุรี กรุงเทพฯ

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ผู้ช่วยหัวหน้าตึกผู้ป่วยสูติ-นรีเวชกรรม กองการพยาบาล

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า ตำบลบुकคโล เขตธนบุรี กรุงเทพฯ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2524 ประกาศนียบัตรพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย กรมแพทยทหารเรือ

พ.ศ.2531 วิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาลสาธารณสุข) มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.2532 ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ.2539 การศึกษามหาบัณฑิต (สุขศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร

ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8
และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม

บทคัดย่อ
ของ
เรือเอกหญิงศรีประกาย ทัดตานนท์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา
กรกฎาคม 2539

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบ เปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามตัวแปรที่ศึกษาคือ ระดับชั้น เพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครองฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ขนาดของครอบครัว แหล่งความรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสบการณ์การใช้สารเสพติดของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 381 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนมีความรู้ในการป้องกันสารเสพติดในระดับปานกลาง มีเจตคติและการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดในระดับดี
2. นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน
3. นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนที่มีผู้ปกครองระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน
5. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน
6. นักเรียนที่มีขนาดของครอบครัวต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน
7. นักเรียนที่มีแหล่งความรู้ต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน
8. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน ส่วนเจตคติในการป้องกันสารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

9. นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการป้องกันสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน

10. นักเรียนมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดสัมพันธ์กัน
เชิงนิมาน

**KNOWLEDGE ATTITUDE AND PRACTICE IN PREVENTION OF NARCOTICS BETWEEN
MATHAYOM SUKSA III AND MATHAYOM SUKSA VI STUDENTS IN CO-EDUCATION
SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL
EDUCATION IN CHANGWAT NAKHON PATHOM**

AN ABSTRACT

BY

LT. SRIPRAKAY TATTANONDA

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Health Education
at Srinakharinwirot University**

JULY 1998

The Objectives of this study were to know, compare, and correlate the knowledge attitude and practice of students between Mathayom Suksa III and Mathayom Suksa VI in prevention of narcotics according to the variables studied namely : class, sex, educational level of parents, economic condition of parents, size of family, source of information, grade average point, and experience of usage narcotics. By multistage random sampling method, 381 students in Changwat Nakhon Pathom were sample of this study. The instrument used in data collecting was a set of questionnaires about preventing of narcotics in Mathayom Suksa III and Mathayom Suksa VI students which constructed by reserch. The t - test and F - test statistics were used for the analysis of data.

The results of this study were as follow :

1. The knowledge among Mathayom Suksa III and Mathayom Suksa VI students in prevention of narcotics was average level but attitude and prectice were good levels.
2. The knowledge, attitude and practice among students having different class were no difference.
3. The knowledge, attitude, and practice among students having different sex were significantly different at .01 level.
4. The knowledge, attitude, and practice among students having different education level of parents were no difference.
5. The knowledge, attitude, and practice among students having different economic condition of parents were no difference.
6. The knowledge, attitude, and practice among students having different size of family were no difference.
7. The knowledge, attitude, and practice among students having different source of information were no difference
8. The knowledge and practice among students having different grade average point were no difference, but attitude was significantly different at .01.

9. The knowledge, attitude, and practice among students having different experience of usage narcotics were no difference.